

14er ha 15er BLOAVEZ KERZU 1940-GENVER 1941 N° 11 ha 12

Ar Vuhez Kristen

KELAOUENN VIZIEK

LENNIT PIZ KEMENT-MAN

Priz ar gelaouenn :

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
24 lur

SKRIVA. D.A.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 199
Raiapen	p. 202
An Aotrou Joseph Landure.....	p. 205
Mont da gofes? Ne dalv da netra	p. 207
Me ho kar, o va Doue	p. 209
Seza Kouignplat.....	p. 211
Kenteliou a bouez	p. 213
Magnificat	p. 215

- 199 -

Kenteliou an Aviel

Jezuz a ro ar gweled d'eun den ganet dall

Eun deiz ma teue Jezuz er-maez eus an Templ, e welas eun den hag a oa ganet dall. Hag e ziskibien da c'houenn digantan : « Mestr, piou eo en deus pec'het, heman pe e dud, evit beza deuet dall er bed ? »

Jezuz a respont d'ezo :

* Mar d'eo ganet dall, n'eo ket dre m'en deus pec'het e dud, met evit ma vezogwelet oberou Doue ennoù. (Da lavarout eo : evit ma vezogwelet ez oun Ma Doue pa roin d'ezan ar gweled.) Ret eo d'in, keit ha ma vezogwelet, ober labour ar Hini en deus va digaset : rak pa zeu an noz (noz ar maro), den n'hell mut labouret. Keit ha m'emaoun et bed, me eo sklerded ar bed. *

Gouda beza komzet, e tuf d'an douar hag e kemer eus ar pri en deus graet evélise evit hel lakat war zaoulagad an hini dall :

« Kerz bremen, emezan d'ezan, d'en em walch'i da feuteun Siloe. »

Feuteun Siloe en em gave e-tal Jeruzalem, e traonienn Josafat. An hini dall a sent ouz Jezuz, en em walch'e dour Siloe ha kerkent e teu d'ezan ar gweled.

Ar burzud-se a laka souezet e amezeien ha kément den en doa anezet aroak hag her gwelet o c'houenn an aluzen. Hag int da lavarout :

« Ha n'eo ket hennez an den en em zalc'he e-tal dor an Templ o c'houenn an aluzen ? »

« Hen e-unan eo », a lavare lod.

« N'eo ket, a lavare lod all, met eun all henvet outan. »

Met an hini dall a lavare :

« Me an hini eo. »

— « Penaos eta, emezo, ez eo bet digoret d'eo'h ho taoulagad ? »

— « Setu : an dén-se a hanver Jezuz en deus graet pri gant e granch hag en deus hel ledet war va daoulagad. Da c'houde, en deus lavaret d'in : « Kerz bremen d'en em walch'i da feuteun Siloe » ; aet oun, en em walch'et am eus hag e wélam skaer. »

Brud eun hevelep Burzud n'oa ket bet pell or'h ober tro Jeruzalem hag o vont betek ar Farizianed. D'ar sadorn, eo en doa Jezuz graet ar mirakl-se ; hag en dervez-se, dervez miret gant ar Juzevien, edo difennet, hervez ar Farizianed, ober en distera labour. Kas a reer dirazo an him a oa het dall. Int a c'houenn digantan petra oa c'hoarvezet.

« Laket en deus pri war va daoulagad, emezan, en em walch'et am eus ha me a wel. »

Lod eus ar Farizianed a lavar neuze, o komz eus Jezuz :

« An den-se n'hell ket dont a-berz Doue, pa labour d'ar sadorn. »

« Koulskoude, a lavare lod all, penaos e chellec'eur pec'her ober burzudou eus ar seurt-se ? »

N'en em glevent ket etrezo. Hag int da c'houlenn digant an hini dall petra a sonj eus an hini en doa digoret d'ezan e zaoulagad.

« Sur awalch', emezan, ez eo eur Profed. »

An dra-se ne blije tamm ebet d'ar Farizianed. Gervel a reont dirazo tad ha mamm an den dall. Hag int da c'houlenn :

— « Ha mab eo heman d'eo'ch, ha ganet eo dall ? Penaos ta e wel breman ? »

— « Ya, emezo, hor mab-ni eo, ha deuet eo dall er bed. Penaos e wel breman ? N'ouzomp ket. Piou en deus digoret d'ezan e zaoulagad ? N'ouzomp ket muio'ch. Goulennit digantan, en oad eman da gomz eus ar pez a sell outan. »

Tud an hini dall a gomze evelse, gant aoun rak ar Juzevien, rak ar re-man a ou en em glevet da deuler maez eus ar sinagog kement hini a re anzave e oa Jezuz ar Christ pe ar Mesiaz. Aoun o doa da veza taolet er-maez, ha setu ma lavouron :

« En oad eman, goulennit digantan. »

Neuze ar Farizianed a ra gervel en-dro an den a oa bet dall :

— « Roit enor da Zoue ! emezo, sur omp ez eo Jezuz eur pec'her. »

— « Ha pec'her eo, eme an dall, n'ouzoun ket. Ar pez a ouzoun eo e oan dall hag e welan breman. »

— « Petra en deus graet d'eo'ch ? Penaos ez eo en em gemeret evit digeri ha taoulagad ? »

— « Hel lavaret am eus d'eo'ch dija hag her c'hlevet hoc'h eus. Perak e fell d'eo'ch her c'hlevet c'hoaz eur wech ? Ha c'hoant hoc'h eus iver da veza e ziskibien. »

Ha setu int e kounnar hag o teurel o malloz war ar paourkez...

— « Bezit c'houi diskibl d'ezan, mar karit ! Evidomp-nt, ai a zo disbibien da Voizez. Met hennez (Jezuz) n'ouzomp ket a belec'h e teu. »

— « Souezus eo, evelkent, a lavar an dall, ne ouezit ket a belec'h e teu ? Ha koulskoude hen en deus digoret d'in va daoulagad. Gouzout a ran ne selaou ket Doue ar bec'herien, met an hini a ra e volonetz. Biskoaz n'eus bet klevet en defe unan bennak digoret daoulagad eun den ganet dall. Ma ne zeufe ket a Zoue an hini en deus digoret va re-me, n'en defe ket ar galloud-se. »

— « Petra, emezo, ganet oc'h e-kreiz ar pec'her hag e fell d'eo'ch rei kenteliou d'emp-ni ! »

Ha kerkent e taoljont anezan er-maez.

Jezuz a glevas o doa ar Juzevien taolet er-maez an hini en doa pareet. Pa gavas heman eur pennadig goude, e lavaras d'ezan :

— « Ha c'houi a gred e Mab Doue ? »

— « Piou eo Mab Doue, Aotrou ? »

— « Her gwelet hoc'h eus, eme Jezuz, hen eo a zo o komz ouzoc'h. »

— « Ha ! emezan neuze, me gred, Aotrou. »

Hag e stou kerkent d'e dreid evit hen adori.

Gwelet hoc'h eus pegen fall, a benn hag a galon, e oa ar Farizianed. Ne oa netra sklero'ch egat ar burzud-se graet gant Jezuz : laket eun den ganet dall da welet kement hag ar re all ! Sur awalch', ma ne vefe ket

bet Doue gantan, ma ne vefe ket bet Doue E-unan, n'en dije ket gellet ober eur burzud ken kaer. Met, elec'h-anou Jezuz evel Doue, ha stou dirazan d'hen adori, evel an den dall, e oa bet gwelloc'h ganto chom aheurtet en o dallentez hag en o chasoni.

Bez 'z eus c'hoaz tud ar seurt-se, hirio'an deiz. An dud n'o deus ket feiz ha kalz eus ar re a vey eur vuhez fall, ne felle ket d'ezo kenneubef kredi e Jezuz nag en e Iliz; ne vern petra e welont pe e glevont hag a hellfe o dougen da gredi enno ha da sonjal ema marteze ar wirionez ganto. Fallentez o spered pe o c'halon o laka da veza dall ; ha dallentez ar spered a zo gwasoc'h eget hini ar ch'hor.

Goude ar mirakl-se, Jezuz a lavaras c'hoaz ar c'homzou-man d'an holl dud a oa eno ouz E selaou :

« Deuet our er bed-man da varn, evit ma walo ar re ne welont ket ha ma vezou dall ar re a wel. »

Dre eno, e lavare e oa deuet eus an Nerv war an douar evit lakat an holl dud a oa en denvalijenn da welet skler ar wirionez. Evelse o deus graet ar baqanet : p'en deus Jezuz, dre e Iliz, diskonezet d'ezo sklerded ar wirionez, o deus anavezet ha digemeret ar wirionez-se. Met, ives dallet en deus, en despet d'ezan, ar re a oa e-kreiz ar sklerijenn, evel ar Juzevien, hag e glev e prezeg, dre m'o deus sarret o daoulagad ouz ar wirionez a laka da lugerni dirazo.

O klevout komzou diweza Hor Salver, ar Farizianed a c'houlenn digantan :

— « Ha dall omp-ni 'ta ? »

Jezuz a respontas d'ezo :

— « Ma vijec'h dall, n'ho pefe ket a bec'her. Met dre ma lavarit breman : « Gwelet a recomp », ar pec'her a chom. »

Pec'her ar Farizianed, an hini a chome evel gwriennet en o spered hag en o c'halon, a oa ma sarrent o daoulagad ouz ar wirionez dre ma ne felle ket d'ezo plega dirazi.

Taolit evez mat

« LA VIE CHRÉTIENNE », ar gelaouenn c'hallek moulet skoaz-ha-skoaz gant Ar Vubes Kristen, ne vezou ket moulet ken.

Ar re a reseve « LA VIE CHRÉTIENNE » hag o defe c'hoant reseco en he lec'h Ar Vubes Kristen a zo pedet da skriva d'emp.

Skriva da : Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen », Couvent des Capucins, Roscoff (Finistère).

Gant hor Misionerien

RAIAPEN

(Kendalc'h)

Setu 'ta |Martin, ha ni hon daou, an Tad Benedict ha me.

N'em eus ket amzer da zisplega d'eo'ch penn-da-benn buhez an Tad Benedict... Ret eo d'eo'ch gouzout evelato n'en deus ket e bar evit tapout naered.

Naered....

Er vro-man, ez eus naered a-vordih. A bep seurt, a bep ment hag a bep liou ez eus anezo. Darn a zo melladou traou, evel an naer-voustre a c'hell mouga eur bual (1) o'ch en em rodella en-dro d'ezan. Darn all a zo munudik munudik, hag ar re-se eo ar gwasa. Ma vezet flemmel ganto, e c'heller mervel din-dan diou pe deir eur.

Rakse o deus an dud aon bras razo; sponta reont o klevet ober aon ouzo hepken. Aes eo d'eo'ch neuze kompreñ pegen manret e chom ar baganet pa welont an Tad Benedict o c'hoariellat gant an naered evel pa vefent siliou.

E keriadenn Martin

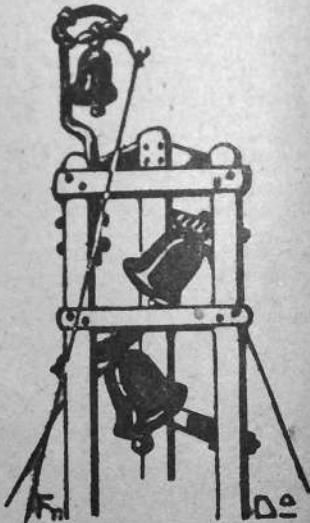
Chè, nag hir e kaver an hent pa vez ken tomm-se an heol ! Ma ne vije ket bet va zog-lakez ganen, e vije bet skarnilet krogenn va fenn.

Dre c'hras Doue, n'eo ket hir an hent, hag, hep dale, e tigouezomp e ti Martin.

Henvet eo an ti-se ouz an holl diez all tro-war-dro ; na kaeroc'h, na pinvidikoch : eul lochennig ha netra ken.

Dirak templ Aiapenn

Ar geriadenn a-bez a zo amán, amezelen Martin bag ar re all. Dilezet o deus o labour (pe gentoc'h o c'hinkailh-labour, raker

(1) E galleg: un buffle.

vro-man n'ouzont nemet kinkailhat labour) ha diredet int holl, gwazed ha merc'hed, da welout petra 'zo a-nevez.

Hag, er vro-man, ar gwazed a zo ken fri-furoh-hag ar merc'hed...

Digounnaret an dud

N'eo ket trenket ar souben kement ha ma sonje d'in. Gwelet em eus, d'ar c'henia taol-lagad, eo torret ar gounnar e kalon va faganet. Kaer' zo, dont a reont o-unan da veza amgredik war gredennou o relijon.

Eun nebeud bloaveziou a zo, en défe Martin laket ar brezel da sevel o freuza an templ hag e vije bet lazerez...

Met deuet eo hirio an difilans e kalon ar baganet... Santout a reont e-mag adarre eun tamm eus o c'hredennou o vont d'an traon gant bern mein Martin, met ne gredont ket enebi...

Ha peoc'h en toull-se !

Eman nijet an droukrans diouz kalon ha diwar dal pep-unan, pa zigouez an daou visioner. Daoust ma 'z int paganed an darn vrassa anezo, e ouzont re vat eman ar wirionez ganeomp ha n'eo o c'hredennou nemet konchennou goullo.

Prezegenenn ar misioner, met dreist-holl e garantez en o c'henver, en deus graet al labour-se en o c'halonou hag en o sperejou.

Ar paourkez tud-se a oar re vat e kavint bepred digemer mat bep tro ma teuint da skei war zorig hor gouent.

Goullo e vez alies hor yalc'h, goullo ken alies all stal al louzeier, met dont a reont memes tra da glask an aluzen... aluzen eur gomz a drugarez. N'int ket o'hoaz dare da reseou ar vadiziant, siouaz nann ! met kaer' zo, digor eo hent o c'halon d'an Aotrou Doue.

Bec'h d'an naer breman

— Pelec'h 'ta eman an naer ? eme an Tad Benedict... Anaout a ra pep-unan dre e hano bihan...

— Ya, e pelec'h eman ? ma vo gwelet ha lemm eo he flemm.

Ha setu an holl baganet da furechal e touez ar vein, evit klast al loan vil. Eman disonjet ganto eo an naer-se eun doue.

Diouz e du, e kendalc'h Martin gant e labour... da loc'ha mein-diazet an templ.

Dindan ar maen diweza, dibradet gant e bigell, setu adarre an naer.

Spontet holl, ar baganet a zo aet war o c'hoiz...

Mel an Tad Benedict hen n'en deus aon ebet,

Trumm evel al luc'hedenn eo kouezet e benn-baz war an naer... ken trumm all e krog en he c'hilpenn hag e wask anez etre e viz-meud hag e viz-yod.

En em gornigella en-dro d'e vrec'h a ra an naer, met flemma ne ray mui.

En taol-man e voe strafuilhet ar baganeted... ar merc'hed a rede pell diouz an Tad en eur c'hopal...

Met tamm-ha-tamm e teuzas ar spont, pa weljont an Tad o c'hoariellat gant e naer, en eur c'hoarzin ha p'le glevjont o laverout da Vartin :

— Ha bremen, Martin, bez dinoc'h ! Ez an da denna e skilfou digant an doue Aiapen. Ne raio mui droug ebet d'il, hag hep aon e c'hellez ober eur puns gant mein e dempl.

Ha d'ar ger bremen!

Gant an Tad Benedict edo an naer, ha ganen-me edo kloë'hig an templ. E zistaget em oa diouz skourr ar wezenn sakr a oa an templ dindanni.

Ne oa ket divalo va c'hloë'hig tamm ebet... eur c'hloë'hig en arem, mar plij !... skrijet warnan « Aiapen », an Doue an templ freuzet gant Martin.

Met roel em eus d'am c'hloë'hig eun ano all.

Aiapen a zo lost henvel ouz Raiapen. Ha Raiapen, er vro-man, a dalvez da laverout Per.

Ha setu badezet ganen va c'hloë'hig : Raiapen, Per...

N'eman ket ar c'hiz, gwir eo, da rei d'ar c'heleier anoiou potred... met, er vro-man, eo dishenvel pep tra diouz ar broiou all.

Ha mouezig Raiapen, hag a chalve gwechall ar baganed da adori an diaoul, a chalv hirio ar gristenien nevez da adori Doue an Nenv hag an douar.

TAD MARIE-URBAIN,
eus Lanarvilly,
missioner kapusin.

Evit ugent lur

« Ar Vuhez Kristen » bep Miz,
ha perz en eun oferenn bemdez.

Digasit d'eomp ho koumanant.

An Aotrou Joseph Landure

beleg yaouank maro er brezcl

I. Eun ene kaer

Chouero ha puilh e kouezas an daelou diouz daoulagad kerent ha mignoned an Ao. Landure, beleg yaouank eus ar bloaz 1939, pa zeuzas daveto ar c'helou « glac'harus ez oa lazet war dachenn ar brezel. Ar c'haony a reont d'ezan en deus digoret, en o c'halon, eur gouli na sarro mui, eur gouli a garantez : an Ao. Landure a oa eun den ken mat ha ken madelezus !

E vadelez a ziskenne war-eun diouz kalon Doue, rak dalc'h mat en deus poaniet da startaat he unani gant Doue, da leunia e galon gant an tenzoriou dispar kuzet er Galon-Sakr. War e zremm e pare bepred eur sked eus gened ha madelez e ene, eur sked eus levez ar baradoz.

Hirio, a-dreuz hon daelou hag e-kreiz hor glac'h, mouez hor c'henvroad ken karet a gendalc'h da gomz ouzomp. Epad ma skrivomp, e seblant d'eomp e welet en hor c'hichen, kaeroc'h c'hoaz eget p'edo war an douar ha laouenoc'h iveau. Klevet a ran e vovez ken dous ha ken karantezus o laverout : « Perak e ouelit-hu warnoun-me ? Eurus oun, et oun gant Doue, va Zad hag ho Tad. Da c'hdal ma teuot davedoun, ne ehanin da skuill war hoc'h hent bleuniou ar baradoz. Awalc'h hoc'h eus lenvet, unanit bremen ho mouez gant va hini evit kana da Zoue eur « Magnificat » a levez hag a anaoudegez vat, evit E veuli da vezza grêt em c'henver traou ken kaer. »

Hag, e gwirionez, Doue en deus grêt e-kenver an den yaouank-man traou kaer meurbet.

II. Bloavezion kenta an Ao. Landure (1915-1920)

1. — *E Kergouesnou.* — D'an 29 a viz Meurz 1915, e teus er bed Joseph Landure, e Kergouesnou, eur geriadennig demdost, eus tu ar sav-heol, da vourg Kerniliz ; d'an ampoent, e dad, François Landure, a oa o tifenn ar vro, er Franz, war linenn ar brezel.

Joseph e voe hanvet ar c'hrôuadur da zeiz e vadiziant. E vamm, Reine Laot, eus Kerosven, e Lanniliz, he devoa bet eur breur war an hent da vont da veleg, an Ao. Joseph Laot. Daou viz ar arok beza beleget, heman a varvas, aviefer, e Kemper. Pebez glac'h ar familh ! E sonj eus an eontr maro, e voe ar bugel hanvet Joseph.

Unan eus ar grasou kaera a ro Doue da eun den, eo dibab

evitan eur famili hag eur kristen. An holl a oar pegen mat ha pegen doujet da Zoue eo ar familihou e parrez Kerniliz. Joseph en devoa an eurvat da veza ganet en unan eus ar familihou-se. Diwezatoc'h, pa vez bras, ne ouezo ket penaos trugarekaat mat awalc'h an Ao. Doue da veza dibabet evitan eun tad hag eur vamm leun a zoujans Doue. « Pegen mal eo va zd evidoun, emezan ! Pegen k'ret oun ganto ! »

D'e gerent, goude Doue, eo e tlie e eürusted. O sevel o bugale, an tadou hag ar mammou kristen ne ankounac'haont morse komz ar Skritur Sakr : « Eürus an dud dibec'b en bert, an dud a vale e lezenn Doue. » E-pad m'edo he fried o stourm ouz enebourien ar vro, ar vamm yaouank, bleniet evelse gant sklerijenn he feiz, ne espernas nag he foan nag he amzer evit sevel waržu Doue he bugelig ken karet.

Evel mammou all Kerniliz, e kave nérz da ober ervat he dever dispar ha pounner o kemeret skouer diwar patronez ar mammou kristen, Santez Anna, ken enoret ha ken pedet er barrez. Dreist-holl, alies e taouline ouz an Daol-Santel evit debri bara an Elez. Setu perak e kave ar paotrig ker kaer e vamm ; setu perak en devoa kement a joa outi. Santout a rae pegen gwir oa ar c'homzou a lavare d'he mamm, Santez Madalen Pazzi, bugel eveldan : « Va mamm, o ! c'houi 'zo c'houez vat ganeoc'h ! C'houez vat Jezuz 'zo ganeoc'h ! »

Hano Jezuz hag hini Mari oa hanioiou kenta a deuas war e vuzellou pa c'hellas kaozeal. Gant pebez karantez e teskas e vamm d'ezan e bedennou kenta ha kana kantikou da Jezuz, da Vari, da Santez Anna ! Pebez levenez e kalon an tad pa zeus d'ar ger e 1919, pa glevas e vabig pevar bloaz o kana d'ezan kanaouennou kaer gant eur vouez dudius ?

Breman p'eo en em gavet an tad er ger, e vez gellet soursial gant muioc'h a aked c'hoaz ouz bugel hena ar familih. Joseph, desket mat gant e dud, n'en devezo ket kalz ouspenn pemp bloaz pa resevo, evit ar wech kenta, e Zalver Jezuz. Unan eus grasou kaera e vuhez, eo beza gellet evelse kommunia ez-vihan. Daoust hag ar Pab Pi X ne embanne ket e vije sent e-touez ar vugale, dre ober d'ezo kommunia abred hag alies ?

Henvil ouz Jezuz, skouer pep kristen, Joseph a greske en oad hag e furnez : eun dudi oa beza gantan. Ar mous'hoarz a veze alies o laouenaat e benn, hag e ene ken flamm a skede en e zaoulagad glaz ha sklear. O senti bepred ouz e gerent, o fiziout enno evit e holl vad, ar paotrig a gave an eürusted.

Eun deiz, an tad a lavaras : « Deuet éo evidomp ar mare da skolia Joseph. » Met e Kerniliz ne oa ket a skoliou kristen. Neuze an tad hag ar vamm a en em glevas evit kas o mab da skol gristen Lannilis. Mamm goz Joseph, ken karet gantar, a oa eürus o rei digemer d'ezan e maner Kerosven. Joseph a oa krog en e c'houech' bloaz.

(Da genderc'bel.)

Sorc'hennou

Yann Digredenn

Yann Digredenn a zo iveau Yann Diskiant. Kenderc'hel a ra da zistaga diotachou ken teo egetan :

O veza bet fall yaouank flamm
Evit kosaat ne wella tamm.

Setu aman adatre unan eus « bommou » diskiant kouezet diouz e c'hinou treuflez.

Mont da gofes ? Ne dalv da netra...

Da betra e talv mont da gofes, Yann ? Da gaout peoc'h ar galon pa vez bet ofanset an Aotrou Doue dre ar pec'hed.

Da gofes eo mat mont c'hoaz evit digoll ar gaou hon eus graet ha beza gwelloch'h en amzer da zonts

Pa vez re leun eur skudell, Yann, e rank an dour skuillh. Pa vez kalon an den leun-bar gant an dristidigez, al levez pe ar c'heuz, en deus iveau ezomm da skuillh eul lodenn e kalon eun all.

Pa vez re leun ar galon, e rank diskarga pe ranna.

Evit diskarga ar galon diouz he loustoni, ez eus eur Sakramant savet a ratoz-kaer gant Hor Salver : Sakramant ar Binijenn. Da Zoue eo pardoni ho fec'hejou d'an dud, hag er c'his ma karo ; n'eo ket d'an dud eo dibaba an doare a garint.

Evit kaout ar pardon eus va fec'hejou, a lavar tud 'zo, em eus graet an dra-man-dra ; setu mechans our pardonet. Nam. Kaer ho pefe yun gant bara ha dour epad ho puhez penn-da-benn, ober aluzennou bras. n'ho pezo ket ar pardon eus ho pec'hejou, rak n'eo ket kement-se a zo merket gant Doue evit kaout ar pardon.

Kaer ho pefe yun ha lerva
Ha lavarout Mea culpa,
Pec'hed a guzer er galon
Biken n'en devezo pardon.

Ar pez a fell da Zoue eo ez afec'h da gaout eur beleg hag a lavarfec'h d'ezan e pleg e skouarn ho pec'hejou. Evelse hepken ho pezo ho pardon, pegwir ho pezo graet ar pez a c'houlenn Doue. Setu aman petra lavaras Hor Salver d'e ebrest :

« Ar pec'hejou a vez pardonet d'ar re ma pardounot d'ezo. Gant ar re na bardounot ket, e chomo o fec'hejou Daoust ha n'eo ket sklaer ar c'homzouze ? »

An ebrest hepken (hag ar re a zalc'h o flas, war o lerc'h, ar veleien) o deus galloud, en hano Doue, da bardonat ar pec'hejou. N'eus hent all ebret da gaout pardon. Int-i eo ar varnerien.

Eur barner, arok dougen ar setans, a rank gouzout hag anaout mat an afer. Araok pardoni ar pec'hejou, ar beleg a rank ive o anaout. Penaoz ? Dre glevet anezo gant ar pec'her. Kofes eta a zo ret mat.

Da bettra eo mat ar c'hofes ? Da rapari an droug graet gant ar pec'her, hag an dislealded graet d'an nesa.

Eun aotrou pinvidik ne ehane da gomz eneb ar c'hofez. Eun dra didalvez, emezan, stranerez ha kamambre. Eun dervez, eur beleg a yeas d'e di, da gas d'ezan eur yalc'h adour restaolec et gador-gofes gant eur pec'her savet keuz gantan d'e laeronsi. A ! eme an aotrou, breman e rankan anzao eo mat ar c'hofes d'eun dra bennak.

* * *

Yann Digredenn a laver c'hoaz :

Farsus eo gwelout eun den ô vont da govez, peadra a zo da c'hoarzin.

Neuze, Yann, pa vez lous da fri ez eus peadra da c'hoarzin iveau o welout ac'hanout o kemerout eur mouchouer d'e c'houeza ? pe c'hoaz o spura da voutou pa vezont priellet ?

N'eo ket farsus na mezus plega da gofes ar pec'hejou. Gweloc'h eo plega da Zoue eget terri. An den ne vez Morse kaeroc'h eget pa vez, war e zaoulin, o pedi hag o c'houlen pardon an Aotrou Doue.

MELEGAN.

« Gloar* da Zoue e barr an Nenvou, ha peoc'h war an douar d'an dud a volontez vat. »

Grit, o Mabig Jezuz, ma vo stank stank, war an douar, an dud a volontez vat !

Me ho kar, o va Doue !

« O va Doue, me ho kar ! », pedenn ziweza Santez Tereza ar Mabig Jezuz, a-raok mervel.

N'eus ket eur sant ha n'en deus ket lavaret, kant ha kant gwech bemedez : « O va Doue, me ho kar ! »

Pedenn ebret kaeroc'h, e gwirionez, rak dre ar c'homzouze, deuet eus ar galon, e lavarer d'an Aotrou Doue, e karomp anezan dreist pep tra, hag emaomp prest, dre garantez evitan, da goll an holl vadou ha da c'houzany an holl boaniou, kentoc'h eget displijout d'ezan dre ar pec'her.

Ma n'eus pedenn ebret kaeroc'h, peral neuze e chomponni, ken dizeblant ha ken yen e-kenver an Aotrou Doue ?

Mat d'ar zent, a sonjo meur a hini, lavaret da Zoue : « Me ho kar dreist pep tra. » Met ar sent a sante karantez Doue o virvi en o c'halonou.

N'eo ket gwir kement-se.

P'en deus gourc'hennet an Aotrou Doue d'an holl dud karet anezan gant o holl nerz, gant o holl spered, gant o holl galon, n'en deus ket lavaret e leent santout e garantez en o c'hereiz, met hepken kaout bolontez da garout anezan dreist pep tra.

N'eo ket diaes eta gouzout ha karet a rit an Aotrou Doue : « Adalek m'hoc'h eus bolontez da blitjout da Zoue, a skrive sant Fransez a Sal, eman e gwirionez, e garantez en ho kalon. »

A-hend-all, ha stourm a rit ouz an tentasionou ? Ho koustians, ha chom a ra hep tamall d'eoc'h eur pec'her bennak ? Ha pedi a rit an Itron Varia ?

Bezit neuze dinoc'h-kaer, karout a rit Doue dreist pep tra, evel m'o deus graet ar Sent.

Bez'ez eus koulskoude tri zoare dishenvel da ziskouez hor c'hantez d'an Aotrou Doue :

An doare izella eo karout Doue dre m'eo ar Vadelez dreist-muzul, ha beza prest da c'houzany an holl boaniou kentoc'h eget koueza er pec'her marvel.

An eil doare a zo uheloc'h : beza prest da c'houzany an holl boaniou kentoc'h eget koueza er pec'her veniel.

An trede doare, hen, a zo parfet : n'eo ket hepken beza prest da c'houzany an holl boaniou kentoc'h eget koueza er pec'her mar-

vel, pe er pec' hed veniel, met memes da c'houzany ar boantiou
bras a kentoc'h eget displijout, an distera, d'an Aotrou Doue, ha
beza prest d'ober atao ar pez a zebiant ar santela.

Gellout a ra an holl gristenien heulia an daou zoare kenta;
n'int ket rouez zoken an dud devot hag a glask tizout an doare
parfet da ziskouez o c'harantez d'an Aotrou Doue.

Lakit doun en ho spered ar c'homzou-man : an distera tra graet
evit plijout da Zoue, a ro d'ezan muioc'h a enor éget an holl draou
krouet. « Dastumit eur spilhenn, a skive Santez Tereza, ma tit
kement-se dre garantez evit an Aotrou Doue, a-walc'h e c'hell beza
evit gounit ene eur pec'her. »

Ha piou n'hell ket karet e Grouer ? Ezomm ebet da veza desket
bras. « Eur vaouez, na oar na lenn na skiva, a lavare Sant Bonaventur,
a c'hell karet Doue kement hag eun Doktor bras. »

Ha diaez eo, e gwirionez, lavaret pemp kwech, dek kwech,
kant kwech bemdez : « Va Doue, karout a ran ac'hanoc'h a-greiz
va c'halon, dreist pep tra, rak c'houi eo ar Vad dreist pep mad.
Ya, karout a ran ac'hanoc'h, n'eo ket evit beza rekompanset, met
evit plijout d'eoc'h.

« O va Salver, n'hellan ket chom hep ho karout, evit ar vadelez
hoc'h eus bet da gemer warnoc'h samm va fec'hejou, ha da veza
prenet va ene dre ho Kwasak war ar Chalvar. O va Salver,
dre veritou ho Pasion hag ho maro, kreskit ho karantez em
c'halon. »

GWASTINO.

Lennenien, Mignonned

Diwezat eo digouezet ganeoc'h niverenn miz Du « Ar Vuhez Kristen » ; graet hor boa hor sonj d'he embann a-benn deizioù
kenta ar miz..., gant hor gwella-bolontez n'hon eus ket gellet hen
ober.

Setu perak eo bet ref d'ezomp lakaat miz Kerzu ha miz Genver
er memes niverenn.

Ne embannimp ket, er bloaz-man, taolenn fin ar bloaz, evel kustum,
met eun daolenn a raimp e fin 1941 evit an daou vloavez
1940-1941.

Ra blico gant ar Mabig Jezuz, ha gant e vamm
ar Werc'hez Vari, benniga hon holl mignonned, ken-
labourerien ha lennerien, ha rei d'ezo holl eur bloa-
vez mat ha santel.

Seza Kouignplat hag he zorch-skudellou

E ti Seza, ez eus eun torch-skudellou...
En ho ti d'eoc'h c'houi, marteze, ez eus unan iveau...
Met, sur oun, n'eo ket par da hini Seza.
Rak eur torch-listri a vil vicher eo hini Seza.
Ret eo d'eoc'h gouzout, da genta, n'eo ket Seza dibikouza
maonez a vale. Siouaz nann !

Ha ma klevit, eun dervez bennak, he deus torret linenn he
c'hein, n'eo ket o skuba he zi nag o spura e arrebeuri e vez
c'hoarvezet ganti eur seurt darvoud.

Ne vez ket sadorn bep sizun gant Seza, ha diwar he c'houst,
n'eus bet savet pinvidik marc'hadour soavon ebet.

Ne vez ket eta bemdez kempennet ti Seza. An torch-skudellou
avat en devez labour bemdez
War gant pod ar gwelien eman e blas.
Rak gant Seza, eman pod ar gwelien en ti.
Ennan e vez taolet, da dréntka ha da vreina, eur jern resta-
chou... dour lous... hag all...

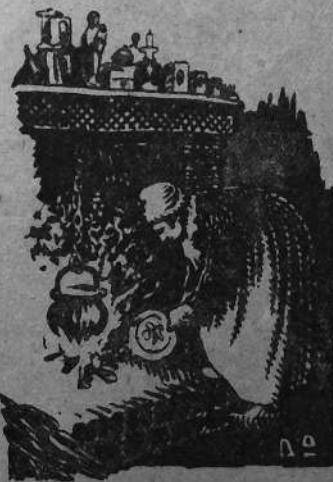
N'eus ket ezomm da veza eur maout war ar vedi-
sinerez, evit komprenn pe-
gen digac'hus eo kaout pod
ar gwelien e korn an oaled.

Met, it da glask ober
skol da Seza war ar poëntse...
hag e pakot an torch-
listri a-dreuz ho kinou.

**

Meur a wech bemdez
e ra an torch-skudellou
soubig, e pod ar gwelien...
Met Seza n'e lez ket d'en
em veuzi... Buan e vez tapet,
graet d'ezan eun temm
gwaska, ha mat pell' zo !

Ha yao d'al labour edarre !
— Chou'ta !! ha dao gent an torch-skudellou warlerc'h ar
yer, deuet en ti da skrabat...

— Chékas 'ta te ! koz kaz laer ! ha dao ! ler gant an torch-skudellou d'ar c'has koz, pignet war an daol da zikour Seza da walch'i staliou dijuni.

— Kerz er maez 'ta te ! koz ki fall ! ha dao gant an torch-skudellou da Chipik a oa o luduenna e toull an tan !

— Si 'ta te, loan fall ! ha dao adarre gant an torch-skudellou war chupenn reuin ar pemoc'h, deuet iveau en ti da glask e lod.

Hag ar yet, hag ar c'has, hag ar c'hi, hag en aotrou-chupenn-reuin a sent ouz torch-listri Seza hag a'la er-maez.

Breman, p'eo rinset an ti, e vo gellet e gempenn.

Eun tamm sec'ha d'an daol, gant an torch-skudellou, na petra 'ta... Piz e tastum Seza et c'heun hag ar restachou.. Eur vorad mat a zo anezo.

Ploup !... emaint e pod ar gwelien.

Eun tamm sec'ha c'hoaz d'ar bank bihan m'eo bet ar skudellou o tivera warnan, ha setu kempenet he zi gant Seza.

Breman marteze, e tiskuizo ar torch-listri ?

Gortozit, n'eo ket echu e labour c'hoaz. Fri Lomik en deus c'hoaz da walch'i.

Pas lavaren d'eo'h e oa eun torch-skudellou a vil vicher !...

* * *

Lomik eo mab e vamm penn-da-benn.

Ken diskempenn egeti eo gwisket... N'eo ket lavaret en defe eul loar didoull da lakaat, ha kement a bri sec'h a zo ouz e vragez ma chomfe heman e-unan en e-zav.

Toull eo e chupenn waz e izili, distripet ar godellou ha noze-lenn ebet ken outi, distaget m'int bet marteze gant Lomik diskempenn, p'en deveze kollet e ganetennou o c'hoari kornigell.

Ken soun hag an drein war an avalouer eo e vleo war e benn, ha biskoaz n'o deus gwlet liou eur grib.

Hir hir eo ar bleo en-dro d'e ziskouarn, hag ar re-man, bezit dinez'h, ne d'ay grac'h-lostok ebet enno, rak stanket mat int, ha ne vez ket graet bemdez ar garzadenn.

Eur wech ar sizun e vez gwalc'het beg e fri da Lomik... da sul ar arok mont d'an oferenn... gant an torch-skudellou.

Pa ne vez ket fur ar mab, pe, siouaz aliesoc'h, pa ne vez ket ar moc'h er ger gant ar vamm, hep penn na lost e vez roet ler da Lomik... hag adarre gant an torch-listri.

Ché, na pebez torch-skudellou!...

Stankoc'h eget ma sonjitet eo an tiez louz, a vez kavet enno torchou louz etre daouarn mammou diskiant a gas had ar c'hlen-vejou diouz eur pod lous pe diwar gein al loened betek ginou a bugale....

PETROMIK.

— Kenteliou a bouez... —

Miz cost 1914.

A c'hardinal Mercier, arc'heskob Malines, en em gave e Rom, evit dibab eur Pab nevez, goude maro hon Tad Santel Pi X, pa zeus d'ezan ar c'helou mantrus e oa bet diskaret ha devet kér Louvain ha meur a hini all er Beljig, e vro.

Ar pez a sonjas hag a skrivas pe a lavaras, neuze, da gristenien e eskopti, a ro d'eomp kenteliou gouest da dalvezout er stad emomp ennan abaoe Miz even.

Teurel a reas da genta eur sell war ar Groaz ha war Jezuz staget outi, ar gwad o redek puuh diouz e c'houliou.

Dont a reas sonj d'ezan eus komzou Hor Salver e Aviel sant Vaze :

« N'eman ket an diskibl dreist e vestre, nag ar servicher uhe-loc'h eget e Aotrou. »

Ret mat eo eta da bobl ar Beljig, pobl kristen, pignat war ar reuz Kalzar, evel Jezuz Hag ar c'hardinal a lavare d'e genvroiz

« Kristenien kalonek evel ma zoc'h, n'ho piye ket karet gwel-ut Jezuz e-unan o tiuaska poan. »

Kaout a rae d'ezan e tlee pep den ha pep pobl, evel Jezuz, gouzant da genta poaniou ar Basion ar arok sevel adarre leun a vuhez.

Kenta mad a zegas d'eomp ar poaniou : drezo e teuomp da veza henve ouz Hor Salver.

* * *

Ha drezo e hellomp ober pinijenn.

Ne ket hepken evit pec'hejou ar re-all. Pa zegouez eun dardoud evel an hini a zo kouezet warnomp, an darn vuia eus an dud a sonj hag a lavar :

« Me n'oun ket kaoz eus a gement-se. Met hor gouarnamant n'en deus ket graet ar pez a dlee : mistri hon armeou ne ontient ket o micher : gant treitourien omp bet gwerzet : hag ar Juzevien, hag ar framasoned, ha me oar me ! Ar vicherouien ne felle d'ezo mai labourat : ar priejou a zizente ouz lezennou ar briedelez : hag ar yaouankizou a rede warzu ar plijaduriou divalo. »

Ped a sonj hag a lavar :

« Me iveau em eus pec'het ? »

Ar c'hardinal Mercier, hen, a skrive :

« Ha ni, beleien, leaned, eski'bien, ni hag hon eus bet digant Doue ar garg uhel da zisplega d'ar re all Aviel Hor Salver, dre

hor buhez muoc'h c'hoez eget hor prezegennou, daoust ha gellout awalc'h a raemp lavaront d'ar glistenien komzou sant Paol : « Ra vez ho puhez henvel ouz va hini, evel ma z'eo va hini henvel ouz hini Jezuz ? »

« Labourat a raemp, pedi a raemp, gwir eo : kement-se n'eo ket awalc'h. Ni a dle ober pinijenn evit pec'hejou an dud hag hor re hon unan. Daoust ha pinijennus awalc'h e oa hor buhez ? »

Ha setu eil kentel ar C'hardinal, a dle talvezout evit an holl gristenien, ha ne ket hepken evit ar veleien hag an eskibien :

« Pep hini ac'hanomp a rank gouleñn pardon eus e bec'hejou ha ne ket hepken eus pec'hejou ar re all : hag, evit hor pec'hejou kerkozl eget evit pec'hejou ar re all, ober pinijenn, ha da genta dre c'houzanv gant pasianted kement poan a gouez warnomp dre ma z'eo bet trec'het hor bro. »

* * *

Pa guitaas Rom evit distrei d'ar Belzig, ar C'hardinal a gemeras hent Bro-C'hall. Hag, e Marseilh, d'an eiz a viz gwengolo, gouel ginevelez ar Werc'hez Vari, ez eas da oferenni e iliz I. V. « de la Garde », evit gouleñn truez ha bennoz Doue evit e vro gwasket ha dismantret.

Trede kentel : pedomp gant fizianz Doue hag ar Werc'hez.

Ha neuze Doue hag ar Werc'hez, a zo bet ken karet gant tud hor bro, hag o deus kement karet hor bro a-hed ar c'chantvedou, a roio d'eomp e skoazell.

* * *

Ma glevomp ha ma heuilhomp kenteliou ar C'hardinal, ni a welo o tont, evit hor bro, goude Gwener ar Groaz, sklerijenn ha peoc'h ar Sul-Fask.

YANN.

Eur bloavez mat a hetan d'eoc'h,
kalz a re all ouspenn, ha levezenez ar
baradoz da fin ho puhez.

MAGNIFICAT !

Ton : O Sainte Anne, ô Marie.

DISKAN

Unanet gant Mari.
Kanomp holl da Zoue,
Meuleudi, meuleudi,
Hosanna ! noz ha de.

1

Eus va genou, e sav eñrus
Kantig an anaoudegez vat,
'Vit ar grasou ken niverus
A skuillh varnoun Doue, va Zad.

2

Ha va c'halon a zo seder,
Tridal a ra gant levenez :
Doue, Doue eo va Salver...
O ! nag eo tomm e garantez !

3

E zaoulagad o deus sellet
Ouz va stad paour, gant madelez,
Hag a-vreman' me ' vo gwelet
Dreist an holl sent hag an élez.

4

Hiviziken, me ' vo galvet
Eñrus meurbet gant ar boblou ;
A rumm da rumm e vint klevet
O kana d'in o c'hantigou.

5

Pegwir ennoun en deus Doue
Grêt traou ken bras, ken burzodus,
Me a veulo, e pep mare,
E hanô sakr ha dudius.

Gliz e c'hrasou a gouez bemdez
Hag a gouezo da virviken
War gement den a daol evez
Dâ senti mat ouz e lézenn.

7

Dre nerz e wrec'h, en deus stlapet
An dud lorc'hus e tu pe du,
Ar re a glask beza meulet.
Pa n'int netra nemet ludu.

8

Taolet en deus diwar o zron
Rouaned kriz ha galloudus,
Ha tud izel, dre ar galon,
En deus galvet d'eur stad skedus.

9

Gwalc'het en deus, gant e zanvez,
Tud ezommek ha reuzeudik.
Ha kondaonet d'an dienez
Tud didruez ha pinvidik.

10

Sellet en deus, gant trugarez,
Ouz pobl Israel, e servicher,
Hag e dennet eus an enkreze...
O ! nag eo mat en hor c'henver !

11

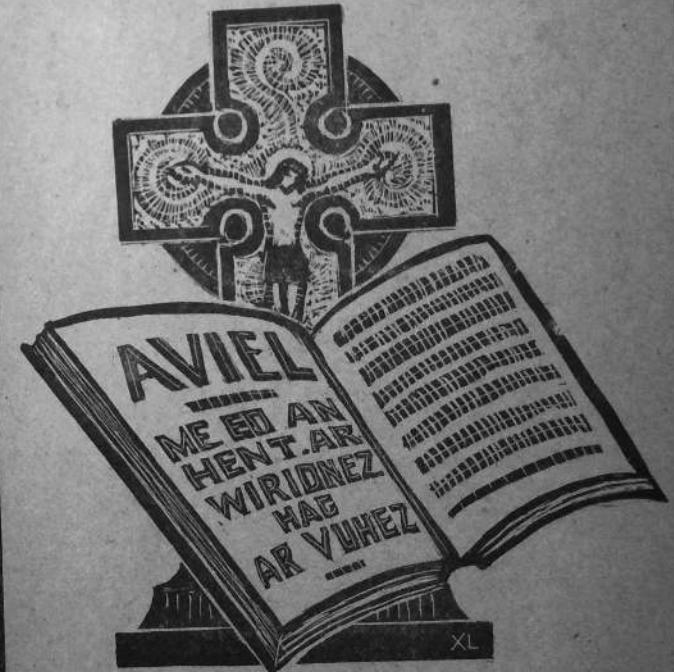
Ar pez a larè d'hon Tadou,
Da Abraham ha d'e lignez,
A-hed-ha-hed ar c'hatvejou,
A ra bepred, e gwirionez.

12

Gloar hag enor d'an tri Ferson :
D'an Tad, d'ar Mab ha d'ar Spered.
Gant an holl dud, a greiz kalon,
Da virviken ra vint karet !

BASTIEN.

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuvez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuvez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 ofereun) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roït d'eomp *atao* hoc'h
adress *evel ma oa war an niverenn diwera*, ha ma vez
ret, goulennit da-c'houdé chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkouman-
nantchou, "dispartiit 'mat ar re-man diouz ar re-se war
ho lizer.

3° Skrивit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuvez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Ar pastor mat.....	p. 219
Ouz piou senti?.....	p. 222
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 224
Ar Werc'hez hag al laboused.....	p. 226
O... an arc'hant!.....	p. 228
Podi.....	p. 229
An Ao. Joseph Landure.....	p. 231
Deveriou ar c'christen.....	p. 293

Kenteliou an Aviel

— 219 —

AR PASTOR MAT

Edo Jezuz o paouez lavarout d'ar Farizianed e oant evel tud
dall ha ne oa ket ar wirionéz ganto. Ha ma 'z oant dall, ne oa ket
d'ezo da vleina an dud war hent ar silvidigez. Betek neuze, e oant
mesaerien ar bobl Juzeo.

Ez a Jezuz da ziskleria breman d'ar bobl-se, dirazo, ez eo hen
ar gwir vesaer, ar pastor mat.

Me
eo
ar
pas-
tor
mat

Me
eo
ar
pas-
tor
mat

|||

|||

Henvilekat a ra e vandennad diskibien, pe e lliz, our eur
c'hraouad deneved. Ha da genta e lavar ez eo Hen e-unan an nor
war ar c'hraouad deneved-se. Ne heller ket mont ebarz nemet dre
Jezuz, o kredi ez eo Hen Salver ha gwir Doue.

Ar re ne deont ket dre an nor, emezan, n'int ket gwir vesaerien, met laeron : ar re-se a ya e kraou an denvet, mar gallont, dre eun toull er voger pe en doenn evit skrapat eur penn-danvad bennak.

Ar gwir vesaer a ya dre an nor ; gervel a ra an denvet, pephini dre e'ano ; o'ch'as a ra gantan er-maez hag e kerz dirazo ; Hag an denvet a ya d'e-heul rak anaout a reont e vouez. Ha ma vez ret, hen o difenno diouz ar bleizi.

Beza'z eus, a lavar c'hoaz Hor Salver, mesaerien all hag a ya er c'hraou dre an nor, met n'int ket koulskoude gwir vesaerien, met mevelien. N'eo ket d'ezo an denvet. Ar re-se ne glaskont nemet eun dra : gounit o gobr ; n'o deus karantez ebet evit o denved hag ar re-man ne anavezont ket o mouez.

Neuze e lavar Jezuz ar c'homzou kaer, ar c'homzou souezusman :

« Me eo ar pastor mat. Me a anavez va denvet ha va denvet am anavez, evel m'am anavez va Zad ha m'hen anavezan-me iverz. Ha me a ro va buhez evit va denvet. Me am eus c'hoaz denvet all ha n'int ket eus ar vandenn. Ar re-se iverz, tet eo d'in o digas daved ar re-man ; int a glevo va mouez ha ne vezo neuze nemet eur vandenn hag eur pastor. »

Jezuz-Krist a zo kenta pastor an denvet, da lavarout eo, ar gristenien a zo en e Iliz. Met goude m'eo aet d'an Nenv, d'ar Yaou-Bask, laket en deus pastored all, en e lec'h, da ziouall e zenvet. Diouz petra e vezo anavezet ar gwir bastored-se a zalc'h lec'h Jezuz-Krist war an douar, ha penaos e vezo gellet o dibaba diouz ar re n'int ket gwir vesaerien ? Jezuz hel lavar splann :

« Me eo en nor », emezan.

Ar gwir vesaer a ya da gaout an denvet, denvet Hor Salver, dre an nor, dre Jezuz e-unan, dre ma prezegont ez eo gwir Doue, dre ma teskont d'an dud ar gwirionez hag ar gourc'hennou en deus prezeget e-unan p'edo war an douar. Ar vesaerien-se n'emaint nemet en Iliz a sent ouz hon Tad-Santel ar Pab, an Iliz Santel katolik. Ma klevit eta unan bennak o prezeg d'ez'h, pe o komz enep d'ar pez a brezeg hag a lavar an Iliz, n'her selaouit ket. Hennez, sur awalc'h, n'eo ket eur gwir vesaer ; eul laer hag a glask ho skrapat diouz Jezuz-Krist, ne lavarant ket.

Jezuz en deus diskleriet ouspenn ez eo, « Hen, ar pastor mat ». hag en deus kement a garantez evit e zevez, ma « ro e vuhez evito ». E gwirionez, diskouezet en deus d'emp ar garantez-se. Evit hor savetei, kemeret en deus warnan e-unan hon holl bec'h-jou hag an holl boaniou dileet d'ezo : c'hoantaet en deus beza staget ouz eur groaz ha skuilh beteg an diweza berad eus e wad. Roet en deus e vuhez evit e zened, evit rei d'ezo ar wir vuhez, ar vuhez en doa lammet ar pec'hed diganto. Ha pep hini a hell laverout, evel sant Paol, ez eo maro Jezuz evitan e-unan.

Ar gwir vesaerien a zalc'h war an douar lec'h Jezuz-Krist, hon Tad-Santel ar Pab hag Eskibien, a ziskouezo ez int pastored vat eveldan, dre m'o deus ar memes karantez evit an denvet, evit ar gristenien.

O brasa soursi eo o maga, rei d'ezo ar wirionez hag ar sakramanchou hag o difeni diouz ar bleizi, da lavarout eo, diouz ar re a glask o dalla-gant gevier hag o distrei diwar hent ar silyidigez. Hag an dra-se eo a ra, eus o ferz hag en o an, ar veleien a zo e peb parrez : int a zo iverz eta eun tammig ho mesaerien, ar re dosta d'ez'h. Kentoc'h eget ho tilezel emaint prest da c'houzanv pep tra : ar prizon, ar maro zoken, mar d'eo ret, evel hor Salver e-unan.

Goulennet eta digant Doue, en ho pedennou, ma vezo hoc'h holl vesaerien eus ar seurt-se, ma n'o devezo aon rak netra na rak den, war an douar, evit difenn hoc'h, eneou hag ho pleina war hent ar baradoz.

A drugarez Doue, kement-se a zo bet gwelet dalc'hmat goude m'eo bet savet ar relijion gristen. An Ebestel kenta, ar re a oa bet dibabet gant hor Salver, o deus, eveldan, roet o buhez evit ar re o doa bet ar garg da gas etrezek an Nenv. Ha, war o lerc'h, e peb amzer, kalz a Babed, a Eskibien, a veleien o deus skuilhet iverz o gwad, a zo maro kentoc'h eget nac'h o dever ha dilezel o chris-tinen. En hor bro Franz, hep mont pelloch, pa zirollas ar « Revolution » vrás, bremar zo 150 vloaz, Eskibien ha beleien Franz a zo bet, kalz anezo, harluet, taolet er prizon, dibennet, dre ma oant chomet er vro en despet d'al lezennou, evit ober e-kuz o labour wardro an eneou hag o savetei. Ar pez a zo bet gwelet gwechall a veze gwelet c'hoaz, hirio an deiz, ma kouesfe ar memes dispac'h war an Iliz.

Me lavar d'ez'h eta, en eur echui, pedi evit mesaerien hoc'h eneou, o respeti, o c'harout, ha selau bepred o mouez pa n'o deus ken sonj na ken soursi nemet ho kas d'ar Baradoz.

Mar plij... mar plij...

Ya, mar plij, bezit ar vadelez,
pa skrivit d'emp, ha pa gasit
arc'hant evit « AR VUHEZ
KRISTEN »,

da lavarout sklaer ha frez:
pe eur c'houmanant nevez
eo a c'bouennit,
pe eun adkoumanant.

Hag, ouspenn-se, roit d'emp ATAO hoc'b adress, EVEL
MA OA WAR AN NIVERENN DIWEZA.

— OUZ PIOU SENTI ? —

Mat e vefe da veur a gristen d'erc'hel sonj eo eun deven evitan, eun deven merket d'ezan gant e relijon, senti ouz gouarnant gwirion e vro.

Hag hor bro, en dervez hirio, n'he deus nemet eur gouarnant gwirion, HINI AR MARECHAL PÉTAIN.

An den a zo e penn hor gouarnamant n'eo ket eus ar ouenn tud-se o deus aon e vefe louzet pe skotet o zead o lavarout ano an Aotrou Doue.

Al labour a ra, n'hell beza tamallet gant gwir gristen ebet. Al lezenou nevez en deus savet, al lezenou koz reizet ha kempennet gantan a zo holl hervez ar spered kristen.

Pa oa gouarnet hor bro gant eur strolled framanson hep feiz na reiz, e oa eur c'hoari evito lakaat ar gristenien da senti.

Ha breman pa c'houlenner diganto rei harp d'ar gouarnamant evit skarza diouz ar vro an dizurz, an dislealded, ar gevier hag al loustoni... e sav ganto c'hoant mouaz.

Ma n'eo ket mantrus !!

* * *

PETRA 'TA A DAMALLIT D'AN DEN KOZ A ZO E PENN AR GOUARNAMANT? Mankout a garantez evit ar vro? Rouez, a gav d'in, e tle beza an dud a gredfe ober skol d'ezan war an dachenn-se.

Goulennit ta digant difennourien Verdun ha karout a ra Pétain e vro.

PETRA 'TA A DAMALLIT D'EZAN ?

Beza laket ar brezel da ehana? Araok tamall an hini en deus laket ar brezel da ehana, e vefe furoc'h marteze tamall ar re o deus laket ar brezel da darza ha chachet ar c'harr war hor c'hein.

Daoust ha gwelloc'h ho pefo kavet gwelet mac'hagna ar soudarded dre vilionou.... Ar pez a vefe bet c'hoarvezet, ma vefe bet klasket pelloc'h difenn eur vro ha n'helle mui beza difennet.

PETRA C'HOAZ A DAMALLIT D'EZAN ?

Anzav ez omp bet trec'het? Eur wirionez eo koulskoude.

Gwir eo, ne blije mui d'an dud hirio klevout ar wirionez. Henvel int ouz al labouséed-noz, n'hell ket o daoulagad sellout ouz ar sklerijenn.

Luskellet ken brao omp bet gant ar gevier, ha kousket ken mat e oamp en hol leziregez, m'hon eus diegi o tihuna evit kregi el labour a c'hortozer diganeomp: adsevel hor bro.

PETRA C'HOAZ A DAMALLIT D'EZAN ?

Rei d'eomp re alies da glevout eo echu amizer ar blijadur, ar c'hoari, an dansal hag ar frikota?

Echu eo koulskoude.

Echu eo evit hor prizonerien

Ar re-man, dre gaer pe dre heg, a rank ober pinijenn ha dougen

c'hoaz.

Perak ne rafemp ket ni, laouen, eun tammig pinijenn?

Perak, a galon vat, ne zougemp ket ar groaz?

N'eo ket ouz ar gouarnamant hepken eo e sentfemp.

Met ives ouz Hor Salver Jezuz-Krist.

PETRA C'HOAZ A DAMALLIT D'EZAN ?

Kaout en-dro d'ezan, d'e skoazella en e labour, tud na blijont ket d'eo'h an hanter re?

Met daoust ha c'houi hoc'h-unan, pa glaskit tud evit ober ho labour, ne gemit nemet tud direbech e pep doare?

Daoust hag azechou, ne vez ket ret d'eo'h ober gant dervezourien, na glaskont ket bepred ha dreist pep tra gwella mat ho tiegez?

Perak beza souezet ma c'hoarvez, en tiegez bras-se a zo e ano ar gouarnamant, ar pez a c'hoarvez bemdez e kement tiegez a zo?

Tamall, rebech, goapaat, dispenn, hada gevier n'int ket labouriou skuizus.

N'int ket dreist holl labouriou ampart da sevel eur vro. D'he c'has war he fenn d'ar bez avat, n'eus ket gwelloc'h egeto.

En em unani en-dro d'ar soudard direbech ha kalonek a zo gantan stor hor bro, setu deven pep gwir gristen.

Na c'hortozit ket e teufe d'eomp ar silvidigez eus al loar pe eus eur steredenn-lostek bennak.

Met greomp hor silvidigez hon-unan, gant skoazell an Aotrou Doue, dre gerzout gant hent ar wirionez, rak hent ar skletijenn eo; dre hent ar seftidigez, rak hent an deven eo; ha dre hent ar binijenn, rak hent ar Baradoz eo.

PETROMIK

Lennit...

lennit mat...

lennit piz...

ar pez a zo skrivet e eil pajenn ar gelaouenn-man, diwarbenn ar c'houmanantchou hag an adkoumanantchou.

Sorc'hennou Yann Digredenn

Piou en deus savet lezenn ar c'hofes ?

Evit kaout pardon ar pec'hejou, eo ret kofes. Met piou en deus douget al lezenn striz-se ? Ar veleien eo o deus graet ar gavadenn-se, eme Yann.

Met neuze, emechans, eo aes gouzout ano ar beleg en deus savet al lezenn ?

Piou eo ? E pe amzer e veve ? Gouzout a raer mat piou en deus « invantet » ar marc'h du, piou en deus invantet ar poult, piou en deus invantet ar c'hirri-nij. Met kaer ho pefe klask ha diglask, ne gavot ket ano ar beleg pe anoiou ar veleien o deus, eus o fenn o-unan, laket an dud da vont da goles.

* * *

Ma vije bet graet ar gavadenn gant eur beleg, pegen diskiant ha diboëll e ve bet ar paourkez den-se !

Yann hag e gonsorted a bliy d'ezo lavaret eur bern traou, eur bern gevier diwar-benn ar veleien. Met anzav a rankont koulskoude n'int ket genaouien, met tud leun a finesa hag a ouziegez.

Mat, ma vije gwir eo bet douget gant ar veleien lezenn ar c'hofes — ha douget vit an holl — e vije ret lavaret int bet, en taol-se da vohana, genaouek ha difin, peogwir int-i o-unan a rank plega d'al lezenn. Rak ar veleien o-unan, an Eskibien ha zozen hon Tad Santel ar Pab a rank kofes o fec'hejou. Hon Tad Santel a rank diskenn diwar e gador a Bap, tenna diwar e Benn e gurunenn ha daoulinia dirak eur beleg, ha lavarout d'ezan : « Va zad roit d'in ho pennoz, rak pec'het em eus. Dre va faot, dre ya brasa faot ! »

* * *

C'hoaz, c'hoaz ma ve bet ar c'hofes eun dra aes, eur bijadur !

N'eo ket eur blijadur, nag evit ar pec'her nag evit ar beleg. Lavarit d'in ha karout a rafec'h beza e lec'h ar beleg kez azezet en e gador, azechou epad diou, teir ha peder eur, o selaou pec'hejou ? Ha plijadur en deus eun den diwar ar maez pa rank chom pell amzer e-touez ar pri, ar fank, an teil ? Mat, setu aze micher ar beleg er gador-govez. Hag e kav d'eoc'h e ve bet diskiant awalc'h eur beleg evit « invanti » eur seurt tra ? Allo, 'ta !

* * *

Piou eta en deus savet al lezenn-se ?

Hor Salver Jezuz-Krist, ar Beleg Eternel, p'en deus lavaret ar chomzou-man d'e ebrestel : « Kement pec'hed a bardonot war an

douar a vo pardonet en Nenv, pardon ebet avat d'ar re na bardonot ket d'ezo. »

Met, ha galloud en doa da zougenn eul lezenn ken pouunner ? Ha galloud en doa, Hen e-unan, da bardoni ar pec'hejou ha da rei e c'haloud d'an Ebrestel, ha d'ar veleien war o lerc'h ? Aes eo respont. Ya, galloud en doa, rak Jezuz a zo Doue.

Eun devez, e voe dirazan eun den sezet e izili, gourvezet war eur c'hravaz. Ha Jezuz a lavaras d'an den kez : « Bezit leun a fizians, ho pec'hejou a zo pardonet. » Ha lod eus an dud a oa war ar lec'h a c'hravaz : « Blasfemi a ra, rak n'eus nemet Doue hag a c'helle rei ar pardon eus ar pec'hejou. » Met Jezuz a lenne en o c'haloun hag a lavaras : « Petra eo an aesa da lavarout : Ho pec'hejou zo pardonet, pe : Savit ha baleit ? Mat evit d'eoc'h da c'houzout en deus Mab-Den galloud, war an douar, da bardoni ar pec'hejou : Savit, emezan d'an den sezet, kemerit ho kwele hag it d'ho ti. » Ha kerkent, an den skoet a savas hag a yeas d'e di, pare.

Ar beleg iveau, er gador-gofes, a lavar d'ar pec'her : « Savit ha kerzit d'ho ti, pare eo hoc'h ene, pardonet oc'h. »

N'eo ket eus e berz e-unan e lavar ar c'homzou burzudus-se, met e ano e Vestr. Hor Salver Jezuz, an hini en deus s'avet sakramant ar Binijenn.

MELEGAN.

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

— Quoi tu as à bléjer comme ça ?

— Mamm, le chien il a krogé...

— Où qu'il a krogé ?

— Dans le ventre de mon jambe (e kov va gar).

— Pourquoi tu vas à côté de son lok aussi ?

— Moi je croyais qu'il n'aurait pas « krogé »... il fichait son lost...

— Fiché son lost, fiché son lost... les chiens i fichent leur lost e i krog quand même.

GWIRBATER.

— AR WERC'HEZ — HAG AL LABOUSED... —

Tec'hout a rae ar Werc'hez, gant he bugelig, dirak soudarded ar roue Herodez.

War an hent, e tigouezas ganti eur goulmig. Hag ar goulmig a c'houlennas :

— Da belec'h ez ez gant da vugel ?

— Tec'hout a ran dirak soudarded ar roue Herodez.

Met dija e veze gwelet ar boultron o sevel diwar an hent, gant ar varc'heien o tont d'an daou-lamm. Hag e nijas kuit ar goulmig.

Ar Werc'hez a gendalc'he da dec'hout dirak soudarded ar roue Herodez.

War an hent, e tigouezas ganti eur gioc'h, hag ar gioc'h a c'houlennas :

— Da belec'h ez ez gant da vugel ?

— Tec'hout a ran dirak soudarded ar roue Herodez.

Met dija e veze klevet daou-lamm ar c'hezeg o tostaat.

Ar Werc'hez a dec'he atao dirak soudarded ar roue Herodez.

War an hent, e tigouezas ganti eun alc'houeder. Hag an alc'houeder a c'houlennas :

— Da belec'h ez ez gant da vugel ?

— Tec'hout a ran dirak soudarded ar roue Herodez.

Met dija e veze klevet blasfemou ar soudarded.

Ha neuze an alc'houeder a guzas ar Werc'hez etre-kein eur vodenn spern.

Digouezet eo iveau ar goulmig gant soudarded Herodez.

— Koulmig, emezo, ha gwelet ac'h eus o tremen eur vamm gant he bugel ?

— Ya, eme ar goulmig, dre aman eo tremen. Hag e tiskouezas d'ezzo an hent e oa aet ar Werc'hez gantan,

Digouezet eo iveau ar gioc'h gant soudarded Herodez .

— Kioc'h, emezo, ha gwelet ac'h eus o tremen eur vamm gant he bugel ?

— Ya, eme ar gioc'h, dre aman eo tremen.

Hag e tiskouezas d'ezzo an hent e oa aet ar Werc'hez gantan.

Digouezet eo iveau an alc'houeder gant soudarded Herodez.

— Alc'houeder, emezo, ha gwelet ac'h eus o tremen eur vamm gant he bugel ?

— Ya, eme an alc'houeder, dre aman eo tremen.

Hag e hentchas ar soudarded pell pell diouz ar vodenn spern, diouz ar Werc'hez hag he bugelig.

Hogen, klevit breman petra c'hoarvezas gant an tri labous. Kondaonet eo bet ar goulmig gant an Aotrou Doue da grougousat, hep ehan, eur glemmadenn; hag ar gioc'h da c'hournijal tost tost d'an douar ha tost iveau da dennou ar chascour.

An alc'houeder, avat, a zo bet karget, gant Doue, da gas, bep mintin, salud ar Werc'hez d'an heol o sevel.

Adskrivet gant MABIG.

— O... an arc'hant!!! —

Me eo an arc'hant...

Kuzet e vezan dindan ar berniou-teil..., e goueleg an diretenu hag an armelio...

Graet e vez zoken, armeliou-houarn evit va c'huazat gweloc'h.

Me eo an arc'hant... an draaskr dreist an holl draou all.

Rei a ra an den e vara. Rei a ra e amzer. Rei a ra e vugale. Rei a ra e vuhez... Ne ro ket avat e arc'hant.

Ne vez ket lavaret pegement a zo ac'hanoun... o nann ! Sioul e chomer war ar poent-se.

E pelec'h eman ar pinvidik hag a lavar : kement-man, kement-man am eus.

Re a aon en deus e teufer da c'houllenn digantan eur gwenneg bennak.

Me eo an arc'hant... !!!

Talvoudusoc'h oun eget ar vuhez. Ar soudard a ro e vuhez evit ar vro, ne ro ket e arc'hant.

Talvoudusoc'h oun eget ar vuhez, rak me eo a ra ar vuhez kaer, plijadurus ha dibreder.

N'eus forz pelec'h e tigouezan e vez straket d'in an daouarn.

Hag an holl a red war va lerc'h.

N'eo ket souezus.

Sonjitz ta, nag a enoriou, nag a blijaduriou a c'heller prena ganen.

Karet e vezan dreist pep tra ha dreist pep den.

Gwelet em eus tud beuzet en o daelou, dirak ar maro, o tont, en eun taol, da veza laouen evel an deiz, dirak ar yalc'h adar chomet warlerc'h ar maro.

Me eo an arc'hant.

Piou a lavar al labour graet ganen-me.

Pet torfed a zo bet pardonet gant an dud, evit arc'hant.

Pet gwirionez mouget evit arc'hant.

Pet bugelig tennet e vuhez di-gantan, abalamour d'an arc'hant !

Pet Judas a zo bet paet ganen-me, an arc'hant !

Me eo an arc'hant !

Ha malloz d'ar re a zo perc'henn d'in !

Me ne ran vat nemet d'ar re o deus dismegans evidoun.

Ar re a ador ac'hanoun a vez, abred pe ziwezat, flemmet ganen.

« Eärus an den n'en deus ket lakaet e fizians en arc'hant. »

Ya, tud pinvidik, taolit evez !

Ma rit ac'hanoun ho mestrel e teuin da veza evidoc'h alc'houez an ifern, hag e viot kollet ganen.

Ma rit ac'hanoun eur skavour, mevel ho karantez evit Doue hag evit an nesa, o, neuze e teuin da veza evidoc'h alc'houez ar baradoz, hag e viot saveteet ganen.

Dr.

Gant hor Misionerien

PODI

Den war an douar, nemet ar vamm hag an tad, ne welas e oa pinvidikaet ar bed gant eun ene, pa zeus war an douar ar verc'hig Podi.

Ganet eo bet en eul lochenn. Paoura lochenn e-touez lochennou paour !

Beo e oa Podi, met kement ha beza. Ken dister ha ken munudik e oa m'en em c'houllenn he mamm petra kemenn eviti, eur c'havell pe eun arched.

Eur c'havell ..

Kempennet e voe eur c'havell... pe kentoc'h eur vransell, graet gant eun tammoù lien, staget a-isplih ouz an doenn gant diou gordennig. Evel ma veze staget ar vransell, gwé-chall, en hor bro, ouz sel ar gwele-kloz.

Da zeiz he badiziant e voe hanvet ar verc'hig « Teresa ».

Met gouedeze ne veze graet nemet Podi outi.

Tad Podi...

He zad, hag a dremene c'houec'h dervez ar sizun o klask labour, hag ar sezvet en ostaleri, a oa deuet, eun dervez, da sevel e lochenn war ar frankizenn diberc'henn a zo demodost d'hor gouent

Dont a reas da c'houllenn beza badezet.

Mil ha mil boan am eus bet o teski d'ezan : « Hon Tad a zo en Nen... » ha « Me ho salud Mari... » Dont a reas a-benn koulskoude da sanailha en e spered merglet an diou bedennig-se.

Met biskoaz n'em eus gellet deski d'ezan « Me a gred... »

Ha koulskoude e rois d'ezan, et memes tra, sakramant ar vadiziant. Lezomp an Aotrou Doue da varn kalonou an dud.

Dimezet e oa ar paourkez. Hag ar wreg a voe badezet iveau, hep ma voe goulenet diganti pe kontant e voa pe ne oa ket.

Rak, er vromman, n'he deus ar wreg da ober nemet mont da heul he ozac'h ha senti outan.

Dimezi tad Podi...

Pa zimezas tad Podi n'en doa ket eur gwenneg war e lano.
 Nag e wreg keanebeut.
 Ha koulskoude e oant dimezet laouen.
M'o daf'z au'e ete kantigc' hor bro, o defe kanet a greiz kalon, d'an holl dud ne glaskont nemet arc'hant... :
« Sellit ouz al laboused a nij a-us ho penn.
N'ouzont hada na medi, n'o deus ket eur c'hreunenn.
Ha koulskoude e kavont pep dervez o begad. »

Hag ouspenn-se, er vro-man, eo ken diviz beva !
 Eur graonenn-kokoz distaget diouz he skourr ha dastumet hep gouzout d'ar mestr..., eun dornadig gwriziou... setu peadra da aoza eur pred.

Hag e kreske Podi

N'he doa ket mamm Podi kalz a dra da rei d'he merc'hig. Ha n'he doa ket kennebeut da gonta war he ozach' lochore.
 Eur wech an amzer, e teue qantan d'ar gér, eur gwennegig bennak. Met eur wech an amzer hepken. Ha bemdez e ranker debri.
 Mont a ranke eta mamm Podi, war an hent-bras da glask kaoc'h-saout (eun dra prizius er vro-man); d'ar c'hoad da geu-neuta; hag awechou da di Ramanswami da renta d'ezan eun tamm servij bennak.

Piou eo Ramanswami ?

Eun aotrou pinvidik-mor e oa Ramanswami.
 Pa groge froudenn ennan, en deveze kalon-vat awalc'h, dreist-holl pa veze leun e gov ha pa veze ker war ar c'hraon-kokoz.
 Neuze e pake mammPodi eun tamm aluzen bennak.
 Eun dervez e roas d'ez eur pez ugent real.
 Biskoaz ne oa bet ar baourez ken pinvidik !
 Sonjij 'ta, eur pez ugent real !
 Eur rann-galon e voe eviti en em zizober outan.
 Ret e voe koulskoude... evit prena peadra da zebri, eun nebeut spizou hag eur bannig eol evit al lamp.
 Met daoust d'he faourente, e kendalc'he Podi da greski.

(Da genderc'hel.)

TAD MARIE URBAIN,
Misioner kapusin.

N'ankounac'hai ket...

Gouel kaer ar Werc'hez Vari,
 Gouel ar Chodelour.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

II. E vloaziou kenta (kendalc'b)

2. — E skol ar vamm. — E mis gwengolo diweza, an Aotrou 'n Eskob en deus skrivet ar c'homzou-man diwarbenn maro dispar an Ao. Landure :

« Kaer meurbet eo ar maro-se, kaeroc'h eget hini ar Groazidi ar santela. »

Koulskoude, peurliesa, n'eo ket en eul lamm eo e pigner ken uhel er gaerentez, ken uhel er santelez. E-doug-e vuhez, penn'da-benn, Joseph en deus poanet da zastum en e ene nerz ha vad evit beza bepred kaer ha santel en e oberou.

War an hent en deus graet, en deus bet evit e gentelia e vamm, ha ma vije goulennet digantar penaos en deus gellet ren eur vuhez ken vertuzus, e vije klevet o respont, evel gwechall Sant Eozan, pa voe graet outan an hevelep goulenn :

« Laka da dreid war va zreid, hag e klevi mouez va mamm. »

E vamm, evit gwir, n'he deus klasket nemet eun dra : rei he bugel da Zoue hag e sevel Ennan hag Evitan.

« Araok m'oa deuet war an douar, emezi, em 'boa gouestlet va c'hrouadur da Zoue ha d'ar Werc'hez. »

Araok kas he mab d'ar skol, ar vamm a zeskas d'ezan meur a dra.

« Dek mis en devoa, emezi, pa welas e dad evit ar wech kenta. Pegen souezet e voe o klevet Joseph gouest da lavaret fraez eur ger bennak ! Lavaret a rae ano santel Jezuz ; gervel a rae e dad, e vamm hag e vamm goz. »

N'en devoa nemet daou vloaz, pa deuas e dad eus talbenn ar brezel evit badiziant e c'hoar, Mari, ganet d'an 29 a viz Even 1917. O tigouezout er gear, ar c'henta a welas oa Joseph :

« Va zad ! » eme ar paotrig bihan leun a levez. « Me ear c'hoar vihan », emezan c'hoaz, hag e red dirak e dad evit diskouez d'ezan ar verc'hig nevez-ganet.

Ez-vihanik ives, Joseph a zeskas digant e vamm karout ar veleien. D'an ampoënt, e parrez Kerniliz, o sikour an Aotrou Persoun. e oa eur beleg, mignon da familh Landure, an Tad Joseph Habasque. D'ar zul, en eur vont d'ar gousperou, ar vamm a gase he bugel da di an Tad Joseph, a oa o chom e ti e dud. Kel laouen ha ken koant e oa ar paotrig, ma savas c'hoant bras gant an Tad Joseph tenna d'ezan e boitred. Met kement-man a oa

eur gwall abadenn. Eur c'hoarier hag eun trabaser bihan e oa Joseph. Eur zulvez, koulskoude, e kavas an Tad an tu da baka Joseph. Lakaat a ra etre daouarn ar bugel eur garigellig vihan-vihan, kempennet gantan evit e nizez vihan. Karga a ra ar garigellig a vokedou, ha Joseph a chomas mantret da sellet ouz ar bokedou, ha neuze e c'hellas ar beleg tenna d'ezan e boltred. Ar poltred-se, hini kenta Joseph, a weler e Kergouesnou.

O tarempredi evelse an Tad Joseph hag ar veleien, ar paotrig a zeskas abred karout an Aotrou Doue. Ar c'hoant da veza henvel outo a ziwanas en e galon.

« Pa voe deuet da veza brasoc'h, eme e vamm, pa veze fall an amzer, e pigne d'e gampr gant e c'hoar vihan Mari, da c'hoari kana an oferenn. Ar « Bater noster », dreist-holl, a veze kanet a greiz-kalon, ar « Gloria in excelsis » auechou iveau, met diaesoc'h e kave ar c'han-man. »

Pa voe deuet e dad eus ar brezel, e oa eun dudi evitan klevet Joseph o kana ken brao. Kana a rae kantikou d'ar Galoñ-Sakr, d'ar Werc'hez ha da Santez Anna, patronez ar barrez. Diskan kantig Santez Anna eo a dueg gantan ar gwella :

D'hor mamm Santez Anna,
D'hon intron Varia,
D'hor Zalver benniget,
Ni vo fidet bepred.

Aked brasa ar vamm oa ober d'he mab karout Jezuz, ar Werc'hez ha Santez Anna, hag ar c'chantikou kaer he devoa desket d'ezan hag a rae d'ezan kana alies a greske devosion Joseph. E doareou all c'hoaz, e klaske an dro da gelenn ar c'hrouadur.

« Eun derivez, eme ar vamm, e oa Joseph o sikour ac'hanoù da ober labour an ti. Evit diskouez ez oan kountant anezan, e rois d'ezan eun imaj. Warnan e oa skeudennet ar Werc'hez gloriis Vari, azezet, o neza, en he c'hichen edo ar Mabig Jezuz, gantan eur valaenn evit skuba an ti.

« Gwelet a rez, emedoun, ar Mabig Jezuz, p'edo bihan, en deus sikouret iveau e vamm. »

— « Ya », a lavaras Joseph. Hag e chomas mantret o welet ar Mabig Jezuz, hag a oa Doue, o sikour e vamm en eur skuba an ti. Ken skoet oa e spred gant an daolenn-se ma ne ankou-nac'h as morse eur gentel ken kaer. Bepred e veze laouen o labourat. Meur a wech, en deus graet ano eus ar gentel-se d'e vreudeur ha d'e c'hoarez, pa wele ne raent ket o labour gant levezenez awalc'h. Zoken, eun tammig aroak ma voe beleget, e tigasas da zonj d'ezo c'hoaz eus kelenniadurez an imaj-se. Eürus ar vugale o deus eur vamm hervez Doue.

(Da genderc'hel.)

Deveriou ar c'hristen

Fall bras eo adkouenza er pec'hed

Lec'h am eus da grena, va Doue, dre m'oun aet, ewel diagent, d'an hevelep pec'hejou.

Petra a dalv ar c'hoesionou am eus graet ? Ha n'em eus ket aon da gaout abalamour d'an absolvennou am eus resevet hep frouez ? Daoust ha diouallet em eus diouz ar gwâll darempredou ; daoust ha klasket em eus gwaska war an techou fall a glevan o kreski ennou bemdez ? Aon am eus da gaout mar n'em eus ket tennet vad eus ar grasou a ro Doue e Sakramant ar Binijenn, d'an neb her resev evel ma tieer.

Pounereded va spred kaez, yenijenn va c'halon baour, ha n'int ket eur merk ez oun kouezet en aheurtamant ? Perak n'oun ket me gwelloc'h war-lerc'h kement a c'hrasou hag a sakramanchou ?

Diwar va c'houst, e c'hellan gwelout pegen diaes eo distrei evrat ouz an Aotrou Doue eur pec'her hag a gendalc'h da adkouenza er pec'hed.

Nag a anaoudegez a clean d'ho madelez, o va Doue ! E pelec'h e vefen-me bremen, panevet m'oc'h bet ker madelezus em c'henver ? Petra a vefe c'hoaz ac'hanoù hizio, panevet m'oc'h ken truezus ?

N'eus nemet eun habaskter, eur basianted divuzul a c'hall gouzan eur pec'her eveldoun-me.

Pet gwech, o va Doue, hoc'h eus c'houi kinniget d'in ar peoc'h, ha pet gwech em eus me, e Sakramant ar Binijenn, gouestlet mat derc'hel a-du ganeoc'h ! Ha me, disleal ha divat ma 'z oun, eun tammig war-lerc'h, me ho lakae er-maez eus va c'halon gablus, evit rei lec'h d'am gwâll dechou ha — m'hel lavar gant mez ha gant anken — da Lusifer e-unan.

Nag a wech e vefe bet dileet d'in beza dilezet ganeoc'h ha lezet da gouenza em follentez, em dalledigez, em aheurtamant o dije va c'haset d'an ifern ! Kant ha kant all c'hoaz.

Met ho kalon druezus, o va Doue, n'he deus ket mennet va lezel da gouenza en ifern am boa meritet. Ho tourm madelezus en deus va dalc'het war barlenn ar puns euzus. C'houi hoc'h eus va galvet, c'houi hoc'h eus va gortozet, c'houi a bouez c'hoaz warnoun da vont adarre davedoc'h. Kinnig a rit d'in ho kras hag ho pardon, daoust m'oun bet ken fall. Goude kement-se, ha me a vefe c'hoaz, en amzer da zont, divat a-walc'h evit ho tilezel, evit pec'hi enep d'eoc'h ?

O nann, va Doue. Mirit na zigouezfe eun droug evel-se ganin. N'am bo mui ken preder nemet da ziwall diouz ar pec'hed, ken c'hoant nemet d'ho karout.

* * *

Abaoue re bell amzer e tisprizan ho'madelez, o va Doue ! N'em eus graet betek hirio nemet dastum kounnar evit an deiz euzus ma vint barnet ganeoc'h. Pet gwech em eus me grataet beva-eur vuhez welloc'h ha biskoaz n'em eus prizet derc'hel d'am ger.

A ! gant ar sklaerder a roit d'in e welan breman perak ez oun kouezet em fec hejou a-wechall. Bresk oun, ha n'em eus ket diwall let diouzin va-unan. Taer oun, ha n'em eus ket gwasket war va imor. Gwan oun, ha kalz re em eus en em harpet war va nerz. Douget bras oun d'ar fallenfez, hag ez oun aet evel a-raok war hent ar pec'hed.

A ! sklaer e oa d'in gouzout e vefen kouezet a-nevez, peogwir ne glasken ken nemet an tu. Na pell ez a eur pec'her dall, pa dro kein d'eoc'h, va Doue !

Diwar hizio, da vihana, e fell d'in a-grenn beva eur vuhez kris-tenc'h. A-greiz kalon e troan kein d'ar soniou lous, d'ar c'harante-noc'h. Diwar hizio, da vihana, e fell d'in a-grenn beva eur vuhez kris-tenc'h. A-greiz kalon e troan kein d'ar soniou lous, d'ar c'harante-noc'h. Diwar hizio, da vihana, e fell d'in a-grenn beva eur vuhez kris-tenc'h. A-greiz kalon e troan kein d'ar soniou lous, d'ar c'harante-noc'h.

En amzer da zont, e tiwallin diouz ardou an diaoul, diouz touel-lerez ar bed, diouz techou fall va c'halon, peogwir e welan splann, diwar va c'houst, ez oun gwan evel eur gorzenn, ha bresk evel ar gwer. Mennout a ran senti ouz an aliou santel am eus bet-hag a vo gwer. C'hoaz roet d'in goude, evit terri va gwall blegou a zo deut, gant an amzer, da veza gwaziennet ennoun. Met evit an dra-se, ezomm am eus eus ho kras, o va Doue !

* * *

Goude beza lakaet em fenn, lavaret mat ouzin va-unan ha grataet ived d'eoc'h ken alies e teufen d'ho serviji, hep derc'hel d'am ger, siouaz ! ne c'hallan ket en em veuli tamm e vin gwelloc'h en ho kenver diwezatoc'h, mar n'am harpit da vat gant ho kras.

Em c'halon e klevan, gwir eo, brasoc'h c'hoant eget diagant d'ho serviji, met war va hent e kaviv c'hoaz an diaoul hag ar bed. O diaou e fell d'ezo va c'holl. O holl ardou a zispliegont evit va gounit d'ar fallentez. D'ar pec'hed e troan kein, gwir eo.

Kas am eus outan. Ne sonjan ennem nemet gant donjer. Hogen, chom a ra ganin gwall dechou, eur-galon diroll am doug atao d'ar pec'hed, kalz a blegou fall hag o deus kemeret nerz gant an amzer. Ar c'hoant am eus da virout ho Lezenn a yeno kent pell hag a vo kollet, mar ne c'houezit ket ho kras em ene.

Roit d'in eta, va Salver karantezus, an nerz a c'houllennan di-ganeoc'h. Va difennit enep enebourien va silvidigez.

Ennoch' em eus fizians, va Doue.

Va harpit eta, me ho ped.

Kemeromp evit hon ene an daou vokedig-man :

N'ankounac'h aomp ket pegev gwan omp :

Mar kouezomp a-nevez er pec'hed, hastomp buan adsevel gant gras Doue.

Adskrivet gant GOURNADECH.

Er Miz a zeu...

Eun istor...

« SKOL-KATEKIZ B TI SEZA KOUIGNPLAT »
a vo kontet d'eoc'h gant Petromik.

Piou en deus lavaret an dra-se ?

« Pedi a ran ar pennou-tiegez da rei da anaout an Aviel da dud o zi, da boueza war ar wirionez kaer a gaver el leor-se, ha d'o lakaat doun e spered o bugale. »

Piou en deus lavaret an dra-se? VOLTAIRE.

« Kenta tra a zo ret d'ar yaouankiz eo ar relijon; warni hepken eman harpet ar furnez. »

Piou en deus lavaret an dra-se? DIDEROT.

« Roit d'eomp kristenien ha nann tud hep kredeñin. »

Piou en deus lavaret an dra-se? NAPOLEON.

« Kresket eo bet an deskadurez, met n'eo ket bet kresket ar furnez. An deskadurez hec'h-unan ne laka ket an dud da veza gwelloc'h. Ne dilefe beza skol ebet hep relijon. »

Piou en deus lavaret an dra-se? VICTOR COUSIN.

« C'hoant hoc'h eus da gaout skoliou mat? Roit neuze ar plas kenta d'ar relijon. »

Piou en deus lavaret an dra-se? GUIZOT.

« Gwelloc'h eo chom hep gouzout nag A na B, eget koll ar feiz dre an deskadurez. Goulenn a ran ma vo desket a-raok pep tra, er skoliou, deveriou e-kenver Doue. »

Piou en deus lavaret an dra-se? VICTOR HUGO.

« Bro ebet n'hell chom en he sav, ma ne vez ket diazeet war ar relijon. »

Piou en deus lavaret an dra-se? JEAN-JACQUES ROUSSEAU.

Ha koulskoude hini ebet eus aofroned-se n'eo bet tost d'ezan beza mouget gant e relijon.

ARVOR

kazetenn ar bobl
kazetenn mignonned
ar brezoneg

A ZO DEUET ER-MAEZ

Eur pal he deus,
unan hepken:
stourm evit ar brezoneg.

Kemerit eur c'houmanant

da

ARVOR

PRIZ AR C'HOUMANANT :

Bloaz.....	25 lur
Koumanant a enor.....	50 lur

Kas an arc'hant da :

L. ANDOUARD, 12, Rue Puebla, Lambézellec
C.C. 35429 Rennes

Taolit evez mat

« LA VIE CHRÉTIENNE », ar gelaouenn c'hallek
moulet skoaz-ha-skoaz gant *Ar Vuvez Kristen*. ne
vezo ket moulet ken.

Ar re a reseve « LA VIE CHRÉTIENNE » hag o
dfe c'hoant reseo en he lec'h *Ar Vuvez Kristen* a zo
pedet da skriva d'eomp.

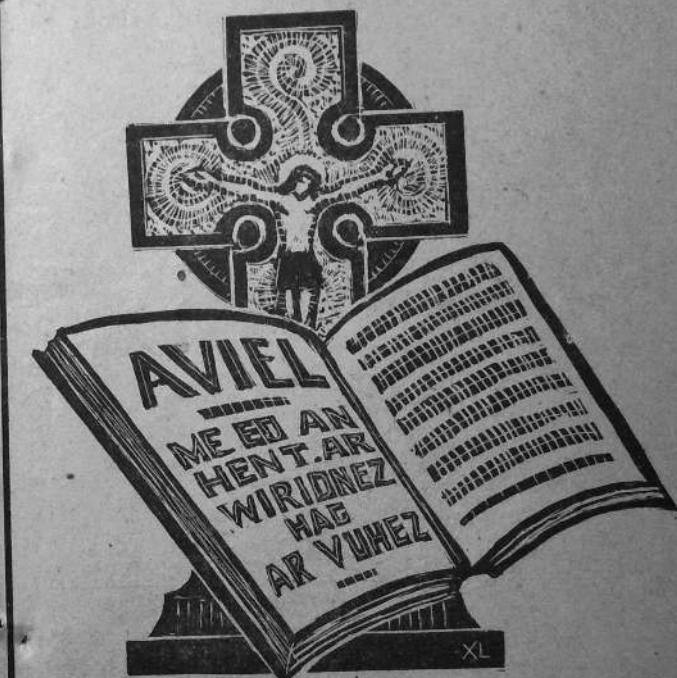
Skriva da : Monsieur le Directeur de « Ar Vuvez
Kristen », Couvent des Capucins, Roscoff (Finistère).

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix
(Cum permisso superiorum)

Le Gérant : L. BOCLÉ.

— 15e BLOAVEZ — EBREL 1941 — N° 15 —

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (chouezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diwesa*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolen ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 259
Perak 'ta eo fall ar bed.....	p. 261
Savet eus a varo da veo.....	p. 263
Deveriou ar c'christen.....	p. 264
Evit an holl.....	p. 266
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 269
An Ao. Joseph Landré.....	p. 271
Mantrus eo.....	p. 273
Mouez an Aoter.....	p. 274

JEZUZ A GOMZ d'eziskibien ha d'ar bobl

N'eo ket e-mesk an dud a renk uhel, nag e-mesk an dud desket hervez ar bed, eo en deus Hor Salver dibabet e ebettel hag e ziskibien. O dibabet en deus e-touez an dud distera. Perak an dra-se ? Ablamour ma vez an dud a renk uhel kentoc'h douget d'an ourgouillh, ha no defe ket marteze kredet ar gwirioneziou a brezege Jezuz. Ar gwirioneziou-se spered an den n'hell ket o c'hompreñ. Ha kouiskoude eo ret d'ezan plega d'ezo hag o c'hredi, pegwir Doue eo a zo deut war an douar d'o deski d'eomp. Setu perak e tibabas Jezuz, evit prezeg d'ar bed ar gwirioneziou-se, tud a stad izel ha dizesk ha ne vefe ket dies d'ezo digemer. A spered hag a galon vat, ar pez a lavar an Aotrou Doue, daoust ma n'hellont ket her c'hompreñ.

Met ouspenn, ret e oa d'an dud anaout, mat ha skler, ez eo a Zoue e teu ar relijon gristen, ha n'eo nemet dre E c'halloud ez eo bet savet ha skignet dre ar bed a-bez ar relijon-se.

Lakeomp en defe Jezuz-Krist kemeret rouaned, pe tud pinvidik, pe doktored evit prezeg ha skigna e relijon. Lavaret e vefe bet neuze e oa an dud gant sikour o armeou, pe gant sikour o danvez, pe dre o deskadurez vrás eo o defe he savet. Jezuz a fellas d'ezan diskouez n'en doa netra d'ober gant ar seurt tud-se hag e kemeras ar re izela, ar re baoura, ar re dianavezeta gant ar bed. Pegwir gant tudigou ar seurt-se ez eo bet trec'het ar baganed, gounezet ar bed d'ar Christ ha skignet ar relijon nevez dre an holl briou, ez eo skler awalc'h n'eo nemet Doue hepken eo en deus gellet ober al labour-se.

Al labour ez a an 72 diskibl d'ober, dre ar Jude hag ar Galile, a zigase sonj da Jezuz eus eul labour brasoch', a dilee e holl ebettel ha diskibien ober dre ar bed a-bez, en amzer da zont. Hen her gwele, pell a-raok, dre ma oa Doue, hag ar gwel-se a garge a galon a levenez. Setu perak e fell d'ezan kerken trugarekaat e Dad hag e lavar :

« O Tad, Mestr an Nenv hag an douer, ho meuli a ran rak m'hoc'h eus kuzet an traou-se diouz an dud fur ha desket ha m'hoc'h eus o zizoloet d'ar re zister ! O, ya, va Zad, evelse bezet graet pa hoc'h eus her c'havet mat ! »

Ha neuze, oc'h en em drei wardu e ziskibien :

« Eurus, emezan, an daoulagad a wel ar pez a welit-c'houï ! Rak hel lavaret a ran d'eo'h, eleiz a brofeted hag a rouened o deus c'hoantaet gwelet ar pez a welit ha n'ho deus ket gwelet. klevout ar pez a glevit ha n'o deus ket her c'hevret. »

E gwirionez, an diskibien o doa eul levenez vrás : int a wele gant daoulagad o c'horf, a gleve gant o diskouarn ar Salver pro-

metet, abaoue ar penn kenta eus ar bed, diouganet gant ar brofeted ha gortozet, gant hirnez, e pep lec'h, epad pevar mil bloaz. Int a veve gantan, a gomze outan bemdez, a wele e viraklou, a glevet e brezegennou. Nag eürusa tud !

Marteze c'houi lavaro : N'hon eus ket ar memes eürusted. — Gwir eo, n'her gwelomp ket gant hon daoulagad, n'her c'hlevomp ket gant diskouarn hor c'horf. Ha, koulskoude, ez omp eürusoc'h eget an holl dud o deus bevet a-raok ma oa deut war an douar. Int, ne raent nemet her gortoz. Ni n'her gortozomp ket dre ma ouzomp ez eo deut. Gouzout a reomp, heb arvar ebet, en deus bevet e-mesk an dud hag en deus komzet outo. Gout a reomp ez eo ganet e nosvez an Nedelg, ez eo mato war venez Kalvar, ez eo savet eus a varo da veo, tri devez goude, hag ez eo pignet d'an Nenv daou ugent devez diwezatoc'h. Hag ar re o deus her gwelet ka klevet, pa oa beo war an douar, o deus douget testeni a gement-se betek mervel kentoc'h eget en em zislavarout.

Mar n'en em ziskouez ket Jezuz d'emp-ni evel ma rae en amzer ma oa war an douar, d'ar re a oa en-dro d'ezan, gouzout a reomp koulskoude ha kredi a reomp, heb aon da fazia, eman e gwirioenez, leun a vuhez, hag e bar an Nenv ha ganeomp war an douar, kuzet e Sakramant an Aoter, daoust n'her gwelomp ket gant daoulagad hor c'horf. Evit beza beb arvar diwar-benn kement-se, hor feiz a dalv kement ha zoken muioc'h eget hon daoulagad hag hon diskouarn, pa 'z eo diazezet war gomz Doue E-unan.

O welet neuze an holl dud a oa en-dro d'ezan, Jezuz a laver d'ezo :

Deuit davedon, c'houi holl hag a zo sammet gant ar boan hag al labour, ha me ho kennerzo hag ho konforto. Kemerit warnoc'h va geo ha deskit ganen ez our doux hag izel a galon hag e kavot diskuit evit hoc'h eneou rak va geo a zo flour ha va samm a zo skanv.

Komzou ken tener, a Galon Sakr hor Salver ez int sur awalc'h deuit pe gentoc'h strinkel. N'ankounac'hait ket komzou ken karantezus en ho kenver. Dalc'hit sonj outo e-kreiz trubuilhou ha poaniou ho puhez. An darn vuia ac'hanc'h a zo ret d'ezo c'houezi evit gounit o bar a pemdeziek ha pouunner e vez allies ar bec'h a bouez war ho tiskoaz : ken pouunner a vez aweiachou ma n'hellit mui herzel. Ha piou lavaro pegen start e vez aweiachou gwasket ho kalon gant ar boan, pegen c'houero e vez, meur a wech, an daelou a red diouz ho taoulagad ? Ha ! n'ankounac'hait ket neuze, hag e vefec'h dilezet gant an holl, ez eus unan hag a zo atao o chom ganeoc'h, unan hag en deus karantez evidoc'h ha truez ouzoc'h. Hag hennez, n'em befe ket ezomma da laverout d'eooc'h e ano. Jezuz eo, Jezuz hag a zo bepred en ho kichen, en iliz, e Sakramant an Aoter. Jezuz gant ar memes karantez, ar memes teneridigez a galon hag en doa gwechall war an douar, pa zisplege ar c'homzou a laveren n'eus ket pell.

It eta d'E gaout, deuit d'E bedi, deuit d'E reseo dre ar gomunion. Evese c'houi a lako e Galon-Sakr war ho kalon hag a gavo ganta konfort ha levenez. Sec'ha a rajo ho taelou, ha rei d'eooc'h brasoc'h nerz da zougen ho kroaz. Marteze aweiachou e kavot anezzi pouunner : skanvoc'h e vez pa vez Jezuz o sikour ac'hanc'h d'he dougen.

— Perak 'ta eo fall ar bed ? —

Na pegen fall eo ar bed ! Na pegen fall eo ar bed ! A bep tu d'in, dre ma 'z aen, e veze boudinellet d'in va diskouarn gant an diskant-se...

Hag e savas c'hoant ganen, evel gant eur medisin dirak eur c'hanavour, gwelet peseurt klenved a oa krog er bed paour, truezet kement gant an holl.

Hag ez is dre ar bed.

War ribl ar mor bras da genta... Na pebez dudi !

Degas a rae gantan ar mor, o tont en aod, berniou bezin ; hag e kave d'in klevout, e grosmol an tarziou, eur vouez o lavarout : «Kouer, setu tremp evit da zourau. »

Du-hont e welen o tont d'ar porz bagou ar besketairien, dougennet gant ar mor ha poulzett gant an avel...

Ar mor eta a gendalc'h gant e labour...

Hag ar reier iveau...

War eur roc'h vrás e oan pignet. Dont a rae an tarziou d'he lipat, evel pa vijent oc'h ober stadic d'ez i en eur c'houenn diganti lezel anezzo da vont pelloc'h.

Met labour ar roc'h eo herzel ouz ar mor. Hag ar roc'h a chome divrall.

Neuze, kounnar enno, an tarziou en em strinke ouz ar maen, evel p'o defe c'hoant mont larkoc'h dre heg peogwir ne vezent ket lezet da vont dre gaer.

Met divrall e chome ar roc'h, dirak ar bern eonenn dastumet e-harz he zreid.

Ar mor, an avel, ar reier a rae eta ingal al labour merket d'ezo gant krouer pep tra.

Mont a ris neuze dre ar maeziou, da leunia va skevent gant c'houez vat an nevez-amzer... hag iveau da glask perak e oa ken fall ar bed.

Gwisket en doa an douar e vantell c'hlas, ar vuhez o tarza dindanni a bep tu... er prajou, er arkeier, war ar chleuziou, e beg ar gwez.

D'e Grouer, e kane an douar meuleudi. Hag ar c'hanse a oa ton-eilet gant eur musig eus ar re gaera. Mesk-hamesk e kleven richan al laboused, hiboud ar richeriou, kan ar grilhed-douar ha bouderez ar gwenan o sunata bleuniou.

Ne oant ket eta mouzet kennebeut nag an douar, nag an holl loenedigou maget gantan.

Perak 'ta neuze e lavar an dud eo fall ar bed?

Degouezout a ris dirak eun tiegez.

Eur jao a zeue tre el leur... Divogedi a rae ar c'housenn diwar gein ar c'hezeg...

Diouz kraou ar saout, e teue ar vestrez gant diou sailhad laez livr...
P'am gwelas o tremen, e harzas ar c'hi ouzin...

Aman iveau eta, al loened a rae al labour merket d'ezo gant Mestr ar bed.

Perak 'ta neuze e lavar c'hoaz an dud eo fall ar bed?

Fall eo ar bed abalamour d'ar pec'bed. Ha dre ar bed n'eus nemet an dud o pec'hi o tizenti ouz Doue.

Fall eo ar bed abalamour d'ar pec'bed. Hag eur pech'ed eo en em rei d'ar vezventi... Pa vezo stankoc'h ar gristenien, da sul, en ilizou eget en ostaleriou, neuze e teuio ar bed da veza gwelloc'h.

Fall eo ar bed abalamour d'ar pec'bed. Hag eur pech'ed eo kement stad a zo, en em rei d'an budurnez. Pa vezo stankoc'h ar yaouankizou glan, pa vezo stankoc'h ar priejou santel ha sentus ouz lezennou Doue, neuze e teuio ar bed da veza gwelloc'h.

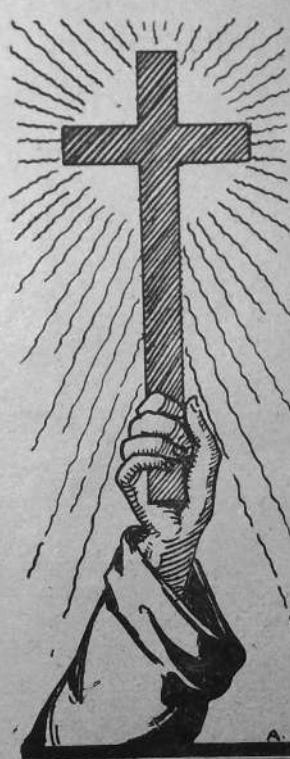
Fall eo ar bed abalamour d'ar pec'bed. Hag eur pech'ed eo digeri ar galon d'an avi, d'ar gwarizi, d'ar gasoni. Pa vezo tommoc'h ar garantez etre an dud, pa ehanint da zispenn an eil brud egile, pa ouezint en em garout evel breudeur e Jezuz-Krist, neuze e teuio ar bed da veza gwelloc'h.

Fall eo ar bed abalamour d'ar pec'bed. Hag eur pech'ed eo terri lezenn ar sul. Pa zeuio adarre ar sul da veza dervez Doue, ha nann dervez an drouk-spered, dervez ar bedenn ha nann dervez ar pec'ched... neuze e teuio ar bed da veza gwelloc'h.

Neuze e teuio d'eomp, gant bennoz Doue, ar silvidigez. Bennoz Doue avat ne zeuio morse war ar pec'ched, na war an dud a zo ar pec'ched en o c'halon, na war ar vro a zo re stank enni ar bec'herien.

DRADEM.

« Savet eus a varo da veo... »

En nebeudig komzou-se eman holl nerz ar religion gristen... Ha Pask n'eo ket hepken eur gouel kaer, met eur gouel kristen hep e bar.

Ma n'eo ket savet Jezuz-Krist eus a varo da veo.

— Kraouik Betelem, ez eomp ken laouenn da adori ennan ar Mabig Jezuz, n'en deus degaset d'eomp nemet eun hunvure mutioc'h :

— An Aviel, n'eus nemetan o lakat levez, er vuhez, n'eo mui nemet euc ganàouenn c'houlo :

— Ar groaz, hag a ro ar gwel anez kement a nerz, n'eo mui nemet eur skouer muic'h eus fallagriez an dud.

Nedeleg n'eo eul levez.

An Aviel n'eo eun esperens.

Ar Groaz n'eo eur silvidigez nemet abalamour m'eo Jezuz-Krist savet eus ar bez leun a vuhez.

« Ma n'eo ket savet Jezuz eus a varo da veo, eme Sant Paol, ez eomp maleùrusa tud a vale... »

— Ya, a lavaro lod, met Sant Paol en deus gwelet Jezuz. Sant Per hag an ebrestel all iveau, met ni.... !

— Met ni ? Met ni ? N'hon eus d'ober nemet digeri an daoulagad ha sellout evit gwelout ivèz d'hon tro. A-hed naontek kant vloaz, eo skrivet, dre ar bed, an testeni eo savet Jezuz eus ar bed.

— Ma ne vije ket bet deuet Jezuz eus at bez, leun a vuhez, Sant Paol a vije bet chomet eur Farizian ha Sant Per eur pesketaer.

Sant Paol n'eo deuet da veza Abostol bras ar baganed.

Sant Per n'eo deuet da veza Pab ha vikel Jezuz-Krist,

Nemet abalamour m'eo savet Jezuz-Krist eus a varo da veo.

MABIG.

Deveriou ar C'christen

Fall bras eo ankounac'haat hor finveziou diweza

Mar ankounac'haomp hor finveziou diweza, ec'h ankounac'haomp iveauz hor silvidigez, e kouezomp buan er pec'hed. Rak-se, pa fell d'an droukspered mirout ouz eur pec'her bennak da zistrei ouz Doue, e klask herzel anezan da sonjal er maro, er varn, er baradoz, en ifern.

Pa zegouez eur gwali darvoud bennak gant ar pec'her, pe mar deu da glevout eur brezegenn hag a zegas d'ezan sonj eus kement-se, e tispleg raktal an diaoul e holl ardou evit lemel ar sonjou-se eus e spered pe evit lakaat en e Benn n'eo ket gwir kement tra a vez prezeget.

« Penaos, eme an diaoul, e c'halfe eun Doue ken mat kastiza en ifern, da vitiken, eur pec'hed ha na bad nemet berrik amzer ? Evit touella en dud, émezan, e vez lavaret an dra-se. »

« Ha goude ma veje gwir, a larvar c'hoaz an diaoul, gwir eo iveauz n'eus nemet distrei ouz an Aotrou Doue evit beza pardonet dioustu. An dra-se a reot a-raok mervel. »

Setu pelec'h e yimp kaset gant an droukspered, mar ne sonjomp ket en hor pevar fin diveza. Evel-se e teu a-benn da liamma ar bec herien geiz. A nebeudigou e ra d'ezo ankounac'haat ar gwirionezioù fromus o deus teneraet o c'halon hag o distroet ouz Doue.

Da genta e lez eun tamm diskui ganto eyit ma kredit emaint evit mat unanet gant Doue. Kent pell koulskoude, pa sonjont an nebeuta, en em gemer outo, e sorc'henn anezo gant menoziou fall, gant kant ha kant tra, evit ma ankounac'hant ar pez en doa o fellaez diouz an droug ha distroet ouz ar vad.

Koll a reont ar sonj eus o silvidigez, o spered a bounnera gant traou ar bed, o c'halon ne gav mui plijadur gant Doue ; abred e kouezont en eur stad gwasoc'h eget diagent. Ren a reont eur vuhez kablus, Perak ? Dre ma ankounac'haont o finveziou diweza.

* * *

Pegwir ez eo an ankounac'h eus hor finveziou diweza a laka e-mesk an dud kement a zireitzed, mat eo sonjal allies er maro, er varn, er baradoz hag en ifern evit diwall diouz ar fallagriez. « En

hoc'h holl oberou, eme ar Spered Santel, sonjiet en ho fin diweza ha ne bec'hot gwech ebet. »

E gwirionez, piou a vefe dispont a-walc'h evit pec'hi, pa sonjfe erval e c'hall mervel en eun taol, beza raktal barnet, kouezza en ifern dioustu ?

Mar degouez koulskoude ganimp beza trec'het a-daoù gant nerz ar fallentez, penaos beva hep spont et stad euzuñ a bec'hed, mar ar sonjomp erval en hor pevar fin diweza ? Penaos gallout beva e kas ouz Doue, war bardell an ifern digor d'hol lonka ?

Euzi a reomp pa sonjomp er re all. Daoust ha sonjal a reomp trawalc'h ennomp hon-unan ?

(Adskrivet gant GOURNADEC'H.)

Da sinka doun en ho penn... gant eur morzol bras...

1° Na vezit ket souezet ma ne deu mui ar « Vuhez Kristen » betek ho ti, MA N'HO PEUS KET PAET HO KOUMANANT.

2° Pemp skoed (15 lur) eo priz ar c'houmanant, d'an nebeuta ; ma n'ho peus degaset d'eomp nemet 10 lur, ne vezou kaset d'eoc'h ar gelaouenn nemet epad nao miz.

« Ar Vuhez Kristen » ha « Kenteliou Sant Fransez » a gouest 19 LUR DA VIHANA, ha n'eo ket PEMZEK LUR HEPKEN.

EVIT AN HOLL

Ouspenn naontek kant vloaz a zo abaoe m'eo marvet Jezuz-Krist war ar Groaz.

Evit an holl. «*Evit bor silvidigez ha silvidigez ar bed holl*», evel ma laval ar beleg en oferenn.

Hag koulskoude, nag a dud c'hoaz ha n'ouzont ket en deus Doue en em c'hraet den, skuilhet e c'hwad ha roet e vuhez evit digeri d'ezo dor ar Baradoz !

René Bazin, ar skrivagner kristen ken brudet, a gont kement-man e unan eus e levriou :

«Eun deiz m'edon oc'h ober eun dro e mirdi Cluny, e Paris, setu ar pez a welis. Bez' e oa eno, en eur gampr, eur groaz, kizellet kaer warni korf ha drempm Hor Salver. Tri baotrig a dremenas en he c'hichen, hag a chomas a-zav da sellout outi. An hini bihana a ranke sevel war beg e vontou evit lakaat e zaoulagad ken uhel hag ar groaz.

«Ha dre ma sellent outi gant ar brasa evez, e welen e oant souezet, sabatuet, ha netra ken. Ar c'hosa anezo a lavaras : «*O, sellit ta : pegen reuzeudik e seblint bez an den-se !*» Hag ar bihana a c'houennas ouz an daou all : *Perak eman stouet e benn ? Lavarout e rofed eman o ouela, ne gav het d'eoc'h ?*»

N'edont ket o c'hoapaat, met o klask gouzout ha komprend ; rak ne ouient ket, ar vugale geiz, e oa «*an den-se*» Mab Doue, maro evit o silvidigez.»

Ar pez a gonte, e bodadeg katoliked Bro-Saoz, er bloavez 1913, eur belég, an ao. Gasquet, hanvet kardinal da c'houde, a zo ken mantrus :

«P'en em gaven e bro ar mangleuziou, edon, eun devez, o klemm, dirak protestant, pegen diouiziek e oa ar viche-

Evit an holl en deus roet e vuhez

tourien war ar relijion. Int a grede ne oa ket ken gwaz an traou hag a gave d'in.

«D'an ampoent, mangleuzieren a oa o tremen en hor c'hi-chen. Pedi a ris unan anezo da chom a-zav eur pennadig : «*C'hoant am eus, emeve, da c'houenn ouzoc'h eun dra hepken : » petra 'ouezit c'houi diwarbenn Jezuz-Krist ?*»

«Hen a respontas : «*Jezuz-Krist ? Jezuz-Krist ? N'hen anavezan ket. Met suroun n'eman ket e-touez ar re a vez o labourat em mangleuz.*»

Lenner, va mignon, sonjal a rit aweschou en eun dra ken truezus : ez eus kement a dud ha n'o deus Morse klevet an eus Hor Salver, ha n'hellint ket kaout, evit gwalc'hio ene ha digeri d'ezo dor an Nenvou, eur veradenn eus ar gwad skuilhet gantan, en e Basion, evito kouls hag evi-dom-pni ?

Sonjal a rit ez eus, dre ar bed, ouspenn eur milhard a baianed ? Ha n'eo ket ret mont d'ar broiou pell, e-touez tud gouez an Afrik pe an Oseani, evit o c'havout. N'ho peus nemet mont en hor c'hêrlou bras, da Bariz dreist holl. It zoken d'ober eun dro war ar maez, e korniou a zo eus Bro-C'hall, ha marteze eus hor Breiz. Eno e welot, evit gwir, eun iliz ha marteze eur beleg. Met darn eus ar barrezioniz, daoust ma 'z int bet badezet, n'ouzont mui, pe n'o deus Morse gouezet perak e saver ilizou na perak e kaser beleien er parrezlou.

Sonjal a rit e c'hellit c'houi, hep kuitaat ho kér na dilezel ho micher, sikour ar paourkez tud-se da anaout Hor Salver ha da gaout digantan ar silvidigez ?

PENAOS ?

Dre bo pedennou. Ma lavafec'h gant feiz hag a-grelz kalon komzou ar «Pater noster» :

«Ho rouantelez deut d'emp!» Ma bedfec'h muioch ha gwelloc'h evit ar visionerien, evit beleien ar parreziou aet enno ar relijion da get!

Dre hoc b aluzennou. Araok ar brezel 1914, ar gristenien vat a roe evit Breuriez ar Feiz, eur gwenneg ar sizun. Pa'z eo deut talvoudegez an arc'hant da veza dek kwech bihanoc'h eger nauze, marteze ne roit c'houi c'hoaz nemet dek real ha daou ar bloaz? N'eo ket trawalc'h.

Dre shouer bo pubez, kristen e pep tra hag e pep lec'h. Eur wech an amzer, alies marteze, e tigouez ganeoc'h unan bennak eus an dud n'anavezont ket Hor Salver hag e lliz. Ma vefec'h aketus da veva bepred hervez ho relijion, e hellfe dont ineur a hini anezo da veza kristenien d'o zro.

Penaos c'hor? M'hoc'h eus bugale, ha lavaret ho peus da Zoue kemer unan pe unan en o zouez, evit ober anezo e veleien, e visionerien, e leanezed? M'hen deus unan eus ho pugale klevet galv an Aotrou Doue, hag hen lezet ho peus da gemer an hent da vont da veleg pe da seurez, ha n'ho peus ket klasket, eve kerent a zo, mirout outan da zenti ouz mouez Jezuz?

Epad ar Sizun Santel, ha, dreist-holl, da Sul Bleuniou ha da Werner ar Groaz, sonjite kement-se.

Jezuz en deus skuilhet e c'hwad evit an holl. Met goulenn a ra digant pep kristen rei d'ezan skoazell da lakaat ar gwad se da dalvezout evit silvidigez an dud.

YANN.

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

- D'où que tu viens, Soaz ?
- Voir le medisin que je suis été.
- Et quoi qui t'a dit, le medisin ?
- Y m'a dit que j'avais du luzema (eczéma) sur mon figure, et y m'a dit de mettre du zig de zinc (oxyde de zinc) dessus et prendre des fortifications (fortifiants).

GWIRBATER.

Sorc'hennou Yann Digredenn

Diwarbenn ar c'hofes...

N'em eus ezomm ebet da vont da gofes, rak n'em eus na lazer na laeret, n'em eus graet droug da zen.

Doue. Hag an eiz all? ha n'hoc'h eus ket o zorret awechou?

Ne dan ket da gofes, met eun den onest, eun ha lealoun evelato.

— O, na mat oc'h d'en em veuli, Yann. Lakeomp e ve gwir. Onest oc'h eta; da lavaret eo, hervez ho sonj, n'oc'h ket bet tapet gant an archerien o tizenti a-grenn ouz al « lezenn », n'oc'h bet morse klozet er prison. Ret eo d'eo'h anzav n'eo ket bras kenan an onestiz-se. N'oc'h ket bet gwelet, n'oc'h ket bet tapet, droug ebet! Fall ha kriz oc'h e-kenver ho kwreg, ho pugale, ho nesa, kounari a rit evit an distera digarez, eul langacher touet oc'h, eur mezvier, eur gaouiad n'oc'h ken, brein eo ho kalon gant an hudurnez; onest oc'h koulskoude rak daoust da gement-se holl n'och ket bet er prizon! It da gofes, Yann. Hoch onestiz, ho lealeded ne dalv ket eur penn pour. N'eus ha n'hell beza onestiz ebet anez senti ouz lezennou an Aotrou Doue.

**Mont da gofes, ya, met petra ' sonjo ac'hanoun ar
beleg ma lavaran d'ezan pec'hejou pounner ?**

Petra sonjo ? Ez oç'h leal ha leun a nez kalon. N'en devo evi-doc'h nemet muioc'h a garantez hag a zoudjans. Leun barr a ievez nez e vo e galon o welout eur pec'her o tistrei ouz Doue. N'ho pet aon ebet, n'ho skandalio ket, ne lavaro d'eoc'h komz c'houero ebet. N'eo ket lakaet er gador-gofes gant Doue evit gourdrouz, evit pardoni eo avat. Evel eun tad leun a zouter, e frealzo ho kalen hag e roio d'eoc'h aliou fur ha santel, evel eur midisin gouiziek e louzaou goulou hoc'h ene hag e roio d'eoc'h ar pare.

***
**Marteze ez ay ar beleg da gonta da unan bennak
ar pez am bo lavaret d'ezan ?**

Bezit dienkreiz. N'eo ket ar beleg eur ridell toull. Eur siell a zo lakaet gant Doue war e vuzellou ha n'eo ket evit e derri. Er-maez eus ar gador-gofes, n'en deus ar beleg sonj eus netra, ne d'ar netra, ne rann grik da zen. « Ar pez a ouzon dre ar govesion, eme Sant Augustin, a ouzon nebeutoc'h eget ar pez n'ouzon ket. » Eur beleg hag a oar dre ar c'hofes eo laeret gant e servicherien pe gant e amezeien, n'eo ket evit o c'has kuit nag en em ziouall outo : ne oar netra. Mar deo tamallet e gaou, mar deo dispennet e vrud hag e enor d'ezan, ha ma ne oar Kement-se nemet dre e glevet er gador-gofes, n'eo ket evit en em zifenn, ne oar netra. Kentoc'h eget diskuih an distera tra klevet gantan er gador-gofes, ar beleg a gollo e vadou, e enor, e vrud hag e vuhez zoken mar deo ret.

Me ho kantdi da rei d'in ano eur beleg hag en dije diskuih et eur pec'her klevet er gador-gofes. Bez ez eus beleien hag a zo aet da sod, kollet ganto o skiant (ar c'hlened-se, siouaz ! a c'hell taga an holl). Mat, hini ebet anezo n'o deus Morse digoret o taga an holl. Mat, hini ebet anezo n'o deus Morse digoret o taga an holl. Mat, hini ebet anezo n'o deus Morse digoret o taga an holl.

Pet ha pet beleg a zo bet merzeriet, pet ha pet o deus gouzan-vet ar maro, n'eus ket gellet avat distagella o zeod. Selaouit kentoch' ar skouer kaer a ro d'emp Saint Yann Nepomusen.

Ar sant-man a oa kovesour Jann, pried Wenseslas, roue ar Bohem. Heman a deuas da gaout gwarizi ouz e bried, betek c'hoantaat gouzout petra lavare er gador-gofes. Eun devez, eta, e ch'halvas Yann hag her pedas da ziskuih d'ezan kovesion ar rouanez.

— *Biken, emezan, ne gomzin, n'ouzon netra.*

— *Neuze, a respondas ar roue, dibabit etre komz pe vervel.*

— *Gwell eo ganen mervel eget senti ouzoc'h.*
Ha ne rannas ger.

Ar roue a roas urz da stlepel ar sant er ster Moldau, pa vije deuet an noz. Sentet e voe outan. Doue en em gargas da embann torfed Wenseslas, rak korf ar merzer a savas war c'horre an dour, hag eur sklerijenn vrás a lugernas tro-war-dro d'ezan. Sebeliet e voe gant enor.

Tri c'hant c'houec'h vloaz ha tregont goude, e voe digoret ar bez : ar c'high a oa teuzet, an teod avat a oa chomet fresk ha ruz evel hini eun den beo.

Ar bec'herien eta a c'hell beza dienkreiz o tostaat ouz ar gador-gofes ; kement ger a gouezo e skouarn ar beleg a chomo bepred kuzet, rak ar beleg a zo mut.

MELEGAN.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

II. — E vloavezou kenta (Kendalc'h)

4. *E skol ar Frered, e Laniliz.* — Echu ar skol, Joseph a dremenas an hanv e Kergouesnou. Plijadur vrás en devoe o renta, hervez e c'halloud, servich d'e dad ha d'e vamm. Gwelet e veze o vont, dre an hentchou, o kas hag o ker'hat ar saout. Eun abardevez, ez edo o vont, gant e c'hoar Mari, da gerc'hat ar chatal. Setu ma voe klevet kleier Kerniliz o seni an « Angelus ». Ker-kent e tennas Joseph e voned hag e lavaras :

« *In nomine Patris et Filii et spiritus sancti.* » « *Angelus Domini nuntiavit Maria...* »

Chom a reas Mari mantret holl, rak biskoaz n'he devoe klevet ar re vihan o lavarout an « Angelus ».

— *Respount 'ta, eme Joseph. Mari a zirollas da c'hoarzin.*

— *An dra-se n'eo het mat, Mari, c'hoarzin pa ranker pedi.*

Neuze, Mari a bleugas he fenn, hag a respondas ken braoik ha tra d'an « Angelus ».

E dibenn miz gwengolo, Joseph en em gavas adarre e ti e vamm goz, evit mont d'ar skol gant ar Frered. An dud o deus e anavezet d'ar mare-se, a zo holl a-unan evit anzav pegen devot e oa, pegen aketus da senti ha da labourat, pegen mat iveau da c'hoari pa veze ar mare.

An Aotrou Cléach, d'an ampoent kure e Laniliz, a welas abred ez oa, e Joseph, danvez eur beleg, hag her skoazzelas war

hent ar furnez hag ar santelez. « Etouez ar vugale a oa ganen er c'hateliz, e oa unan eus ar re wella, bag e welis dioustu ar vad a oa ennan... O veza m'en devoa eur vouez vrao, ber c'hemeris e va strollad hanerien vihan. D'ar poent-se dija, en em ziskouezas goust da veza, eun deiz, haner kenta er C'hloerdi bras evel m'eo bet. » Joseph, hag a garie kement-an Aotrou Doue, a vœ eürus da veuli Doue a-unan gant amparta moueziou Laniliz.

« Karout a rae kalz an Aotrou Doue », a lavar d'eomp unan eus e vignoned-skol.

Met karantez evit Doue ne da ket hep karantez evit an nesa. Er skol, Joseph en em ziskouezas kalon vat. « E blijadur, eme eur mignon, ozi diwall pe difenn ar re vibaroc'h egetan. Evelse, eun dervez, e c'bourdrouzas unan bras ba ne oa het karantezus awalc'h e-hñver ar re vihan. »

Hentchet gant mistri kristen, ar paotr a gomprene muioc'h-mui e tiskouezer hor c'harantez d'an Aotrou Doue, dre ober mat deveriou ar stad hag dre senti ouz ar vistri. « Atao, a lavar d'eomp e vistri, eo bet mit di libourat... atao eo bet leun a zoujans e-kenver e gelennerien ba k'iret eo bet ganto... atao eo bet eur skouer «vit ar vugale all.»

« Joseph, eme c'hoaz unan eus e vignoned, a zo bet atao unan eus ar re wella en e glas. Pleustri a reas start bcp fallgaloni mors. . Met d'ar mare-se e skiant, dija digor bras, e zalc'h e izel a galon. »

Evit gwir, e ouie Joseph, re vat, ne c'helli ket an eneou lor-c'hus plijout da Zoue! Diwezatoc'h, pa vez er c'hloerdi, e skrivo ar c'homzou-man :

« Evit k'iret an Aotrou Doue, e rank r bez izel a galon. Hon ourgouilh eo a vir ouzomp da veza sent, bag, evel ma lennen n'eus ket pell : an ourgouilh eo chadenn chapeled an holl dechou fall, bag an izelled a galon, bini chapeled an holl vertuziou. Bezomp eta izel a galon ba sonjomp alies er geriou-man skrifet e « Imitation Jezus-Krist » : ama nesciri et pro nihil reputari ; karout beza dianavezet ha tremen evit netra. »

Abalamour m'eo izel a galon, en deus Joseph kement a c'halloud war galon ar re all evit ober vad d'ezo.

Ra vez, en hor skoliou, an holl vugale leun a zoujans Doue, sentus, karantezus, mat da labourat evel Joseph Landure. Ra vez gellet lavarout anezo ar c'homzou a skriv eur mignon all diwar e benn :

« Pebez mignon mat oa Joseph d'ar poent-se d'ja ! Beza en e gichen bepkenn a roe d'in ar youl da veza gwelloc'h, da garout muioc'b an Aotrou Doue. »

Er Miz a Zeu

EUN ISTOR KONTET D'EOCH GANT PETROMIK...

● ● MANTRUS EO !! ● ●

Tud' zo hag a dremen teir eur orolaj bemdez o kempenn hag o farda o dremm, evit beza koant dirak an dud, ha ne gomgrenont ket e kemerfer poan evit lakaat an ene da veza koant dirak Doue... *Mantrus eo!*

Tud' zo ha ne lezfent ket an dis-ter-a begadig poultren war o dremm, ha ne gomgrenont ket ne lezfer ket war an ene an dis-ter-a begadig pe-c'ched... *Mantrus eo!*

Tud' zo hag a dremen ar zul o lonka aezenn astommet hag am-poezonet an ostaleriou, ar salioudans pe ar salioud-c'hoari, ha n'hel-lout ket mont da glevet eun oferen-nig en eun iliz, dre aon da gaout poan-galon gant moged an ezans... *Mantrus eo!*

Tud' zo hag a yun gant aon da goll eun tamm gened, dre zont da veza re lart, ha ne gomgrenont ket e yunfer dre aon da goll ar baradou... *Mantrus eo!*

Tud' zo, merc'hed dreist-holl, hag a gemer mil boan evit sevel chas ha kicher, ha ne gomgrenont ket e vije kemeret mil boan all evit sevel bugale... *Mantrus eo!*

Tud' zo hag a gav amzer evit pep tra, zoken evit ober pec'hejou, ha ne gavont tamm amzer ebet na da bedi, na da veuli Doue... *Mantrus eo!*

Mantrus eo !! Ya, mantrus eo ! Ha spontus, hag enkre-zus eo dreist-holl sönjal e ene an dud-se, pa deuio d'ezo ar maro.

Dr.

MOUEZ AN AOTER

Edon en iliz, daoulinet,
E-harz an aoter venniget ;
Daoulinet ha pleget va c'hein,
Va zal stouet betek ar vein.

Tro-war-dro d'in n'eus trouz ebet :
Evel maro ez eo ar bed !
Hag eus va c'halon gizidik
E sav eur bedenn virvidik.

Hirvoudi ha pedi a ran,
An Tad, ar Mab, ar Spered-glan :
« A ! va Doué, santel meurbet,
Truez, truez evit ar bed ! »

Kennerzet neuze, e savan,
E selaouan hag e tavan,
E selaouan evel nec'het :
Eur vouezig skler am eus klevet !

An Aoter eo, an Aoter vrás,
Mammenn zantel buhez ar c'hras ;
Setu petra he deus laret
Aoter Jezuz muia karet :

« Er vein kalet eus douar Breiz,
» Oun kizellet gant tud a feiz.
» Ken start ha me, va mignon mat,
» Dalc'hit bepred da feiz ho tad !

» D'am c'hizella, ranket eus bet
» C'houezl, poania, dispign meurbet :
» Evit pignat, eun deiz, d'an Nenv,
» Ret eo poania ha beza krenv.

» Ha mar fell d'eo'h beza nerzus,
» Deuit alies da gaout Jezuz :
» Bemdez-veure, en eur stad vat,
» Debrit e gorf, evit e wad !

» Em hano d'in, a ! lavarit
» D'ar vugaligou a garit,
» Selaou ar vouez vadelezus
» O galv da servicha Jezuz.

» Hizio eo Jezuz enkrezer,
» Rak an Aoter zo dilezet :
» Dilezet, o veza n'eus ket
» Beleien awalc'h dre ar bed. »

LAOUEÑANIG BREIZ.

DA BELEC'H MONT ??

D'AR YAOU-GAMBLID :

War ho taoulin, dirak ar baradozig, evit adori Jezuz.

Da belec'h mont ?

DA WENER AR GROAZ :

War ho taoulin, dirak ar Groaz, evit pokat d'ezí hag he starda war ho kalon.

Da belec'h mont ?

DA SADORN-FASK :

War ho taoulin, dirak ar beleg er gador-gofes, evit goulenn pardon ho Toue.

Da belec'h mont ?

DA SUL-FASK :

War ho taoulin, ouz an Daol Santel, evit digemer Jezuz en ho kalon, evit ober ho PASK.

Evit ugent lur :

kaera leor a zo bet biskoaz skrivet
e brezoneg,

«Buhez Hor Zalver Jezuz-Krist»

Evit dek lur :

buhez Ar Werc'hez Vari, displeget
e tregont pennad, gant tregont
skeudenn,

«Ar Werc'hez Vari hor Mamm»

Gant an Tad Médard

FREJOU-KAS OUSPENN

Skriva da ha kas an arc'hant da :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins, ROSCOFF

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix   Le Gérant : L. BOCLÉ.
(Cum permisso superiorum)

— 15e BLOAVEZ — MAE 1941 — N° 16 —

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houzek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h
adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez
ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkouma-
nantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war
ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 279
An Ao. Joseph Landuré.....	p. 282
Deveriou ar c'hristen.....	p. 284
Penaos e pakas an Aotrou Mear.....	p. 285
N'o doa mab nemetan.....	p. 287
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 290
Sœur Jeanne Aimée.....	p. 293
Spes nostra, Salve.....	p. 295

— 279 —

Kenteliou an Aviel

AR SAMARITAN MAT ha truezus ouz e nesa

Ar Skribed hag ar Farizianed a rae gouleñ war c'houleñ
ouz Jezuz met kentoc'h evit kaout an tu d'e damall dirak ar bobl
eget evit deskri gantan ar mad hag ar wirionez.

Evel ma echue Hor Salver e ziweza prezegenn, eun doktor eus
al Lezenn a savas hag a c'houleñnas digantan :

« Mestr, petra ' rin-me evit gounit ar vuhez peurbadus ? »

Jezuz a respondas d'ezan :

« Petra ' zo merket el lezenn ? Petra lennit c'houi enni ? »

An dra-man, eme an doktor :

« C'houi ' garo an Aotrou Doue eus hoc'h holl galon, eus hoc'h
holl ene, eus hoc'h holl nerz, eus hoc'h holl spered, hag tuez ho
nesa evel doc'h hoc'h-unan. »

« Mat hoc'h eus respondet, eme Jezuz, : grit evelse hag e
vevot. »

Met an doktor, o klask en em zidamall, a c'houleñnas neuze
digantan :

« Ha piou eo va nesa ? »

Jezuz a respond d'ezan dre ar c'homzou-man :

« Eun den hag a oa o tiskenn diouz Jeruzalem da vont da Je-
riko a gouezas e-touez eur vandenn laeron. Ar re-man, goude beza
hen diwisket ha goloet a c'houliou, hel lez eno hanter-varo hag a
droc'h kuit. Eur beleg eus al Lezenn goz a zeu da dremen dre ar
memes hent, a daol eur sell war an den-se hag a ya e-biou ; eul
levit a ra kement all. Dont iveau eun den a Samari : heman, o we-
lout ar c'hez den, a zo teneret e galon gant an druez. Diskenn
a ra diwar e azen ; tostaat a ra ouz et paourkez ha lakat a ra cul
lien en-dro d'e c'houliou, goude beza skuilhet warno gwint hag eol.
Neuze e samm anezan war e azen, evit hez c'has d'eun ostaleri
elec'h ma kemer soursi outan. Antronoz, araok mont kuit, e tenn
daou bez arc'hant eus e galc'h da rei d'an ostiz en eur lavarout :
« Ententit ouz an den-man hag ar pez ho pezo dispignet ouspenn,
» m'her paeo d'eo'ch pa zistroi.... » Pehini eus an tri-se, a c'hou-
len neuze Jezuz, a zo bet d'ho sonj-c'houi, nesa en den kouezet
etre daouarn al laeron ? »

An doktor a respond :

« An hini en deus bet truez outan hag hen deus e sikouret. »

« Mat, a lavar Jezuz, kerzit ha grit kement all. »

Dre ar c'homzou kenta en doa lavaret d'an doktor, Hor Salver
a felle d'ezan digas sonj d'ar re her selaoe, ha d'eomp-ni iveau
war eun dro, a zaou vrasa gourc'henn al Lezenn, ar re eo

awalc'h o mirout evit mirout iveau an holl gourc'hennou all. Ar c'henita anezo a gemenn d'omp karout Doue dreist pep tra ; hag an eil, karout hon nesa eveldomp hon-unan.

E gwirionez, an daou c'hourc'henn-se ne reont nemet unan ; rak an eil a zo henvel ouz ar c'henita, hervez m'hel lavar Hor Salver e lec'h all. Karantez evit Doue ha karantez evit an nesa a

zo evel daou vrant eus ar memes gwezenn ; pep hini anezo a zeu e seo diouz ar memes gwazienn. Karout an nesa, evel m'eo ret, a zo c'hoaz karout Doue, rak Doue eo a deer karout en nesa, hag an nesa a dle beza karet abalamour da Zoue. Setu perak n'heller ket beza salvet nemet mar karer, war eun dro. Doue hag an nesa.

Karout Doue evel m'eo ret evit beza salvet, a zo her c'harout dreist an holl dud, dreist kement tra a zo, dreist hor buhez hon-unan.

Dreist an holl : muioc'h eta eget hon tad hag hor mamm, eget hor breudeur, eget hor mignoned. Dreist kement tra a zo : muioc'h eta eget hon danvez, eget hor plijadur hag aezamanchou.

Dreist hor buhez zoken : dleet eo d'omp beza prest da goll hor yec'hed, ha zoken hor buhez, mar deo ret, kentoc'h eget dislijout da Zoue.

Ne vern eta piou na petra ' gavfemp war hon hent hag a glaskfe mirout ouzomp da heulia bolonetz Doue, dleet eo d'omp a-grenn choaz ober bolonetz Doue, hag e tislijfemp d'ar bed a-bez, hag e veze ret d'omp gouzany pep tra ha zoken ar maro. Evese e tie beza stad kalot an neb en deus gwir garantez evit Doue. Evese o deus graet an holl verzerien, a zo bet gwelloc'h ganto beza laket d'ar maro, eget trei kein d'an Aotrou Doue ; plijout da Zoue en eur ober e volontez a felle d'ezo kentoc'h eget plijout d'an dud en eur ober ar pez a choulenenn diganto, enep lezenn Doue.

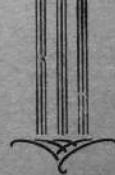
Karout an nesa, evel m'eo dleet evit beza salvet, a zo her c'harout, abalamour da Zoue, dre ma c'hourc'henn Doue her c'harout, dre ma welet ennan skeudenn an Aotrou Doue, her c'harout evit ober vad d'ezan en e gorf ha dreist holl en e ene. An holl dud eo a deer da garout evese. Rak dleet eo sonjal ez eo bet an holl dud krouet diwar skeudenn hag henevedigez an Aotrou Doue : holl o deus resevet ar vuhez digant Doue ; Doue a zo Tad an holl ; an holl eta a zo, dre natur, bugale da Zoue ha preudeur an eil d'egile. Ret eo sonjal ouspenn ez eo bet an holl dud prenet gant gwad Jezuz-Krist, galvet holl eta da veza bugale Doue , dre c'hras, breudeur da Jezuz-Krist hag heritourien rouantelez an Nenv, galvet holl d'ar memes eurusted peurbadus, er baradoz.

Ret eo d'omp eta karout zoken hon enebourien hag ober vad d'ezo, p'en em gav an tu d'hen ober, dreist-noll, p'emaint en eur stad evel an den-se, goleot a c'houliou, a gomze anezan Hor Salver, hag a oa bet sikouret gant eun den a Samari, eun enebour d'ezan koulskoude ; rak hen a oa eur Juzeo, hag an holl Juzevien a gemere tud Samari evit enebourien. Evese iveau, e tleomp-ni ober e-kenver ar te a zo enep d'omp p'o gwelomp en dienez.

N'eo ket eta a c'hinou hepken ez eo ret karout an nesa, met a wir galon ha dre ober : her c'harout en e gorf o rei d'ezan da zebri p'en deus naon, da eva p'en deus sec'hed, da wiska pa 'z eo hanter noaz, kement ha ma hellomp. Dleet eo d'omp karout an nesa, dreist pep tra, en e ene, en eur bedi evitan, en eur bedi dreist-holl evit ar bec'herien, ar heretiked, ar baganed, evit ma plijo gant Doue o zenna diouz o stad fall, hag o c'hemer ive, cun deiz, en e varadoz da virviken.

Emaomp e Miz Mae, e Miz ar Werc'hez.

Petra ho peus graet, petra ho peus sonj ober evit diskouez ho karantez d'ho « Mamm » ?

An Aotrou Joseph Landure

beleg yaouank maro er brezel

II. — E vloavezou kenta (Kendalc'h)

5. — *Galv an Aotrou Doue.* — Dre ma pigne en oad, skoueriu ha kenteliou e gerent hag e gelennerien a rae da Joseph karout muioc'h-mui an Aotrou Doue. An dour, tost d'e eienenn, a red freskoc'h ha sklaeroc'h ; buhez hor mignon, tost da Jezuz, a dremene glan ha lugernus dindan grasou an Nenv o tont warni niverus.

Pebez levenez, en e galon, d'an 13 a viz Mae 1926, pa reas e Bask kenta ! Pegen eurus oa d'en em rei muioc'h da Jezuz, en deiz kaer-se ! Eur goabrenn, koulskoude, a denvalae oabl e ene, hag aman e welomp en devoa ar paotrige, dija d'an oad-se, c'hoant en em rei holl da Jezuz, c'hoant beza beleg.

* * *

En dervez-se, n'hellas ket mirout da rei da anaout d'e c'hoar Mari an tamm glac'har a boueze war e galon.

— Mari, emezan, me a gave d'in e komz an Aotrou Doue sklaer e goueled ar galon, deiñ ar Pask kenta.

— Petra fell d'il e lavarje an Aotrou Doue ?

— Lavarout pe bent hemerout ; d'ar paotr mont da veleg pa vez dibabel ganlan, ba d'ar baotrez mont da leanet pa vez din.

— Ha n'en deus lavaret netra d'il ?

— Nann.

— Hag an dra-se eo a ra poan d'il ?

— Ya... pegen kaer eo beza beleg !

Beza beleg ! Setu e petra dreist-holl e sonje Joseph, da zeiz e Bask kenta, ha, war e veno, Doue a dlie neuze diskleria d'ezan e komzou fraez : « Deus, te a vezgo va beleg. » N'her c'hlevas ket evelse hag e ene a oa en enkreiz.

* * *

Eun nebeut amzer goude, Joseph a zigoras splann e gous-tians d'e vamm.

— O va mamm, me zo nec'bet. Daoust ba da veleg e c'hellan mont ? Abaoe deiñ va Pask kenta, n'ouzoune ket petra da ober, n'em eus ket klevet an Aotrou Doue o lavarout d'in mont da veleg.

— Doue, a respondantas ar vamm, n'eman ket ar c'hiñ gantan da c'hervel an dud, en eur stad pe stad, dre gomz kaer oulo, evel ma komz an dud an eil ouz egile. Galvel en deus an abostol Sant

Paol, gwir eo, o komz oulan evel ma komz ouzit bremen, met arabal eo d'iti gedal digant Doue eur c'bras evel bounnez.

— Penaos neuze, va mamm, an ioul pe eñ oun galvet da vont da veleg pe ne doun ket ?

— Evit mont da veleg, eo ret kaout spered ba vertuz.

— Me garfe beza beleg, mamm, evit servicha gwelloc'h an Aotrou Doue ha savetei an eneou.

— Setu aze unan eus ar merkou eñ out galvet gant Jezuz. Bez dienkreiz eta war ar poent-se... Dre E aviel ba dre E velien, Jezuz a gomz ouz an den, a sho war e galon bag a lavar d'egan : « Ma fell d'il beza parfet, deus d'am heul. » D'il eo respont : « Ya », ma peus c'hoant mont war roudou Jezuz, da ren eur rubee kaer ba dispar meurbet.

Joseph, sklerijennet mat gant e vamm, a gavas ar peoc'h ; hag al levenez a baras war e dal pa voe dibabet gant an Aotrou Kaourintin Cleac'h evit kemerout kenteliou war al latin.

« Eur pennadig goude e Bask kenta, eme e vamm, an Aotrou Cleac'h, kure e Lannizik d'ar mare-se, a c'houlennas ouz Joseph ba hountant oa da vont d'ar skolaj ; Joseph a lavaras herkent : « Ya, aotrou, hountant oun d'ober va studi evit beza beleg. » Diwezatoc'h, Joseph a anzavo : « Adaleg an dervez-se, ar sonj da » veza beleg a zo chomet atao em c'halon. »

Laouer evel eun eal, ar paotr a boanio muioc'h-mui da bli-jout da Jezuz. Eurus oa d'en em ouestla d'an Aotrou Doue.

Eù-us, eveldan, ar vugale a selaou Mouez Jezuz hag a vale d'E heul ! Eurus ives an tadou hag ar mammou a grog e dourn o bugale evit o hentcha warzu an Aoteroiu.

Eul levr nevez-flamm,
War e genta lamm :

“A L'ASSAUT DE LA JUNGLE”

Par le R.P. YVON, Capucin

Priz al levr: **28** lur ha **10** gwenneg

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
ROSCOFF (Finistère)

Deveriou ar C'hristen

Fall bras eo ankounac'haat hor finveziou diweza

Hag-hen eman doun en hor spéred sonj ar maro, an aon da veza barnet gant Doue ?

Daoust ha ne bellaomp ket diouz ar sonjou-se evel diouz sonjou ankenius, o tizrei hor spéred diwarno evit beza hardissoc'h da bec'hi, o lavarout d'imp hon-unan hor l'o atao amzer a-walc'h da sonjal er maro ha d'en em lakaat e stad da vont dirak Doue ?

Kemer a reomp marteze an har-disgez da veva d'hor sonj, war zigarez ez eo Doue leun a vadelez hag e pardono d'imp dioustu 'vel ma skoimp war hor c'halon. Diwallomp da c'hortoz diwezatoc'h, ar choulz ma ne c'hellimp mui rei da Zoue nemet an nemorant, ar rest eus hor buhez kablus. Arabat d'imp mouga en hor spéred an doujans eus ar maro, eus ar varn, eus an ifern.

Arabat d'imp klask lakaat en hor spéred n'eo ar gwirioneziou fromus-se nemet eur sorc'henn.

• Neuze hor bije lec'h da grena ha gallet e vije lavarout d'imp : « *Digorit ho taoulagad evit gwelont splann stad truezus hoc'h ene ditak Doue, ha sellit ditrazoc'h ho lec'h en ifern gant an diaouled.* » Rak an ankounac'h eus ar maro a gas d'an dallentez-spered, an dallentez d'an aheurterez hag an aheurterez d'an ifern.

Ne sonjomp ket a-walc'h en hor spéred fin diweza. Karget e vez hor spéred gant kant c'hoariell ha ne gemenomp ket amzer da labourat war hor silvidigez. O sonjal er maro e kaver eun harz ouz an techou fall, eun dalc'h d'ar follementiou, eun difenn ouz ar pec'hed. Hogen re vuau e pellaomp diouz hor spéred ar menoziou mat.

Ha pell e chomimp en ankounac'h risklus-se, dibreder eus hor silvidigez ? Kredi a reomp en ifern, ha ne reomp forz ! Gallout a reomp koueza ennan a-daoz hag e vevomp dinoc'h ! En deiz ma vimp galvet gant Doue, petra a gavimp da respont, pa lakaio kenver ouz kenver ar pez a gredomp hag ar pez a reomp ?

Na risklus eo d'imp ankounac'h haat hor finveziou diweza ! Fel-lout a ra d'imp, o Doue, gant ho skoazzell, prederia alies war an dra-se : diouz ar beure, evit kaout nerz da bellaat diouz an droug ; war gorf an deiz, evit kaout kaled da zougen hor c'hoaziou ; diouz an noz, evit en em zerc'hel bepred e stad vat. Ni a sello hor gwele evel eur bez. Hol linseliou, kent pell marteze, a vo lakaet d'hol liena...

Roit d'in, va Doue, ho pennoz evit ma talc'hin mat d'ar sonj-man. Lamit diwar va daoulagad ar vo-renn deo ha tenval a vir ouzin da

welout stad truezus va ene. Roit sklaerder d'am spéred, tommder d'am c'halon, nerz d'am youl, d'am bolontez, evit trech'hi ardou an droukspéred, va gwäll dechou, va yenijenn. Evit deski d'in beva er-vat, grit d'in sonjal bepred er maro.

« Eur c'hristen ne dle ket lava-tout : arc'hoaz, arc'hoaz. »

« Ho pet sonj eus ho finveziou diweza ha biken pec'ched ne reot. »

Adskrivet gant
GOURNADEC'H.

— Penaos e pakas au Aotrou Mear eun distokadenn... —

Setu aman eul lizer, skrivet gant eil-brefed Dunkerque, da unan eus mèred e rann-vro hag en doa dinac'het rei sikour da vugale baour skoliou kristen e gumun.

AOTROU MEAR.

Roet ez eus bet d'in da c'houzout n'eo ket bet plijet ganeoc'h digemerout ar gou-lenn graet ouzoc'h gant an aotrou S..., person Sant-B..., evit bugale baour e skoliou.

Kaout a rae d'in, Aotrou Mear, e oa bet digoret o daoulaged, hag iverz o c'halon, d'an holl Fransizien a virit dougen an hanoc'h, gant an darvoudou glac'harsus o deus gwasket ar vro a-bez, ha dreist-holl ar c'horn-bro-man.

Sonjal a rae d'in e oa bet skubet, eur wech evit mat, diouz ar vro, dre ar gwäll-reuz dirollet warnomp, an holl gostezennou politik, hag e oa iverz echu ar c'hiz gant ar bolitikerien da c'houallen digant ar paour gant peseurt kostezenn eman a-du, araok rei aluzen d'ezan.

Mèred a zo, e rann-vro Dunkerque, hag o deus komprenet kement-se. Meuleudi d'ezo ! D'eo c'housi avat, Aotrou Mear, n'em eus meuleudi ebet da rei.

Just ha dereat eo ar goulenn graet ouzoc'h gant Aotrou Person Sant-B...

Ar vugale a zo er skoliou kristen ne dleont ket beza kemeret evit briz-Francizien.

O zadou o deus bet da seveni, e-kenver ar vro, an henvlelep deveriou ha tadou bugale ar skoliou laik.

An henvlelep darvoudou a zo kouezet warno, en henvlelep diez nez emaint, bez o deus eta gwir da c'houleun ma vez graet henvel d'ezo.

Ha poent eo d'eoc'h, Aotrou Mear, sanka doun en ho penn eo tremen an amzer ma n'en doa ar gouarnamant arc'hant nemet evit bugale kamaladed ar bolitikerien (ar re o deus chachet ar c'har war hor c'hein ha rivinet ar vro), epad ma veze dinac'het ouz ar vugale all levriou, goulou ha tan d'en em domma...

Ne vezo adsavet ar vro, Aotrou Mear, nemet ma vez mouget krgn-beo politikerez ar c'hostezennou, ha ma teu an holl Fransizien d'en em glevout ha d'en em garout.

Ret eo eta o defe bugale ar memes bro an henvlelep gwiriou, gwir da gaout levriou, bevans, glaou hag all... hervez ar c'heman naduriou roet d'eoc'h gant ar gouarnamant.

Her gouzout a rit, Aotrou Mear, n'en deus morse ar gouarnamant dinac'het ouzoc'h sikour ebet. Prest oun d'ho sikout c'hoaz, en amzer da zont, hervez va galloud, met gant ma vez graet ganeoc'h henvel da bep-unan ha gant ma gasot da sutal brulu politikerez ar gosfezenn.

Ho pedi a ran eta, Aotrou Mear, da ober raktal e c'houleunn ouz Aotrou Person Sant-B... ; ha diagent na lakin kemm ebet ette an eil hag egile ha klaskit hepken mat an holl ha mat pep hini.

MEUR A VEAR, EN HOR BRO, A RAFE VAT D'EZ
PLEUSTRI WAR LIZER EIL-BREFED DUNKERQUE... HA
MUIOC'H A VAD A RAFE D'EZ MARTEZE CHOAZ
PAKA EUN DISTOKADENN BENNAK EVIT O DIZOUNA
DIOUZ O FALLAGRIEZ.

Hag e chomit souezet abalamour ma ne
deu ket Doue da ober eur mirakl evidomp?

Met petra ho peus graet evit tenna war-
nomp bennoz an Aotrou Doue ?

Daoust ha santeloc'h eo ho puhez ?

N'HO DOA MAB NEMETAN...

Kerjedi

Ouz diribin eun dorgenn, goudoret ha disheoliet gant gwez pin uhel, eman Kerjedi...

Eun tiegez eus ar re gaera a zo er geriadenn-se : eun ti nevez-flamm, doare eur manerig d'ezan : lojamant a-c'hiz-nevez, bras, ledan ha skaer, hag enno chatal eus ar re wella.

Evit sevel an tiegez hag ober an douar a zo outan, Per hag e wreg, anat d'eoc'h, o deus graet ouspenn trei mein da sec'ha... ha poan o deus bet.

Breman int deuet eun tammig war an oad. Met eur mab o deus savet. Perig a vez graet anezan, daoust ma 'z eo hirio eur paotr yaouank faro, c'houec'h bloaz war 'n ugent d'ezan.

— Hennez a zo eur c'hanfart, a lavar ar vamm, rount he ginou ganti, evel hini ar c'hloc'her da zeiz ar pardon bras.

Ya, eur c'hanfard eo Perig, ha meur a ganfartez a dro-war-dro a veje lorc'h enni o tont da verc'h-kaer da Gerjedi.

An Aviel a c'hiz nevez

N'eo ket tud Kerjedi kristien eus ar re domma. Pell ac'hano zoken... Bez' ez int eus ar ouenn gristenien-se, stank siouaz en hor Breiz, hag a lavar o deus feiz, ha n'o deus feiz e gwirionez nemet en eun Aviel trefoet, kempennet ganto diouz o doare : eun Aviel hag a zo tener ouz an techou fell ha ne ra drebon da zen ebet.

Per hag e wreg a zo eus an dud a sonj d'ezo n'eo mui graet an Aviel diouz an amzer-vreman... Re goz eo deuet an Aviel-se da veza, ha mat e vije d'ar veleien ober eun tamm kempenn d'ezan, hag hep dale pelloc'h, pe e welint an ilizou, nebeut ha nebeut, o tont da veza goulou.

— Klaskit da genta rouantelez an Nenv, eme Aviel Jezuz-Krist, hag an holl draou all a vez roet d'eoc'h war ar marc'had.

Klaskit da genta an holl draou all, a respont Aviel Per hag e wreg, ha rouantelez an Nenv a vez roet d'eoc'h war ar marc'had.

Hag hervez an Aviel-se, o deus an daou bried renket o buhez.

N'eus mab nemetan

Perig eo ar mab n'eus mab nemetan.

Chastreus eo kaout bugale ; poanies eo o sevel ; mizou a vez

ganto : ha pa vez deuet ar mare d'o argoulaoui, ne vez ket bras tamm pep hini, pa vez ranket ober dek lodenn.

Perik, hen, a vo bras e lodenn rak ar yalc'had a-béz a chomo gantan.

E dad hag e vamm o deus klevet meur a wech displega deveiou stad ar briedelez. Met n'eo ket merket an deveriou-se en o Aviel a c'hiz nevez. Hag e-lec'h obet ouz ar stad santel m'emaïnt ennan, eur park mat le sevel ennan, hervez bolontez Doue, danvez sent ha danvez sentezed evit ar baradoz, o deus kavet gwelloc'h ober anezan eur park n'eus savet ennan, hervez o bolontez d'ezo o-unan, nemet eur bugel hag unan hepken.

Hennez eo Perig, ar mab n'eus mab nemetan.

Na pebez lorc'h a welet war zremm an tad hag ar vamm pa sellont ouz ar mab-se... pegen krenv eo..., pegen mat da labourat, ha pegen pinvidik !

Hag e taent evitan hunvreou burzudus !...

Ar brezel

Siouaz, buan e teuzas o hunvreou ! Ne oa ket c'hoaz medet ar gwiniz du ma tarzas ar brezel.

Evel ar re all, e rankas Perig mont kuit... Ya, Perig ha n'en deveze amzer da vont d'an oferenn nemet d'ar goueliou bras... Perig ha ne gavas amzer nemet d'ober eun hanter-dervez mision, pa voe mision bras er barrez... Perig, evel ar re all, a voe ret d'ezan kaout amzer da vont kuit evit... ne ouie ket e-unan pegeit.

Hag an daou goz a chomas er gêr o-unan, peogwir n'o doa mab nemet Perig. Kas a rejont en tiegez en-dro, sikouret gant mevelien ha dervezourien, kalz barrekoc'h war an eva chistr eget war al labour.

Pisoc'h eget biskoaz e teuas an daou goz da veza gant o amzer, ha dibaoz e veze o gwelout en iliz.

Perik a skrive bep an amzer... Met da fin miz ebrel e ehanas e lizeti da zont... Ar re all, gwir eo, a ehanas da skriva iveau, kalz anezo da vihana.

Met dizale e klevet lavarout : « an hen-ma-hen a zo prizoniet..., an hen-ma-hen a zo iveau ».

Ar c'helou garo

Ha digant mab Kerjedi kelou ebet atao... Tamm ha tamm e teue an enkreiz da veusi kalon an tad hag ar vamm... Ne chome mui e kornig o c'halon, nemet eur begadig fizians. Hag ar begadig fizians-se, eun deiz, a voe skubet da virviken gant ar c'helou garo.

Perig a oa bet lajet gant eur vombezenn kouezet ha tarzet war an ti m'edo ennan, gant eun daouzek soudard all.

Eur rann-galon e voe gwelout glec'h ar daou goz. Eur rann-galon vrasc'h c'hoaz klevout anezo o tamall Doue, gant komzou c'houero.

— Ha n'hor boa nemet eur mab, a lavare ar vamm dre he daelou.

Dorn an Aotrou Doue

Gwit eo, e Kerjedi, ne oa nemet Perig. Ma vije bet en ti bugale all, an tad hag ar vamm o defe kavet skanvoc'h ar groaz... Met siouaz, o-unan emaint gant ar glac'hag o-unan e chomint.

Bugel ebet ken ne vousc'hoarzo outo : biken mui ne glevint la-vorout d'ezo : « va zad, va mamm ».

E Kerjedi, dre faot an tad hag ar vamm, ne oa nemet eur bugel. Perig... ha Perig a zo maro.

Mat dreist pep madelez eo an Aotrou Doue, pa zeu da zihuna ar bec'herien, e-kreiz er boan war an douar, e-lec'h o lezel da zi-huna, er bed all, e-kreiz tan an ifern.

PETROMIK.

Eur wirionez nevez gant komzou koz...

Dre c'henou ar profet, Doue a lavare d'ar Juzevien :

« Abalamour n'ho peus ket miret an deiz am oa dalc'het evit-doun, e lezin hoc'h holl pinvidigeziou da vont gant an diavezidi. Dont a raio an estren hag e taolint ar freuz heg ar reuz war an douarou n'int ket bet lezet da ziskuza da genver deiz an Aotrou Doue. An hentchou hag ar ruiou a zo bet gwelet an dud o vont dreizo, evit o afferiou, d'an deiz am oa merket evidoun, a zeuio da veza henvet tro ha tro, ouz eun dachenn-vrezel hag eul lec'h gouez. Ha neuze an dud a vezou ret d'ezo restaol d'in an dervezion ou devo bet laeret diganen. »

KLEVET HO PEUS ?

ABALAMOUR N'EO KET MIRET LEZENN AR SUL :

— E lez Doue hor peadra da vont kuit ;
— Eo deuet freuz ha reuz ar brezel war an douarou labouret d'ar sul ;

— E tremen ar c'hirri-brezel dre an hentchou ma tremene, da sul, ar c'hirri-labour hag ar c'hirri-plijadur ;

— Eman hor prizonierien o restaol da Zoue, pell diouz labour ar gaer, an holl suliou laeret ganeomp diwar goust Doue.

MIRIT LEZENN AR SUL !!

Sorc'hennou Yann Digredenn

Diwarbenn ar c'hofes...

Kalz' zo ne deont ket da gofes. Perak ez afenme? Dao eo ober evel ar re all.

Kement-se, Yann, a zo «kêzik». Ac'hanta! mar da ar re all d'en em grouga, e vo ret d'eoc'h ober eveldo?

Ret eo ober evel ar re all, ya, ma reont mat; nann, ma reont fall.

Grit mat, Yann, ha lezit da gas.

***

Va unan e vezin.

Hoc'h unan ?

Anat eo, n'loc'h eus ket lakaet, mil pell' zo, ho treid en iliz. Anezho pefe gwelet en hor bro, tud a vilierou, merc'hed, gwazed ha bugale, o vont da zaouline er gador-gofes hag o tont er maez, dizammet, al levenez o para war o zal.

Naontek kant vloaz a zo abaoe m'eo bet douget lezenn arc'hofes. Ha gouest oc'h da niveri pet milion a dud o deus sentet ouz al lezenn-se? E-touez an dud-se ez eus kalz ha n'oant na genaouieien na krenerien, met tud desket ha dispont. Marteze hoc'h eus a wechou klevet ano eus Pasteur ha Foch? Mat, ar re-se a yae da gofes, ha ne vezent ket o unan. It da gofes, Yann, ne vezot ket hoc'h unan.

***

***

Graet e vo goap ouzin marteze.

Marteze awalc'h. Met gant piou? Gant eur genou-treuflez bennak, ne vo ket diaes d'eoc'h prenn a evez gant eur gomz dichek. Gant eun ailhon, eul lampon pe eur ribler kalz falloc'h egedoc'h. Gant eul lez-ober, eur c'hirener, bet savet mat gant e dad hag e vamm, hag a zo kouezet abaoe er pri hag er vouilhenn, hag a garfe gwelout re all o turia fank gantan. Gant piou c'hoaz? Gant eur pilpous hag a ya da gofes dre guz. Goapaet e vezot? Ha goude? Hag e viro kement-se ouzoc'h da gousket? Allo 'ta! Grit goap d'ho tro ouz ar re o deus c'hoant kaout abeg ennoc'h, dre veza furoc'h egeto.

***

N'em eus ezomm ebet da vont da gofes; ne ran pec'ched ebet.

N'eus nemet daou rumm tud ha n'ho defe ket ezomm da gofes, peo gwir ne reont ket a bec'hejou. Ar vugale hag ar re sod. Ar vugale peogwir n'o deus ket a skiant hag ar re sod peogwir o deus he c'hollet.

E peseurt rumm en em lakin?

***

Poanius eo mont da gofes.

En taol man, avat, Yann, omp kellavar. N'eo ket d'ar friko ez aer pa 'z aer da gofes. Poanius eo iveau labourat bemdez, eus ar mintin betek an noz, evit gounit hor bara. Ha koulskoude e ranker labourat.

Poanius eo kemerout louzeier pa vezet kianv, ha koulskoude eo ret o c'hemerout evit beza pare. Poanius eo gofes ar pec'hejou. Ya, met ret eo hen ober evit kaout ar pardon.

***

Ne vin tamm gwelloc'h evit gofes; rak anavezout a ran tud fall ha ne wellaont ket daoust d'ezo mont da gofes.

Me gav d'in, Yann, emaoc'h o ravodi, rak n'eus ket gwall bell em eus klevet ganeoc'h eun hevelep randonenn. Selaouit mat ar wech man. O kemerout an dud unan hag unan, eo marteze gwir e c'hell eun den hag a ya da gofes beza ken fall eger eun all ha ne da ket. Marteze. Met, ma lavarit n'eo tamm gwelloc'h ar re holl a ya da gofes eget ar re holl ne deont ket, e lavarit eur gaou.

Pa ne bare ket dioustu eul louzou an holl dud klanv, ha lavaout a c'heller raktal, krak ha berr, eo fall ha didalvez al louzouse ? Nann.

Unan bennak a ya da gofes ha ne wella tamm, perak ? Moarvat dre ma ne gofes ket mat.

Ententit mat : ar c'christen evit d'ezan gwalc'hi e goustians dre sakramant ar binijenn, a chom den atao, ha rak-se e chom sempl, gwan. Koueza a c'hell adarre ma ne ziwall.

Lakit en eun tu ar re holl a ya da gofes, hag en tu all ar re ne deont ket, ha lavarit d'in, didroidel, e pere ho po ar muia fizians ? M'ho pefe ho yalc'h da fiziout enno, da bere e ve gwell ganeoc'h her rei ?

It d'ober eun dro er prizoniou, pe c'hoaz gouennit ouz an archerien. Daoust hag e-touez an dud a ya da gofes eo e vez kavet al lamponed, ar riblerien, al laeron, an dorfedourien ?

MELEGAN.

D'eoc'h c'houi, pennou skany...

LENNIT PIZ Ar yaouankiz eo bleunienn ar vuhez...
KEMENT- Daoust hag e vez gwelloc'h ar frouez pa vez bet breinet ha louzet ar bleuniou ?

M A N !! Ar yaouankiz eo mintin ar vuhez...
Daoust hag eo ret e vesel glao diouz ar mintin evit kaout amzer vrao a-hed an deiz ?

Ar yaouankiz eo amzer an hada..., daoust hag eo ret hada louzeier fall evit eosti gwiniz yac'h ? Daoust hag eo ret kaout eur yaouankiz mezus evit kaout eur vuhez yac'h hag enorus ?

Ar yaouankiz eo ar c'henta kammed war hent ar vuhez..., daoust hag eo ret koueza d'an douar hag en em c'hlaza adalek ar c'hammed kenta evit digouezout suroc'h e penn an hent ?

Ar yaouankiz eo ar c'hrogad kenta war dachenn ar vuhez..., daoust hag eo ret bezza diskaret er c'hrogad kenta evit kaout an trec'h goudeze ?

"Sœur Jeanne Aimée de Jésus" leanez eus Guipavas

D'an 29 a viz mezeven 1907, eo bet ganet Françoise-Pauline Milin, er Vizag, e parrez Guipavas. Pemp bugel all a oa deuet, en he raok, en ti kristen-se...

Chom a reas ar plac'h yaouank er bed, betek he c'houec'h bloaz war'n ugant. Ha betek an oad-se, n'he devoa bet marteze, morse, sonj e guitaat...

Met krenvoc'h eget holl liammou ar bed eo mouez karantez an Ao-trou Doue,

Distaget diouz ar bed, « en eun doare burzudus », emezi hec'h unan, Françoise a zeuzas da skei war zor kouent leanezed Sant Augustin, e Ponnabod.

Ne guitaer ket ti, tad ha mamm, breudeur ha c'hoarez..., ne sammer ket kroaz Hor Salver hep na vefe blonset ganti ar skoaz... Tanva a reas ar plac'h yaouank pegen kalet eo kuitaat pep tra... met tanva a reas iveau, ha buan, pegen gwir eo komzou Hor Salver, pa lavar d'eomp eo « skanv E samm ha c'houek dougen E geo. ».

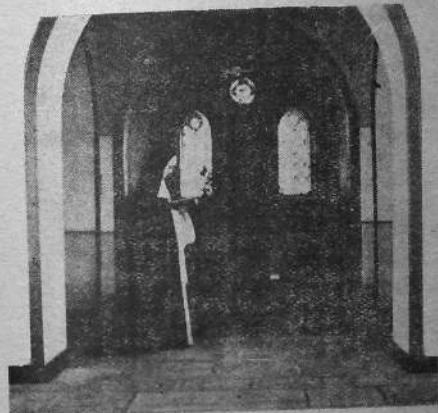
Hag e voe beuzet hec'h ene gant al levenez-se, na to Doue an tanva anezzi nemet d'e wir vulage.

D'an 12 a viz meurs 1934, e kemeras Françoise gwiskamant leanezed Sant Augustin.

Roet e voe d'ezi hano he c'heniter, maro leanez er Charmel : « Jeanne Aimée de Jésus ».

Eul levenez e voe eviti digemerout an hano-se..., eul levenez vrasoc'h kerzout, diwar an deiz-se, gant eur galon brokusoc'h brokusa, war roudou santel Hor Salver.

Ne golle ket al leanez yaouank an distera predig-amzer evit kreski e karantez Doue. Hep dale e weled o para war he dremm sked an holl vertuziou... Dous e oa, habask, sioul, karantezus, izel

Aman pell diouz an trouz
Hag holl safar ar bed...

a galon, ha dreist-holl bepred leun a levez... Eürusted hec'h ene a bare war he dremm hag a darze war e muzellou en eur mousc'hoarz leun a vadelez...

E gwirionez, biskoaz ne oa bet ken eurus. Er gouent, hec'h ene a oa deuet da veza evel eul labous digaouedet, pe gwelloc'h evel eur vleunienn, kuzet gwechall en disheol, ha digor bras breman da bok an heol mintin. Ha dindan heol karantez Doue, e kreske bravitez he ene, o hada en-dro d'ezi c'houez-vat he vertuziou.

Da genver ar bloaz 1935, e voe dare d'ezi mervel gant an derzien doun, paket ganti oc'h ober wardro unan klany.

Kaout a reas d'ezi e oa deuet hec'h eur, hag evel keuz he devoe pa welas ar yec'hed o tont d'ezi adarre.

Ne oa ket deuet eviti ar mare da vont da gana gant an aeled... Da c'hortoz e kane Sœur Jeanne Aimée gant he c'hoarezed. Hag eun dudi oa he c'hlevout. Doue en doa roet d'ezi eur vouez heson eus ar re gaera.

E 1938 en em stagas da viken ouz Hor Salver, dre ober profession evit he buhez a-bez.

D'an ampoent, edo hol leanez leun a vuhez hag a nerz. Ne oa eviti na netra re galet, na netra re skuizus.

Petra ta n'he defe ket graet evit diskouez he c'harantez d'he « Jezuz ».

Kaset e voe d'an Naoned da studia ar vedesinerez.

En eo e kouezas klany, dre labourat re, en eur entent ouz tud koz ha peorien taget gant klenved ar skevent...

Taget e voe iveau al leanez yaouank gant ar c'hlenved spegus...

Pedennou ha navedou leanezed Ponnabod, he c'hoarezed, he zennas, evel dre vurzud, diouz skilfou ar maro. « An Aotrou Doue n'en deus ket ezomm ouzin c'hoaz, a lavare Sœur Jeanne Aimée... Re fall e kav ac'hanoun c'hoaz evit mont d'ar baradoz. »

Tamm ha tamin e teuas ar yec'hed d'ezi, ken braoik, ma c'hellas d'ar Sadorn-Fask, kana an « Alleluia ». Hag en derivez-se, e oa douz ha sklintin he mouez, evel ne oa bet klevet mors.

Siouz, ar wech diweza edo d'ezi da gana war an douar-man...

Hep gouzout na penaos na perak, e teuas en-dro an derzien hag ar c'hlenved. Buan e reas e labour... Buan e teue ar maro.

Al leanezig n'he devoe aon ebet outan. Laouen e oa bet bepred ouz ar vuhez, laouen e chomas ouz ar maro.

D'an deiz kenta a viz eost, diouz ar mintin, e resevas he Doue.

Tri c'hart eur goude, he c'halon evel harpet war galon Hor Salver, e njis d'ar baradoz...

N'he devoe nemet tri bloaz ha tregont. Met pa vez dare E vleuniou, e teu Doue d'o c'hutuilh.

Ne lez ganeomp nemet ar c'houez vat anezo.

He interamant a voe evel eur gouel bras... Ar veleien a dro-war-dro a oa deuet, hag ar c'han, pebelet ganto ha gant al leanezed, a oa eun dudi... eun hekleo eus hini ar baradoz o tigemerout al leanez santel.

M.

Spes nostra, Salve

I

Ar Werc'hez, e Bro-C'hall, meur a wech diskennet,
He deus, dre skuilih daerou, diganeomp gouleennet
Gouzany mat hor poaniou, karout an diou lezenn
Savet gant an Iliz e-sell ar binijenn.

Er Salett, dindan furm eun Itron holl-chalet,
Hon tamallas zoken gant eur gomz gwall-galet.
Dre bokat d'an douar, dre zribi geod ar prad,
Berneza, gant hec'h urz, a ziskouezas peurvat
An doare ma ranker klask dilez ar pec'hed:
Gant oberou poanius e vez Doue trec'het.

**
Pinijenn ! a lavar ar Werc'hez o lenva.
Sujet d'an enebour, dre m'eo bet ar c'hrenva,
E c'houzanvomp poaniou, poaniou korf ha spered.
Nemet dister bevans ne vez ken kemeret.
Kent luiet ar c'helou — ha bihan o niver —
Ma ve gwell mirout lenn an nebeut a skriven.
O voustra hor c'halon, kollet ar sklerijenn,
En taol-man, evit mat, e reomp holl pinijenn...

II

Pedomp c'hoaz, va breudeur, evit ar bec'herien.
Led ar gentel a ro Mari d'ar gristenien
P'en em ziskouez, e Lourd, d'ar werchig Berneza.
Evit na deuse ket Jezuz d'hor skourjeza
E c'houlenn, e Pont-Maen, digant ar vugale,
Dibuna pedennou, rak Doue hep dale
O selaouo neuze. Pec'herien ez omp holl.
En abeg d'hor mankou hon eus kavet ar c'holl...

N'eo ket kollet pep tra. Zoken an abadenn
A c'hell trei war hon tu dre nerz hor galvadenn.

Pokomp d'an dourn hor sko. Kendalc'homp da bedi.
Gant sikour ar Werc'hez, e teuio da skedi
A-nevez war Bro-C'hall ha war beg-douar Breiz
Heol laouen ar frankiz tec'het kuit eus hor c'hereiz.

Pec'het hon eus...
Met gwir hor c'heuz.
C'houi, Gwerc'hez, eo
Hor fizians veo.
Mari, d'hor bro,
D'eoc'h hag a zo,
Roit an trec'h
Dre nerz ho prec'h.

BROGAROUR (15-2-41).

Kenteliou Sant Fransez

Kelaouenn viziek tud an Drede-Urz a gendalc'h
da vez a moulet pep miz.

Ar re holl a zo en Drede-Urz a dle lenn :

Kenteliou Sant Fransez

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix   Le Gérant : L. BOCLÉ.
(Cum permissu superiorum)

— 15e BLOAVEZ MEZEVEN-GOUERE 1941 № 17 ha 18 —

AR.VUHEZ.

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roît d'eomp atao hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skravit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 299
Nevez amzer,.. amzer nevez	p. 301
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 303
Ar Gomunion.....	p. 305
Da zevi eur c'horf-maro.....	p. 306
An Ao. Joseph Landuré.....	p. 309
Nij, va ene.....	p. 311
Pask an daou grener.....	p. 312
Evidoc'h, tadou ha mammou.....	p. 315

— 299 —

Kenteliou an Aviel

Jezuz e Betani e ti Marta ha Mari

Eun dervez, a lavar d'eomp an Aviel, e tigouezas Jezuz, gant e ziskibien, en eur yourc'h anvet Betani, eun tri-c'hart leo bennak diouz Jeruzalem. Jezuz a oa bet digemeret e ti eur vaouez, anvet Marta. Marta en em lakaas kerkent da aoza eur pred d'ezan ha d'e ziskibien. Marta en doa eur c'hoar, anvet Mari, hag houman a chome azezet e-harz treid Hor Salver, sousius hepken da selau e gómzou santel.

Marta koulskoude a yae hag a zeue, dre an ti, evit pourchas mat pep tra, met kalet e kave beza lezet gant he c'hoar d'ober kement a oa d'ober. Hag hi da chom a-sav dirak Jezuz :

« Mestr, emezi, daoust ha ne welit ket e lez va c'hoar pep tra ganin d'ober ? Lavarit eta d'ez i dont d'am sikour. »

Jezuz a respont d'ez i :

« Marta. Marta, nec'h ha tregaz a gemerit gané kalz a draou. Ha koulskoude n'eus nemet eun dra ret. Mari he deus dibabet al lodenn wella ha ne vo ket tennet digenti. »

Hor Salver ne rebeche ket da Santez Marta (rak an Iliz hec'h enor evel santez) ar boan a gemere d'o digemer mat, hen hag e ziskibien, met an nec'h hag an tregaz te vrás a lakaes e kement-se. Gwelloc'h e vele bet gant Jezuz gwelout Marta o tilezel eun tam-mig he labour, evit kemper skouer diwar he c'hoar Mari.

Houman ha ne glaske nemet chom e-harz treid Hor Salver, evit selau e gomzou, a rae d'ezan brasoc'h enor ha plijadur eget he c'hoar Marta. E gwirionez, Mari a rae, en dervez-se, ar pez a ra an Elez hag ar Sent en Nenv, int ha n'o deus ken sonj nemet gwelout, adori, meuli ha karout Doue. Setu perak en doa lavaret Jezuz he doa, hi, kementret al lodenn wella, oc'h ober neuze war an douar ar pez a vez graet da viken er baradoz, ha n'eus nemet eun dra ret : silvidigez an ene.

XXX

An dra-man ne vez ket kompenet mat gant ar re a zo douget d'ober goap ouz an dud anvet « tud devot ». Da betra, emezo, mont ken alies d'an iliz, lavarout kement a bedennou hag a chapeledou, kofes ha komunia ken alies ? Daoust ha n'eo ket awalc'h ober ar pez a zo merket e gourc'hennou Doue ha re an Iliz ? Daoust ha ne vezet ket gwir gristen pa ne rae nemet lavarout ar bedenn da vintin ha da noz, mont d'an oferen d'ar sul ha d'ar gouelliou-herz, kofes ha komunia da Bask ? N'eus ket re a amzer evit al labour a c'houlema hor micher ; perak her c'holle gant devisionou ha n'int ket ret evit beza salvet ? — Evesle e klever o komz ouppenn unan e-touez an dud, ne lavararan ket hepken e-touez ar gristenien fall, met iveauz e-touez ar gristenien glouar ha n'o deus ken soursi nemet gant traou ar bed-man ha ne reont a-hent-all.

evit Doue, nemet ar pez a zo ret ober dindan boan a bec'hed marvel.

Diwar-benn an dra-se, e lavarin e vefe eun devosion fall, evit eur c'hristen pe eur gristenez, lezel a gostez deveriou e stad, al labour en-dro d'an tiegez ha d'ar vugale, evit mont d'an iliz, pa n eo ket gourc'hennet. Eun devosion a seurt-se n eo ket dreat ha ne blij ket da Zoue, evel ne blij ket d'ezan devosionou ar re a weler o vont d'an oferenn, ha zoken d'ar gomunion pemdeziek, hag a goll o amzer da-c'houde o wall-gomz ouz an nesa. Ar seurt tud-se a zo kaoz ma ra kement a dud fall goap ouz ar relijon pe ouz ar sakramanchou. Ar wir devosion hepken a blij da Zoue. Diskouez a rae gwir devosion dre boania da genta gant never ar stad, dre c'houzany pep tra gant pasianted, dre ziouall d'ober pe d'a laverout nétra hag a ch'ellfe ober gaou pe boan d'an nesa.

Eun teod fall, eur penn diaes ha ne fell d'ezan gouzany netra n'hell ket mont a-unan gant ar wir devosion. Lavarout cha-peleou a zo mat; mont d'an iliz da adori Hor Salver a zo mat iveau; E reseo bemdez er gomunion a zo mat dreist pep tra. Met gwelloc'h eo c'hoaz, hag an Aotrou Doue her goulenn da genta, mirout e c'hourc'hennou hag heulia lezenn ar garantez e-kenver an nesa.

XXX

Ar wir devosion, evel an hini a ziskouze Mari, c'hoar Marta, e-harz treid Jezuz, n eo nemet eur garantez tener ha birvidik e-kenver an Aotrou Doue; an neb en deus ar garantez-se, goude m'en deus graet kement a zo gourc'hennet, a ra c'hoaz warlerc'h kement ha ma hell evit enori Doue. E bedi, plijout d'Ezan e pep tra. Evesle a klasik ober a-hed o buhez ar eskibien, ar veleien, ar venec'h hag al leanized.

E-touez ar re-man, lod en em uestl da Zoue evit entent ouz ar re glanv en ospitaliou pe ouz ar vugale er skolioù, pe (ar re a zo beleien) evit prezeg ha rei ar sakramanchou d'an dud, er broiou kristen pe er broiou pagan.

Lod all en em ro da Zoue evit beva bepred klostret e kouen-chou, evel an Trapisted, ar C'harmelited...

Ar re genta a ra, wardro Jezuz-Krist, labour Marta ha labour Mari dre gemmest labouriou korf hag ar pedennou. Ar re all ne reont nemet labour Mari, dre ma tremenont ar pep brasa eus o amzer, koulz en noz eget en deiz, e-harz treid Hor Salver, oc'h adori, o veuli, o pedi anezan evit ar re ne bedont ket, hag oc'h ober pinijenn evit ar bec'herien. Distana a reont kounnar an Aotrou Doue gwallgaset dre ar pec'héou ken stank, siouaz! war an douar.

Kalz a dud ne comprenent ket buhez ar venec'h hag al leanized. Da betra, emezo, e servijont pa ne reont vad da zen? — Da betra e servijont? Met, da c'houarn ar bed ha da virout ouz Doue, dre o fedennou hag o finijennou, da zismantri ar bed abalamour d'an torfedou graet bemdez ennan.

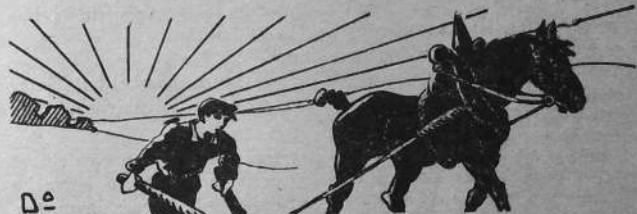
Hag evesle e reont d'an dud ar brasa mad. Evel Mari eta, o deus dibabat al lodenn wella, rak ganto eo e vez ar muia karet hag enoret an Aotrou Doue, ganto eo e vez digollet eus fallentez an dud.

An neb a fell d'ezan komprent ervaou, evel m'emaient e gwirionez dirak Doue, a dle mont da glask e genteliou e Aviel Jezuz-Krist.

NEVEZ AMZER... AMZER NEVEZ

Huo, Pecharad!,... goustad, Rouan!... hag a foet a strake. Laouen evel eur pintig, ha skanv e vale, daoust d'an douar a stag ouz e votou. Jopig a ya dinuc'h gant e ero. Bep an amzer e vouezig yaouank a laosk da glevout diskaniou anavezet gant pep Breizad gwirion:

O! nag ar méziou a zo kaer
Pa vez deuet an nevez-amzer.

Hag e keldalc'h e eurus... hag e kane... hag ar foet a strake. Pechar ha Rouan a oa evel lorzh enno, ha chacha a raent dalc'h-mat. Betek an abardaez er park e welod an hevelep taolenn... ha warc'hoaz adarre Jopig a sternio gant an hevelep mousc'hoarz : « An nevez amzer a zo, emezan... amzer al labouriou bras... amzer an esperans... »

— « Goustad, goustad, Jopig, ne badi ket ma kendalc'h eur da vale gant kement a diz, eme eun amezeg o tremen. Ha gwelloc'h e vezi o terri da gorf gant al labour dre ar amzeriou a zo warnom? Biskoaz n eo bet ken terval an amzer da zont! »

— O! eme Jopig, n eo ket gant ar sonj terri va c'horf eo a labouran... met gant plijadur. Pa vezet yaouank, ha pa vez esperans, e vez plijadur oc'h en em rei d'eul labour bennak.

— Mat! N eo ket bemdez eo e vez klevet tud yaouank o komz eveldout.

— Fanch! pa vezet krog e pecher da alar, pa daolez an had en douar, daoust ha n eo ket an esperans eo a ra d it kas al labour-se da benn, gant kement a galon?... Gouzout a rez, goude ar goanv e teu an nevez amzer, goude maro an douar e sav adarre buhez ennan.

...Hag a wechou, alies zoken, e sonjan; ar pez a zo gwir evit an douar a zo gwir ives evit ar vro, en deiz-hirio.

— Gwir evit ar vro? Penaos an dra-se, eme Fanch? (Fanch a zo unan eus an dud a wel pep tra war an tu enep.)

— Evel eut goanv spontus a zo dirollet warnomp. Ar brezel en deus skournet buhez ar vro. Meur a hini, siouaz! ne fell ket d'ezo

esperout eun nevez-amzer. Hag e chomont dizeblant en o stad feuzeudik. Henvel int ouz eur c'houer dirak e bark, n'en deus ket a galon d'e labourat.

Darn all o deus evel difisianz en eun amzer welloc'h; henvel int ouz al labourer a vele en despet d'ezan o hada e bark, goude beza e labouret.

Met darn all a zo hag a gendalc'h, evel gwechall, gant o labour pemdeziek. Leun a esperans eo o c'halon, leun a fizians e nevez-amzer da zont hor bro. « Hon Tad a zo en Nen... roit d'eomp hirio hor bara pemdeziek. » Setu o fedenn.

— Ya... met warc'hoaz, eme Fanch.

— Warc'hoaz, Fanch, an dud kalonek-se a c'houlenno adarre digant o Zad o bara pemdeziek... Hog e kendalc'hint evelse gant ar vuhez, leun a esperans, leun a garantez.

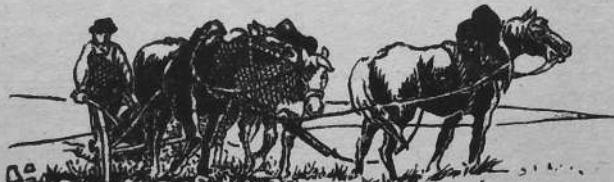
— Rouez eo an dud-se, eme Fanch.

— Ya, siouaz. Hag abalamour da-se eo bras meurbet hol labour d'eomp-ni. Mestr bras ar vro. Pétain, ne ehan da aslavarout d'an holl eo ret renevezi ar Frans.

Mat, Fanch, kred mat ne vo ket renevezet ar vro na degaset gwellaenn ebet enni gant an dud n'ouzon nemet klemm, lenva ha fall-galoni. Dare ha dare mat eo an dud-se evit beza sklavourien.

Renevezet e vezou avat ar vro gant ar re a labour hag a stourm evit hada er c'halonou muioc'h a garantez hag a fizians. Renevezet e vezou ar vro gant ar re o deus komprenet eman hor silvidigez etre hon daouarn, ma labouromp gant kalon war pep tachenn, tachenn an ti... tachenn ar vicher... tachenn ar vro... evit lakaat heol tomm ar feiz kristen da renevezit an holl dachennou-se.

Da bep-hini ac hanomp, Fanch, eo staga gant al labour-se... ha nann gortoz ma teuio ar re-all d'hen ober...

Hag e lakaas Jopig e foet da strakal... ha Pechar ha Rouan a chachas adarre war o sugellou.... Goude ar goanv e teu an nevez-amzer... an amzer nevez !

JANPI AN-TI-ALL.

Lennit piz an dra-man

Hirio e tigouez ganeoc'h niverenn « Ar Vuber Kristen » miz Mezeven ha miz Gouere.

Sorc'hennou Yann Digredenn

Diwarbenn ar c'hofes...

**Mont da gofes ? Re a draou am befe da gonta.
Graet em eus kement lorgnez a zo, morse n'em befe
an absolvenn.**

Gwelomp ar sorc'hennou-se an eil goude eben.

— Re a draou ho pefe da gonta ? Kement hag ober, e vo ret d'eoc'h eveljust lavarout kement tra fall hoc'h eus graet. « Gra pa ri tra », a lavare ar re goz. Kement hag ober eun dra, grit mat anezan. Diskuilh a rankoc'h eta hoc'h holl bec'hejou. Mar deo hir ar roll anezo, ar beleg o selaouo gant douster ha pasianted ; kement a amzer en deus ha c'houi, hag e zever eo selaou ar bec'herien. Pa oan bihan, e klevan alies ya mamm o lavarout d'in araok ma 'z aen d'ar skol : « Gwalc'h mat da ziskouarn, lousoc'h int eget diskouarn eur person goude Pask. » Disklerit eta an traou penn da benn, ne spontoc'h ket ar beleg.

— Re vrav pec'her oun, morse ne vo roet d'in an absolvenn.

Daoust ha n'hoc'h eus' ket lennet en Aviel ano eun den hag a gomze eveldoc'h ? Judaz oa hennez. Ma karfe Judaz, goude e bec'hed, beza aet da gaout Sant Per hag anzavet e bec'hed gant keuz gwirion, e vije bet pardonet. Ha breman, e-lec'h beza e-touez ar re zaonet e puns an ifern, e vefe bet ker bras sant ha Sant Paol hag en defe gounezet kalz eneoù da Zoue.

Gwelloc'h hag aesoc'h eo mont da gofes eget... d'en em grouga. N'eus forz peger bras eo ho pec'hejou, ne vern pegeñ niverus int, pardonet e vezint d'eoc'h, mar karit. Hag e vefec'h gwasa lampon a zo o vale, hag ho pefe lazet tad ha mamm, hag ho pefe lakaet d'ar maro kant mil kristen, n'eus forz pegeñ doun e vefec'h diskennet e bouilhenn ar pec'hed, pardonet e c'hellit beza.

Allo, Yann, arabad krena ! War ho taoulin da gofes.

Diwezatoc'h ez in.

— Peur ? Araok meravel, neketa ?

Ya, ma ho pez amzer. Ha ma varvit araok ? Emechans, n'e maoc'h ket o c'hortoz e tigasfe Doue d'eoc'h eun ael evit lavarout d'eoc'h peur e vezot o vont da vovel ? Pet ha pet o deus lavaret eveldoc'h, hag a zo maro hep beleg war o zro, dre ma kave d'ezo

n'oant ket klanv da verval pe dre m'eo bet miret ouz ar beleg toaat outo !

M'ho pefe eur mab hep doujans ebet evidoc'h, eur mab hag a ra gwasa ma c'hell d'eoc'h bemdez, hag a lavar : « Araok mervel e c'houlennin pardon digant va zad », ha kaout a ra d'eoc'h e rafe mat ?

Daoust ha dereat eo, daoust ha leal eo, lavarout da Zoue :

« Epad va buhez, ne ran forz ac'hanoc'h, met araok mervel me en em renko ganeoc'h » ?

Evelse 'ta, ar restachou ha netra ken a zo mat d'an Aotrou Doue. Diwallit, den paour, an dra-se a vefe c'hoari gant an tan hag ober goap, d'ar mare ma n'ouzoc'h ket ha c'houi hoc'h eus eur bloaz, eun dervez, pe zoken eur munut da chom beo. N'eo ket araok mervel e tleer kofes, met d'an nebeuta eur wech ar bloaz ha bep tro ma vezet e stad a bec'hed marvel, rak ar pec'ched marvel a ra ac'hanoc'h eur mignon d'an diaoul hag a rafe ac'hanoc'h eun den daonet ma teufe ar maro.

* * *

Ma vefe galvet ar beleg, e vefe spontet an den klanv.

— Setu aze eur sorc'henn diskiant, mar deus unan.

Eman an den klanv war e wele, klemm a ra, toc'hor eo. Galvet eo bet ar medisin hag eo aet kuit en eur heja e benn... War e lerc'h e teu an amezeien, hag en o zouez eur pilpous bennak hag a lavar : gant a reot, arabat eo e sponta ! Hag ar c'hlavour a zisporbell e zaoulagad hag a c'houlenn petra zo nevez... Peoc'h ! arabat eo e sponta. Evelato, eun amezegez hardisoc'h a lavar : « Gwelloc'h e ve, suroc'h, martez ne ve ket fall gervel ar beleg ! » Peoc'h... peoc'h... petra sonjij ? An dra-se a ve rei d'ezan taol ar maro ; arabat eo e sponta, ken toc'hor ha ma 'z eo !

Eun dervez bennak goude, ar c'hlavour a zo war e dremenvan. Buan neuze avat ez aer da glask ar beleg, ha p'eo en em gavet, n'eus mui dirazan nemet eur c'horf-mar. An ene a zo boulc'het gantan e eternite. Met e dud a c'hell beza dizoursi : n'o deus ket spontet an den klanv.

Ar beleg neket eur spontailh eo !

Alies, pe zoken atao, an den klanv en deus mall da welout ar beleg. Gortoz a ra eus e berz nerz-kalon ha frealzidigez evit ar stourmad diweza.

Pa ho po, eta, tud klanv en ho ti, abred galvit ar beleg d'o gwelout. Ma varvfent hep ar beleg pebez spontadenn o dese en eur zigouezout er bed all, dirak o barner !

MELEGAN.

Hon ene en deus ezomm eus eur vagadurez deut eus an nenv

Kement tra a vev en deus ezomm magadurez evit chom beo. Ar blantenn hag al loen a azez ouz taol vrás ar bed, aozet evito gant Doue, hag a gemer diwarni evit stumma, harpa, mirout ha kreski o c'horfou, ar pez a zo diouz o doare.

An den, roué ar grouadurien, a rank iveau en em vaga, evel an holl grouadurien veo a zo dindannan. Aneval dre eul lodenn anezan, stumma, harpa, mirout, kreski a ra e gorf dre ar vagadurez a gemer er parkeier hag e kig al loened krouet evitan. Ha seul-vui e tebr eus an traou-se evel m'eo dleet, na re, na re nebeut, seul yac'hoc'h, seul grenvoc'h eo en e gorf, seul anevaloc'h koulz lavarout.

Krouadur distag diouz an douar ha diouz ar maro dre e ene speredel, an den a vag al lodenn-all-se anezan dre rei d'ezzi deskdurez : traou gwir, traou kaer, traou mat ; ha seul-vui e kemper an traou-se, seul-vui e komuni ganto, seul lemmoc'h eo e spered, seul glanoc'h eo e galon, seul denoc'h e teu da veza.

An diou vagadurez-se a vije bet awalc'h evit an den, ma ne vije bet anezan nemet eun den ha netra ken. Met Doue en deus hor c'horouet gant kement a garantez, m'en deus silet ennomp e natur, m'en deus graet ganeomp doue dre ar c'hras, bugale d'ezan, d'omp da c'hellout mont, goude ar vuhez-man, d'E welout en e sked, tal ouz tal, evel m'eman.

Panivet en deus komzet, biskoaz n'hon dije kredet kemand-all. Met, p'eman an traou evelse, petra a c'hell maga an natur Doue a zo ennomp ? Doue e-unan, evel just, ha n'eus nemetan.

Ar c'hatékiz hel lavar sklaer : « Magadurez an ene eo komzou Doue, grasou Doue, ha dreist-holl ar gomunion sakr. »

Kristenien, evit maga, harpa, kreski, krenvaat, ar vuhez-se ennomp, deskomp bepred gwelloc'h hor relijon, pedomp gwelloc'h ha, dreist-holl, komuniomp ertat hag altes.

DA ZEVI EUR C'HOFR-MARO...

Du-hont, war an hent bras, e welan o tont pevar gwaz. Eut samm bennak a zo ganto war o diskoz.

Dre ma tostaont, e welan petra eo : eur c'horf maro, dastumet en eul linser wenn, eo a zo ganto war eur c'havaz.

Ne weler nemet penn an den maro, penn eun den koz, tad ar pevar gwaz a zo ganto ar c'havaz war o skoaz.

Ar maro

Dec'h da noz eo maro an tad, e-touez e vugale hag e vignoned. Ha kerkent ha m'en deus lezet e huanadenn diweza, en holl, en ti, a zo dirollet da lenva.

Ha lenva, kredit ac'hanoun, n'eo ket ober an neuz eo ! Et vroman, n'eus ket obidou hep daelou nag hep lendifadeg.

Hag a-hend-all, an Indeziz a lenv hag a c'hoarz pa garont.

Raktal m'eo deuet ar maro en ti, ez eus, hervez relijon ar vro, da seveni, piz-ha-piz, eur bern lidou souezusoc'h an eil eget egile. Ha ma ne vezont ket sevenet holl, e teuio war an ti malloz an doueou.

Ret-holl eo, da genta, ma vije kaset ar c'horf-maro er-maez an ti. Eun dra dic'hlan ha saotret eo eur c'horf maro. Buan eta e vezoo dastumet en eul linser wenn ha sammet war eur c'havaz evit mont en hent.

An ambrougadeg

Da genta e kerz ar mab hena, gantan eur podad glaou ruz-fan dastument en oaled. War e lerc'h e teu e bever breur o tougen o zad war eur c'havaz. Warlerc'h e teu ar gerent hag an amezeien. Met n'eus maouez ebet en o souez.

Chom a rank ar merc'het en ti. Hag o dever eo lenva, hirvoudi ha yudal a-bouez-penn, dre ma c'hellont, pa vez kaset an hini maro er-maez ha pa bella diouz an ti, evit mont betek ar vered ma vo devet e gorf enni.

Gouzout a raen e veze devet korfou ar re varo, met n'em boa biskoaz quelet hen ober.

Eun dro gaer am oa hirio d'her gwelout.

Setu me eta da heul an interamant.

Teir gwech e chomer a-sav a-hed an hent, ha, pep tro, e vez roet boued d'an hini maro, lakaet d'ezan, leun e c'henou, riz distrempet en dour. Evelse, a sonj e gerent, en devo peadra da derri

e naon hag e sec'het... ha, ma n'eo ket maro mat, gant ar riz a vez fourret ennan eo sur da veza mouget.

A-hed an hent iveau, bep an amzer, e klever ar mab hena o hopal : « Doue eo ar wirionez », hag an holl war e lerc'h a azlavar : « Doue eo ar wirionez ».

Emgann ar maro...

An dud o tremen war an hent a ra a-veac'h eur sellig ouzomp. Ken-boazet int da welout ar maro. N'eus bro ebet, d'am sonj, din dan heol an Aotrou Doue, hag a ve enni ar maro hag ar vuhez oc'h en em vounta gant kement a herr eget en Indez.

Aman ar vuhez a skub ar maro, ar maro a skub ar vuhez evel en eur gorwentenn strafilhus...

Ar c'hor a laz ar vuhez hag et memes amzer he lak da darza. A-veac'h m'eo astennet eur c'horf-maro war an douar ma tiroll warnan evel eur goabrennad brini ha guded (1) evit e zebri ha beva diwar ar maro.

An dud hag al loened a stourm aman evit o buhez, evel en eur rededeg foll...

Er vered...

Emaomp digouezet er vered... Aman hag a-hont e welan eur volz-kanv bennak, doare chapeligou d'ezo, savet war relegou eur pinvidig bennak. Met rouez int, hag ar vered, koulz lavarout, n'eo nemet eur parkad strouez.

Lakaat a ra neuze ar baotred o samm d'an douar. Daou anezo a aez e-kichen ar c'horf-maro, evit mirout ouz ar guded d'en em deurel warnan.

Ar re all a ya da bourceas ar bern-keuneud ma vez lakaet war nan an hini maro da zevi. Rak an Indezad ne laka mors e dud varo en douar. Hen ober a veze evitan ken poanies eget evidomp-ni devi hon tud varo.

Ar bern-keuneud...

Marc'h adourien keuneud a vez kavet er vered n'eus forz pege ment, hag, evit pemzek lur, ho pezo diganto eur bern mat. Rak pulluc'het a rank beza ar c'horf-maro, ha ma teufe an tan da ver vel ar arok ma veze pulluc'het mat, sur e kouezfe war ar gerent malloz an doueou.

D'ar beorien e vez roet keuneud evit netra gant ar gouarnement. Lezet int bet marteze gantan da ver vel gant an naon, met, goude o maro, e vez roet d'ezo aluzen eur bern-keuneud.

(1) Ar gup, pe c'hoas ar bultur eo, e galleg, « le vautour ».

Eman savet ar bern-keuneud gant ar baotred. Dem-henvel eo ouz eur gwele, eur pilgos teo oc'h ober pennwele warnan. Kleuz eo ar c'heiz anezan, eno ez eus yeod sec'h, ha (resped d'eoc'h) kaoc'h saout disec'het.

Gant ar glaou digaset gantan eus ar gér, en e bod-pri, e lsk ar mab hena an tan er yeod sec'h. Sec'h korn eo iveau ar c'heuneud... eman an tantad war elum.

Gortozomp breman

Ar wazed a ya neuze da azeza pelloc'hik... Rak et vered e rankont chom betek ma vo aet kuit ene an hini maro. Hervez o relijion, e rankont, eped an amzer-se, dibuna pedennou, lenva hag relioudi. Met gwelloc'h e kav va gwazad marvaihat ha chacha, pep hini d'e dro, war ar c'horn-butun a dremen a c'henou da c'henou. Aman e vez buan disonjet ar re varo...

Boudal ha strakal gwasc'h-gwasa e ra breman an tan. C'houez ar tousin hag ar c'high roset a zeu betek ennou. Ar wazed a gendalc'h da varvaihat ha da chacha war o c'horn, ar c'hoadourien da droc'hā hā da vernia keuneud... A-greiz-pep-kreiz setu eur strakadenn bounner... Krogenn-benn an hini maro eo a zo faoutet gant ar c'hor.

Eman breman nijet kuit ene an hini maro hag ar gerent a c'hell mont d'ar gér.

D'en em walch'i breman...

Ne chom ganto da ober breman nemet mont d'en em walch'i. Rak saotret int bet oc'h ober war-dro an hini maro.

Hag ez aint d'en em souba en eul lenn bennak leun a lagenn, pe en eur poull-hanvoe, pe zoken er punz e teu an holl da denna dour anezan. Rak eun dra sakt eo an dour er vro-man, ha n'eus forz pegen brein e vez, n'hell ober nemet vad d'eoc'h.

Hor gwazad koulskoude n'o deus ket an ér da gaout mall bras da vont d'en em walch'i. Echui a reont o c'horniad araoz sevel evit dastum dilhad an hini maro hag al linser a oa en-dro d'ezan.

Eur sellig a reont c'hoaz ouz ar bern ludu ne sav mui diwarnan nemet eun elfennig bennak, hag ez eont d'ar gér.

War'hoaz e teuint adarre d'ar vered da zastum en eur pod-pri an dornadig ludu a chomo a-zilerc'h an tantad. Ar podadig pep tra.

Hiviziken ne vezano ebet diwar-benn an hini maro.

TAD MARIE-URBAIN,
missioner kapusin.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

III.— E skolaj Lesneven

Joseph a zeske ker brao e skol gristen Lanniliz ma c'hellas, eur bloaz araoz an oad merket gant al lezenn, pakat e « certificat d'études ». Evelse e c'hellas, kerkenit ha miz here 1926, mont war ar studi evit beza beleg.

Bras e voe e blijadur o tigouezout er skolaj. Eurus oa d'en em lakaat dindan skoazell an Itron Varia, sikour ar gristenien. Pegen c'houek en deus pedet bemdez dirak he skeudenn a zo azioc'h aoter vrás ar chapel! Aman, e garantez evit hag evit Jezuz a yeas bepred war gresk. Hen diskouez a reas o vont e kenvreuriez ar Galoun Sakr hag e kenvreuriez ar Werc'hez, oc'h heuilh gant aked ha gant devosion ar bodadegou a veze graet bep sizun. Hen diskouez a reas, dreist-holl, dre e garantez evit ar Sakramant meulet ra vez: komunia a reas ken alies ha bemdez, hag evit ma vije e ene bepred kaeroc'h, evit resee e Vignon ker madelezus, ec'h en em voazas da vont da gofes eur wech ar sizun.

Unan eus e wella mignonned en deus skrivet :

« Joseph a zo bet atao eur shouer evit ar re all dre e aked da labourat, da senti ba da bedi; bag an dra-se evit en em brepardi da veza beleg. Bemdez e tostae ouz an daol santel. Antronoù an distro diouz ar gear, gouda eun eban-skol, ar baotred o deveze diegi o vont da gomunia, pe zoken marteze eun tammig mez. Joseph, ben, ne veze ket dalc'h gant eun aon pe eul leziregez hen diskiant. Eus traon ar chapel, da vare ar gomunion, e save alies ar c'henita, ba neuze e tenne d'e heul ar re all. »

E garantez evit ar Werc'hez a roe harp ha sao d'e garantez evit ar Sakramant meulet ra vez: gwir vugale Mari a gomuni mat hag alies.

« E bloavez kenta bor sholaj, eme eur c'henyroad d'ezan, edo va gwele e-hichen e bini. Shoet oun bet o welet e aked da gemeroul bemdez e chapellez pa en em lakae en e wele. Pedompa en eil klas, em eus ive gellet qwelout e kendalc'h gant an bevelep devosition. »

O karout Jezuz hag an Itron Varia evel ma rae, n'eus ket da veza souezet e vije bet ker fur en e gomzou hag en e oberou. Gwall-c'her ebet ne duele Morse diouz e c'henou, hag e blijadur oa ober plijadur.

« Atao, eme eur mignon, e veze war e vuzellou eur gomz val evit pep bini. D'ar re a oa e poan, dreist-holl, e ouie lavarout homzou a frealzidigez. Gouzoul a rae iveau beza laouen gant e

gamaladed bag o lakaat da c'boarzin gant eur ger fentus, qant istoriou pe gant kanziouennou... Ne garie ket klevout dispenn brud an nesa. Tec'hout a rae kentoc'b.

Buhez ar c'hras a zibrade e ene dreist traou didalvez ar bed-mam, war du ar baradoz. En em blijout a rae o klevout hag o welout traou kaer. E pempved klas edo pa'z eas gant strollad kanerien an aot. Stephan d'ober eun dro war aochou Kerlouan. D'eur mare eus an deiz, ar baotred a yeas da bedi dan iliz parrez. Goude ar bedenn, e rajont tro an iliz en eur sellout ouz ar pre-nester. Joseph a chomas, warlerc'h e vignoned, dirak unan eus prenester traon an iliz. Ne c'helle ket arresti hanter ar skeudenn a oa war ar prenest-se.

— Kaer henan e havez ar skeudenn-se, diouz doare, a lavaras unan eus ar vistri, deuet d'e gaout.

— O ya, eme Joseph.

— Pegen eürus eo Sant Agustin e kichen e vamm o sellout a-unan ganti war-du ar baradoz bag o sonjal a-unan ganti e dudi an Nenv !

— Pegen eürus int, a respondas Joseph.

Hag ar paotr a roas da anaout d'ar beleg pegelement e oa eürus d'en em rei holl da servij Doue.

Gened e ene a skede kement anezan ma teue ar re all, dre e welout ha dre e zarempredi, da garout muioc'h-mui ar vertuz :

«O veva en e serr, eme unan eus e vignoned, em oa youl da ren eur vubez glanoc'b, puroc'b. »

Ar mignon-se a zo beleg hirio.

War al labour, e oa iveau eur skouer evit e gamaladed. Aketus eo bet atao da zeski e genteliou, da ober ervat e zeveriou. Ar re-man a veze atao skrivet kaer, hag evito en deveze peurliesa notennou eus ar re wella. Krenv brao oa war ar galleg, war al latin ha war ar gregaj. Met eur skiant a garie dreist ar re all : ar gelennadurez kristen. Aman en deveze notennou kaer meurbet. Gwelet hon eus e notennou p'edo er pevare hag er pempvet : atao wardro 19 war 20. Dre labourat evelse, e chounezas kenta lodenn ar «Baccalaureat» er bloavez 1932 hag an eilvet lodenn er bloavez 1933. Met e vrassa levenez, goude beza poaniet da zeski ha da garout Doue, oa gwelout o tigeri dirazan doriou ar c'hoerdi bras.

Na c'hortozit ket, evit paea hoc'h adkoumant, ma ehano «Ar Vubez Kristen» da zont betek ho tl.

Bennoz Doue !

NIJ, VA ENE !

Nij, va ene, uhel bepred,
Nij, digailhar ha diere,
Nij, dibreder a-us d'ar bed,
Bemdez, bemnoz, ô va ene.

Nij, va ene, betek an Nenv
Evel eur goulm a-den-askell ;
Klask da Zoue, gant eur feiz krenv,
D'it e roio bemdez skoazell.

Nij, va ene, davet da Vamm
A zo savet dreist an Elez ;
Ped anezi, ha tamm ha tamm
Te a bigno er santelez.

Nij, va ene, davet ar Sent
A zo eürus da virviken ;
Kerz eveldo dre ar gwir hent,
Hag e reni en o c'hichen.

Nij, va ene, ha nij timat
Dreist an heol hag ar stered ;
War an douar n'eus e pep stad
Nemet trubuilh ha poan spered.

Nij, va ene, war-du ar vro
E lec'h ne deus poan na glac'hар ;
Dilez ar bed, hep kenavo,
Hag e kavi peoc'h digatar.

Nij, va ene, betek an deiz
Ma vo torret da chadennou,
Ma c'helli, gant Sent all e-leiz,
Tanya da vat peoc'h an Nenvou.

PASK AN DAOU GRENER...

Ganet eo bet Yann ha Jakez en eun ti kristen, ha savet, an eil hag egile, gant eun tad hag eur vamm eus ar re wella.

Tri bloez bennak a zo, int bet dimezet. Hag o deus kavet pep a zimezellig ha ne felle d'ezo, a briz ebet, chom da c'horor saout ha da droc'h a buzug. Ha setu an daou ganfard, gant an diou itron, da glask labour da Vrest.

Hag e kavjont. D'ar poent-se e oa aes kaout labour er c'hériou, ha Brest a lonke kement kouer a zeue d'en em ginnig d'ez.

(War a glevan, he deus graet re gofad... hag e tenk hirio dislonka... !)

* * *

Da labourat da Vrest ez eas eta hon daou aotrou hag an diou itron.

Bep an amzer, e teuent d'ar gêr, d'ar sadorn, hag e veze war vuzellou an daou grak-aotrou eur mousc'hoatzig goapaiis evit o c'hamaladed chomet da duria douar.

(Ha koulskoude eo ret e chomfe unan bennak d'hen ober... N'eo ket bet kleet lavarout c'hoaz eo diouanet ar gwiniz war blasenn Wilson...)

Ha diouz o zu, an diou itron a selle ives gant truez ouz ar merc'hed paour a welent azezet dindan kof eur vuoc'h bennak...

(Ha koulskoude ives, ret eo e chomfe unan bennak da c'horor ar seout... rak n'eo ket kavet c'hoaz an tu da lakaat an dien da sevel war an dour-stivell...)

* * *

Da chom da Vrest ez eas eta hon daou ganfard pep hini gant e «Vadame».

D'ar sul, pa ne deuent ket d'ar gêr, ez aent da bourmen, pe d'ar finskedenn (cinéma). Met, diouz ar mintin, e veze eun «tamm oferenn...» e iliz vrás Sant Loeiz. Eno e kleet eur brezegenn c'hallek.

— Kaer 'zo, a lavare Jakez eur sulvez o tont eus an iliz, ar veleien aman a oar prezeg... n'eo ket evel war ar maez eo.

Siouaz ! ne badas ket pell ar baotred da vont da selaou «prezegennou kaer...»

Hep dale, en o stal-labour, e voe graet goap outo. Bep lun

vintin, e teue eur glaourennek bennak d'ober an heg outo hag e kave e oa ganto c'houez an dour benniget.

A bep seurt e klevas ar baotred... kement ha kement ma fallgalonas an eil hag egile.

Eur sulvez, e chomas Jakez en e wele, ha, d'al lun warlerc'h, e oa eul lorc'h ennan oc'h embann d'an holl ne oa bet war-dro iliz ebet... Yann avat a oa bet... Ha Jakez e-unan a c'hoarzas, en dervez-se, d'e vignon koz abalamour ma oa bet en oferenn.

D'ar sul warlerc'h, e chomas Yann et gêr ives. Ha diwar an deiz-se, na Jakez na Yann ne voent mui gwelet e iliz ebet.

N'he doa ket o feiz harpet eur miz ouz goaperez o c'hamaladed. Hag ar re-man, bet ar gounid d'ezo, a roas peoc'h d'an daou gouer.

En em zarempredi a rae c'hoaz an daou genvroad, met n'o doa ket mui re a fizians an eil en egile.

An aon o doa ouz o c'hamaladed, an difizians o doa an eil ouz egile a reas eta d'ezo dilezel o relijon.

Er penn kenta, bep sul vintin, ar merc'hed a sabate... Met dont a ra buan ar merc'hed d'en em voaza ouz plegou fall o gwazed (zoken er merc'hed a zimez gant ar sonj chench penn d'ar vaz, hag ober eur sant, a-benn antronoz o eured, ouz al lanfre ma timezont gantan.)

Dont a reas ar merc'hed d'en em voaza ha, meur a wech, zoken, da gemerout skouer diwar o «hini koz» ha da chom hep oferenn da sul.

* * *

Met setu amzer Fask o tont...

Biskoaz n'o doa bet sonj ar baotred chom hep ober o Fask.

— O, va Fask a rin sur, a lavare Jakez ette e roched hag hen, va Fask a rin, met arabat e vezd d'in beza gwelet gant Yann.

— O, va Fask a rin sur, a lavare Yann diouz e du, met arabat e vezd d'in beza gwelet gant Jakez.

Da genver sul ar C'hazimodo, kerkent ha goulou-deiz, gwisket gantan e zihad kaera e kerze Jakez warzu Sant-Varzin.

— Eno dë vihana ne vezin anavezet gant den.

Da genver an hevelep sulvez, d'an hevelep eur, Yiann, diouz e du, a gerze ives da Sant-Varzin, gant ar sonj ives ne veze eno anavezet gant den ebet.

Pa 'z edo Jakez o lakaat e zorn e pinsin an dour benniget, Yann a lakaat ives e hini ebarz. Biskoaz kement-all !!

— Sell 'ta, Jakez, te 'zo aman ?

— Ya, ha te 'zo ives ?

— Ya... ha da belec'h ez ez ?
 — Da... da... da... da ober va Fask... ha te ?
 — Me.. me.. me zo o vont iveau.
 — Ha perak out deuet aman ?
 — O, aescoc'h e kaven. Ha te ?
 — O, me a gave aescoc'h iveau.

Hag an deou grener, goude beza bet o klask en em guzat an eil
 diouz egile, a reas o Fask daoulinet an eil e-kichen egile.

PETROMIK.

Dalc'hit sonj mat !!!

Miz
Mezeven
eo

Miz
ar Galon
Sakr

D'an 20 eus ar miz, e tigouez gouel
Kalon Sakr Jezuz.

It holl, en deiz-se, da gofes ha da
gomunia.

Pedit, dreist-holl, ar Galon Sakr evit
ar brizonidi.

«Kalon Sakr Jezuz, ho pet fruez oulo !»

Levriou nevez

GRAMMAIRE BRETONNE, gant Roparz Hemon

E gwerz e ti Gwalarn, 16 lur 50 dre ar post

Al levr-man eo ar « Précis de Grammaire Bretonne » embannet
e 1928, advoulet, reizet ha kresket. — E dibenn al levr e kaver al
levrig « La Prononciation du Breton ».

Kement hini a c'hoanta studia ar brezoneg a dle kaout al levr-
man.

DICTIONNAIRE DE POCHE FRANÇAIS-BRETON

gant Roparz Hemon

E gwerz e ti Gwalarn, 13 lur 20 dre ar post

Kaout a raer el levr-man eun 11.000 ger gallek bennak, ar re
implijet ar muia, troet fraez ha skaer e brezoneg. Bihan ha koant
eo al levr, moulet kaer hag aes meurbet ober implij anezan.

MARVAILHOU AR VRETONED, eil mouladur

E gwerz e ti Gwalarn, 16 lur 50 dre ar post

Skriva ha kas an arc'hant da : M. l'Administrateur de Gwalarn,
Boite Postale 75, Brest, C.C.P. 96-38 Rennes.

Pell-zo ne veze ket kavet ken al levr-man. Setu hen advoulet.
Hag hor mistri-skol c'hoant d'ezo rei eul levr-priz d'o skoldi, a
gavo e « Marvaillhou ar Vretoned » eun dibab kontadenou ha
displegadennou eus ar re gaera.

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

— Mamm, j'ai fini de « riboter »... le beurre est venu.

— Bien, tu n'as qu'à le « dastumer » toussuite.

— Je peux pas le dastumer, il est tout « skotet ».

— Tampire s'il est skotet, il faut le dastumer quand même et
le « kempennier », laver le « ribod » et le mettre à sécher sur le
« bern-teil ».

GWIRBATER.

EVIT AN TADOU HAG AR MAMMOU

Hep dale, e tigouezo ho pugale er gêr.

Epad amzer ar skol, mistri ha mes-trezed a daole evez outo.

D'eo'h eo breman beilba warno.

Emaint degouezet en ho touez evel eun torrad laboused digaoueget. **Diouallit** diouz ar barramzer fall a c'hell terri d'ez o eskell.

Henvel eo ar bugel ouz eur moraer diampart, en eur vagig skanv, war eur mor a loustoni. **Diouallit**, pe e vezon lonket gantan.

EPAD AN EHAÑ-SKOL, HO PUGALE O DEVO :

Dek gwech muioc'h a dro d'ober pec'hejou : dre leziregez, dre zarempredou fall, dre gaout eur vuhez frankoc'h, dre gaout war o hent pep seurt skouerion fall ;

Ha dek gwech nebeutoc'h a skoazell hag a nerz evit enebi ouz ar pec'hed.

TAOLIT EVEZ, TADOU HA MAMMOU

ouz ar pez a ra ho pugale ;
ouz ar gamaladed a zarempredont ;
ouz al levriou a lennont ;
ouz an troiou-bale a reont.

Ha dalc'hit sonj, ma 'z eo ret kaout ehan-skol evit labour ar spered, n'eus ehan-skol ebet :

evit an ene, evit ar bedenn,
evit darempredi ar sakramanchou.

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix   Le Gérant : L. BOCLÉ.
(Cum permissu superiorum)

— 15e BLOAVEZ   EOST-GWENGOLO 1941   N° 19 ha 20 —

AR VUHEZ.

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h address evel ma oa war an niverenn diwera, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumantchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrивit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 319
Dirak da eost, kouer.....	p. 322
Paour-kez koz.....	p. 324
Perak, perak ha perak.....	p. 327
Eun ti a relijon eo va zi-me.....	p. 329
An lliz hag an deskadurez.....	p. 321
An Ao. Joseph Landuré.....	p. 322
En uhel.....	p. 334
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 303

- 319 -

Kenteliou an Aviel

JEZUZ A ZESK D'E ZISKIBIEN PEDI : AR BATER NOSTER

Eun dervez m'edo Jezuz o pedi, unan eus e ziskibien a lavaras d'ezan, goude e bedenn :

« Mestr, desket d'eomp eta pedi, evel m'en eus Yann Vadezour hen desket d'e ziskibien. »

Jezuz a respondas :

« Pa fell d'eoc'h pedi, lavarat : « Hon Tad a zo en Nenv, hoc'h an bezel santi fiel, ho rouantelez deuet d'eomp ; ho polonterez bezet grael war an douar evel en Nenv. Roit d'eomp hirio hor bara pemdeziek ; pardonit d'eomp hon ofansou, evel ma pardonoemp d'ar re o deus hon ofanset ; n'hôl lezit ket da gouenza en dentasion ; met hon diwallit a zroug. »

Ar bedenn-se eo an hini genta hoc'h eus desket ez-vihanik hag hoc'h eus laveret alies abaoe. Pedenn ar gristenien eo, hag an lliz ne ehan ket d'he laverout en he ofisou hag e pep oferenn. N'eus ket pedenn gaeroc'h : an dud desketa, gant o holl spered, n'o dije biskoaz kavet pedenn ken kaer hag hi ; ha koulskoude an dud distera, eur paotr saout evel eun doktor, a hell he deski hag he c'homprent. Ha n'heller ket beza souezet a gement-se pa 'z eo bet savet ha desket d'eomp gant Jezuz-Krist e-unan ; lakaet en deus enni kement tra a zo ret da c'houenn evit gloar an Aotrou Doue hag evit hon holl ezommou-ni.

* * *

Ar christen, hag en deus soursi silvidigez e ene evel sours gloar Doue, ne dremen devez ebet hep laverout ar bedenn se. Ne vern pegement a brez en deus da gregi en e labour, ne vern pegen bras pouez a zo war e spered ha war e galon, atao, da vintin ha da noz, e lavaro d'an nebeuta ar « Pater Noster » hag an « Ave Maria ».

Met beza 'z eus eun devez hag eun eur hag ez eo dleet d'eoc'h he laverout gant muioc'h a zevosion c'hoaz hag a fizians. An devez-se eo ar sul, hag an eur eo an hini ma klevit ar beleg o laverout pe o kana anezi en oferenn, eur pennad a-raok ar gomunion. Mar he laverat neuze a greiz kalon, a-unan gant ar beleg, n'eus netra, gras ebet ha n'hellit ket da gaout digant an Aotrou Doue. Perak? Abalamour n'eo ket hepken ho pedenn c'houi, na zoken pedenn ar beleg ez eo neuze, met pedenn Hor Salver Jezuz Krist e-unan hag a zo war an Aotro o pedi e Dad a-unan ganeoc'h. Er Bater hag en oferenn, mouez Jezuz-Krist a sav eta gant hor re-ni war-du an Tad a zo en Nenv, pe gentoc'h, e vouez hag hor re ne reont mui nemet unan.

Penaos e kav d'eoc'h e hello Doue an Tad chom hep klevout ar vouez-se hag a zo da genta mouez e Vab muia-karet? Mat eo d'eoc'h sonjal en dra-se p'emoch en oferenn ha pa glevit ar beleg o lavarout pe o kana ar Pater. Lavarit anezi neuze, c'houi hoc'h unan gant ar brasa feiz ha karantez, a-unan gant ar beleg ha gant Jezuz-Krist.

* * *

Diou lodenn a zo er bedenn-se, desket d'eomp gant Hor Salver. El lodenn genta, ni a c'houlennt ma vo an Aotrou Doue anavezet, karet, servijet gant an holl dud; ma vo Mestr ha Roue war hor c'halonou evel war re hon holl vreudeur; ha ma vo graet e pep tra e volontez santel, war an douar, gant an dud, evel en Neny gant an aeled.

Hennez, e gwirionez, a dle beza brasa soursi an den : rei gloar da Zoue. Evel ma tie karout Doue dreist pep tra, evit Doue e tie beza e sonj kenta p'en em laka da bedi.

* * *

En eil lodenn e c'houlenomp digant Doue sikour en hon holl ezommou, re ar c'horf ha re an ene; rei d'eomp ar pardon e us hor pec'hejou evel ma pardonomp hon-unan d'ar re o deus hon ofanset; hag hon diwall diouz kement droug a hell kouenza warnomp.

Eur bedenn evel hounnez, mar veze graet atao evel m'eo dleet, a veze ives selaouet atao. Met alies ne vez ket graet mat, rak laveret e vez hepken a c'hinou, hep sonjal er pez a laverer, gant eur spered hag eur galon leun a draou ar bed, hag heb ar fizianz a zo ret lakat enni. Penaos neuze beza souezet ma ne vez ket selaouet gant Doue?

Met, evit eur gwel, ne vezet ket atao selaouet zoken pa beder gant devision ho fizianz, marteze zoken epad pell-amzer. Perak? Ez an dhen displega d'eoc'h.

Jezuz-Krist en deus lavaret « e vo roet d'eomp kement tra hor bo goulenet digant Doue en e ano ». Komprenn mat : ar pez hor bo goulenet eano Hor Salver. Met, ne vez ket goulenet, ha n'hell ket beza goulenet gant Hor Salver Jezuz ar pez a zo enep enor ha gloar an Aotrou Doue, ar pez a zo enep silvidigez an ene. Pa c'houlenomp eun dra bennak digant Doue, an Aotrou Doue a oar, gwelloc'h egedomp-ni, ha mat eo an dra-se evit e c'hoar, ha mat eo evit silvidigez hon ene.

Lakaomp e veze gwall glany unan eus ho pugale hag e c'houlenfach yec'hed evitan digant Doue. Ha n'oc'h ket selaouet : ho krouadur a varv gant ar c'hlenvet-se. Perak? Doue, hag a anavez an amzer da zont, a wel penaos ho krouadur ken karet, mar teu yac'h en-dro, a raio gwall implij eus e yec'hed hag eus e vuvez, hag e vo daonet, ha, mar teu da verval gant e glenvet, e vo, er c'hontrol, salvet da viken. Lavarit d'in : ha n'eo ket gwelloc'h evit ho krouadur, hag evidoc'h c'houi, beza chomet hep beza selaouet gant an Aotrou Doue?

Lavarout a rit c'hoaz ho Pater evit ma taolo Doue e vennoz war ho madou, evit ma yelo da benn, hervez ho sonj, eur pez-labour a bouez evidoc'h. Ha Doue ne selaouet ket ho pedenn. Rak

gwelout a ra penaos, ma kresk ho tanvez, e reot evel kement a dud pinvidik : c'houi en em servijo eus ho madou evit en em deurel d'ar plijaduriou fall ha koll hoc'h ene. Hag hen ho lez en ho stad dister, en ho stad a baourentez marteze, evit ma reot suroc'h ho silvidigez. Oc'h ober evelse, lavarit d'in adarre, ha ne ra ket gwelloc'h eget ma rofe d'eoc'h ar pez a c'houlennt?

Ma fater, e lavarot marteze, ne servij neuze da netra? Met, eo, rak pedenn ebet graet mat, n'eo kollet ; met Doue e-lec'h rei d'eoc'h ar pez a c'houlennt, ha ne veze ket mat evidoc'h, a ro deoc'h eun dra all gwelloc'h : eur c'hras evit ho savetel.

Ar bedenn a vez atao selaouet pa vez graet mat eo an hini a rae evit mad ha silvidigez an ene : rak eun hevelep pedenn a zo atao hervez gloar ha bolontez an Aotrou Doue.

Ma pedit evit silvidigez hoc'h ene, kendalc'hit da bedi ha sur e viot selaouet.

Ma c'houlennt silvidigez eun all, marteze ne vo ket roet d'eoc'h ar pez a c'houlennt, n'eo ket dre faot ho pedenn, met dre faot an hiri a bedit evitan ha ne zigemer ket gras Doue. E fallentez hepken a vo bet kaoz d'ho pedenn da chom hep dougen frouez. Arabat koulskoude koll kalon o welout kement-se. Kendalc'hit da bedi evitan hag, eun devez bennak, ne vo mui ken aheurtet hag e tistroio ouz Doue e Dad. Pec'herien eus ar re vrasha hag eur ar re galeta a zo bet gounezet da Zoue, dre m'en deus ar re e c'hare kendalc'h, bloaveziou ha bloaveziou, da c'houlennt ar c'hras-se digant Doue.

KONTAMMET !...

**Eur romant nevez,
Eur romant brezonek,
Eur romant skeudennet
Ha sinet « Brogarour ».**

Ar re o deus lennet « Trec'h ar garantez » hag « Onenn », ar re a anavez giz plijus **Brogarour** da denna kenteliou talvoudus eus darvoudou gwirion pe gwirion-henvel, a valvezo ganto lenn « **Kontammet** ».

Daoust hag hor c'henvroiz eus Bro-Leon, hag int a zo « mezverien ». Ar romant-man a ginnig d'eoc'h ar respont, a-unan gant eun istor dispar.

Prenit ha lennit al levr ; eur wech digoret, ne vezet ket klozet ganeoc'h araok ma ho pezo lennet betek ar ger diweza.

« **Kontammet** » a zo e gwerz :

1) E ti an oberour : An Tad Rozec, Rener ar visionerien, Froud-Wenn, Guipavas (Finistère).

2) E pep brasa eus levrdiou ar Finistère.

Priz : pemp skoed. — Ar frejou kas ouspenn.

DIRAK

da eost, kouer...

Klevout a ran, dre ar maeziou, mesket gant kan ar grilhed-douar ha stlakadennou ar foet, trouz ar vederez ha boud an dournerez.

Eman deuet an eost.

Ha dirak ar pennou-erc'h o soubla gant pouez o c'hlo-c'higou melen, dirak ar parkadou ed o wagenni, evel eur mor melen-gwenn, eus da galon, o kouer, e rank sevel, ha war da vuzellou e rank tarza eur c'han a feiz hag a drugarez.

EUR C'HAN A FEIZ...

« Miraklou a glaskit ? a lavare Sant Aogustin da grisstenien e amzer. Met a-verniou ez eus anezo dirak bo taoulagad. Siouaz ! ken boazet oc'h d'o gwelout, ma ne rit mui van ebet outo. Met sellit 'ta ouz eur parkad ed, ha, ma n'oc'h ket dall, e kavot ennan miraklou, ken stank bag ar pennou-ed o-unan. »

Eun ero digor d'an dor nadou gwiniz a daolez ennan, a zo eur burzud n'hell komprenn an dud desketa.

Gwelet ec'h eus an ero digor da gal-ar-goany hag a-vec'h digor, klozet war ar greun taolet ennan... Sonj oc'h eus gwelout, e-pad ar goany, ar brini o skrabat an irvi kloz... Sell 'ta hirio ouz ar mor a bennou-ed a zo dirak da zaoulagad !

E-pelec'h eman an doktor hag a zisplego d'it penaos ar c'hreunennig winiz taolet da vreina en douar a zo deuet da veza eur yeotennig c'hlas. E pelec'h eman an den a spered uhel hag a lavaro d'it penaos eo deuet ar yeotennig c'hlas, maget tro ha tro gant an heol, ar gliz hag ar glao, da veza eur penn-ed pounner ?

N'ez poa hadet nemet eur c'hreunennig ha warc'hoaz ec'h eosti kant evit unan.

F. De Jh.

Daoust ha n'eus ket aze eur mister hag eur burzud ! Ha dirak an daolenn vurzodus m'eo da barkad ed dare, da zever, o kouer, eo kana da feiz da Vestr bras ar bed. da Grouer ha da Dad a zo en Nenvou.

EUR C'HAN A DRUGAREZ...

Newton, an den ken brudet dre e zeskadurez, a veze gwelet o tenna e dog, pa dremene dirak eur parkad ed, evit saludi Providans Doue hag he zrugarekaat evit he madelez.

Te ives, kouer, a zo da zever trugarekaat Doue pa welez da eost o tarevi ...

A-dra-sur, ec'h eus lakaet da boan ha trempet da zourou gant c'houezenn da gorf..., met Doue en deus lakaet an eost da sevel ha da veleni ha karget ar pennou-ed.

Piou a ro d'an heol e sklaerder hag e c'hor ?

Piou a lak da goueza ar barrou-glao klouar ?

Piou a ra d'ar goany tec'hout dirak an nevez-amzer, d'an nevez-amzer digeri an nor d'an hanv ?

Piou en deus roet buhez d'ar c'hreunennig winiz ? Piou ? nemet Mestr ar vuhez, da Dad a zo en Nenvou !

Dalc'h sonj eta, o kouer, n'out nemet eun netraig, ma ne deu ket Doue da rei dorn d'it evit kaout eost ha bara.

Dalc'h sonj !

DRADEM.

KOMZOMP BREZONEG !...

« E pep yez e veuler Doue. En hor c'hang-ni eman meuli Doue e brezoneg. Ar Breizad a gomz brezoneg evel ma kan an evned, evel ma hiboud an dour er gwaziou, evel « ma hirvoud an aezenn e-kreiz ar c'hoajou doun ». Komz brezoneg a ra ar Breizad dre blijadur ha n'eo ket hepken pa vez ret d'ezan hen ober. Komz brezoneg a ra gant karantez, rak Breizad eo dre youl Doue. »

GOURNADEC'H.

PAOUR-KEZ KOZ !

Bep tro ma teu d'in sonj anezan, e lezan eur glemma-denn hag e lavaran : « paour-kaez koz ! »

Ya, paour-kaez koz !

Met piou 'ta ?

Piou ? Nemet an hini a zo e penn hor bro, eur vroad tud berrboellet, dallet gant o ourgouilh pe gant o fallagriez.

Ma karfe, ar paour-kaez koz-se a vije bet hirio er goudor, sioul ha didregas... Gwelloc'h en deus kavet (rak karout a ra e vro kement ha muioc'h eget an holl c'habousserien a glask ober skol d'ezan) chom war an da-chenn, ha mirout ouz ar vro da vont d'an daoulamm d'ar maro.

Pet gwech n'en doa ket Petain lavaret da baotred ar gouarnamant edont o kas ar Frans d'an argoll ? Bep tro e voe graet skouarn vouzar outan.

Hag e-pad ma rede ar baotred faro-se da lakaat er goudor o yalc'h hag o fenn adrenv, evel ma tec'h al laeron goude beza lakaet an tan en ti ; e-pad ma oa golet hentchou ar vro gant tud koz, merc'hed ha bugale, ar maro a-us d'o fenn ; e-pad ma skuilhe o gwad hor soudarded o stourm, unan ouz kant, hep armou, koulz lavarout ; d'an eur a oa, e gwirionez, eur tremenvan ar vro... e voe klevet eur vouez o lavarout : « Ganeoc'b oun bet en amzeriou laouen, ganeoc'b e choman en amzeriou terval. »

Ouspenn bloaz a zo abaoe.

Beo eo c'hoaz ar vro...

Soudardec a viliadou, hag a c'helfe beza bet lazet pe prizoniet, a zo deuet d'ar ger. War an hentchou, ne weler mui bagadou tud hep ti na loj. Ha ma 'z eus c'hoaz prizondi... piou tamall ? Petain pe ar re o deus c'hoariellet gant buhez ho pugale, o kas anezo d'an emgann hep rei d'ezo peadra d'en em zifenn ?...

Met ar re-se, an Aotroned-se, ne vez klevet komz

trenk ebet diwar o fenn... O laeronsiou, o fallagriez, o gevier a zo pell 'zo disonjet ha pardonet ?

O ! pebez kalon aur o deus an dud evit ar re o deus klasket laza ar Frans !

Ha pebez kalon griz o deus evit an hini a labour hirio d'hec'h adsevel, evit an hini a zo o Salver.

Hag ar paour-kaez koz a vez kemeret evit eun treitour !

Henvel eo tud hon amzer, ha siouaz kalz kristenien en o zouez, ouz Farizianed an amzer goz.

Ar re-man iveauz o doa eur Salver en o zouez. Met ne oa ket ar Salver-se diouz doare o fallagriez ; prezeg a rae d'ezo ober pinijenn, karout o nesa, hag e gomzou a rae drebon d'ar bilpouzed ma oant. Sevel a reas imor en o c'halon hag e kanent hag e tiskanent : « Ni hon eus Moizez hag ar Brofeted... eur Salver all a c'hortozomp..., unan hag a skarzo ar vro diouz an enebourienn..., eur Salver hag a roio d'eomp adarre tro da garga, dibreder, hor yalc'h hag hor c'hof... »

Hag an holl a oar petra c'hoarvezas gant ar Salver n'o doe ket ar Farizianed ezomm outan, ar Salver a oa e ano Jezuz-Krist.

« Ne fell ket d'eomp e teufe gouarnamant Petain d'ober lezenn d'eomp », a laver iveauz ar Farizianed a c'his nevez, a ra drebon d'ezo klevout eo deuet amzer ar binijenn, hag echu amzer an danserez hag ar frikoterez.

Eun dever eo koulskoude, hag eun dever striz merket e pevare gourc'henn Doue, senti ouz gouarnamant gwirion ar vro.

Ha pehini eo gouarnamant gwirion ar vro ma n'eo ket hini Petain eo ?

Biskoaz gouarnamant n'eo bet diazezet ken mat.

An holl gannaded hag an-holl senedourien o deus votet evitan, nemet eun daou-ugent bennak ha n'o deus kredet lavarout na ya na nann.

Petra fell d'eoc'h ouspenn evit kaout eur gouarnamant gwirion ?

D'am sonj, n'eus nemet eun dra da damall d'ar gouarnamant-se.

Ne deu ket da c'houlenn kuzul digant an holl.

Ma teufe Petain d'ober eun droig er vro-man, ché ! nag

a aliou a vete roet d'ezan ! Rak betek er barrezig vihana e vez kavet doktored war ar politik.

Job an torrer-mein a zeskfe d'ezan ober prezegennou da bliout d'an holl. Rak, en deiz all, en doa Petain graet unan hag en doa displijet kement da Job m'en doa taolet en tan poltred ar Marechal, kement a imor a oa ennan.

Ober eur brezegenn hag a zisplij d'eun torrer-mein hanter-vezo, n'eo ket an dra-se eun torfed bras ?

Paour-kaez koz !

Digant Jakez ar c'halvez en defe ive Petain meur a ali fur. Rak Jakez a vez e skouarn gantan ouz Radio Bro-Saoz, da vihana pemp kwech bemdez. Eno en deus desket ha komprenet eman Petain o werza ar Frans !!

Ma n'eo ket spontus ! Beza servijet e vro betek e 84 bloaz hag he gwerza d'e 85 bloaz !

Hag an dra-se a zo gwir. Radio ar Saozon he deus hel lavaret !! Hag ar Radio-se, gouzout a rit, « a zo ar wirionez memes na hell na fazia hec'h-unan nag hol lakaat da fazia ». Gant Jakez ar C'halvez e teskfe Petain bale eeunoc'h.

Paour-kaez koz !

Laouig ar marichal en defe iveau e c'her da lavarout. Marichal ha Marechal a zo kerent tost, ne gav ket d'eoc'h ?

Mat, Laouig ar marichal a zeskfe d'ar Marechal Petain penaos adsevel ar vro, hep lakaat an dud da ober pinijenn. An dra-man n'eo ket eur vuhez eo ! Ne vez ket kavet zoken eur banne gwin ! Ha c'houi oar, er c'houell e teu buan sec'het d'an den... Ya, ya, gouarnet fall eo ar Frans ha peogwir eo tennet e vanne digant Laouig ar marichal !

Yann Gouer iveau a zo prest da ober skol d'ar paour-kez koz ! Da ober skol d'ezan war al labour-douar neuze ? N'eo ket, n'eo ket ! fazia rit, va zud vat, Yann Gouer, Laouig ar marichal, Jakez ar c'halvez, Job an torrer mein a zo doktored eus an dibab... ampart ha gouiziek war o micher, met kant mil gwech ampartoc'h ha gouziekoc'h war vicher ar re all, dreist-holl war vicher gouarnour ar Frans ha war ar vicher-se eo int prest da skolia anezan.

Ha ma ne deu ket ar strollad doktored-se a-benn da lakaat Petain da vale eeun, e vo kavet doktorezed, a vilvern, evit rei eun taolig skoaz d'ezo !!...

Paour-kaez koz ! Paour-kaez koz !

DRADEM.

PERAK ? PERAK ha PERAK ?

Hep mar ebet, hoc'h eus kavet, deiz pe zeiz, war hoc'h hient an aotrou Perak, pe an itron Perak, pe an dimezell Perak.

Hag hoc'h eus klevet anezo o randoni : Perak an Aotrou Doue en tu-man ? Pe-

rak an Aotrou Doue en tu-hont ? Perak e lez Doue darvoudou da ziroll war ar bed ? Perak ne ro ket d'an dud glao, avel ha sec'hor hervez o c'hoant ?

Krak ha berr, perak n'eman ket Doue bepred, e tu da servija an dud ? Ya « Perak » ?

O, n'eo ket diaes respont.

Abalamour n'o deus an dud tamm c'hoant ebet servija Doue.

An dud a zo, ne lavaran ket servijerien, met sklavouren iou douar, o foenn, o eost, o chatal (hag a vez servijet a-raok an dud...). Hag ar sklavourien-se ne fell ket d'ezo beza servijerien an Aotrou Doue.

Savet en deus Doue eun dervez evit beza servijet gant an dud.

Hag an dervez-se eo ar sul.

Ha petra eo deuet ar zul da veza ?

Selaouit kentoc'h.

Eus holl dervezioù ar sizun,

pehini eo dervez ar vezventi ? ar sul.

pehini eo dervez an dansou hudur ? ar sul.

pehini eo dervez ar sinema fall ? ar sul.

pehini eo dervez ar gouelioù dizoue ? ar sul.

pehini eo dervez ar redadegou ? ar sul.

pehini eo dervez ar matchou ? ar sul.

pehini eo dervez ar soniou divalo ? ar sul.

pehini eo dervez ar chaseal ? ar sul.

pehini eo dervez ar gwiskamantou divodest ? ar sul.

pehini eo dervez bras ar pec'hejou ? ar sul.

Petra 'ta eo neuze ar sul?

Ar sul eo dervez ar vezventi, an dansou hudur, ar sinema fall, ar goueliou dizoue, ar redadegou, ar matchou, ar soniou divalo, ar gwiskamantou divodest, ar fringerez war an aochou. Setu aze petra eo deuet da veza dervez an Aotrou Doue, dervez ar bedenn, dervez an ene, dervez ar baradoz war an douar.

Goulennit c'hoaz perak, perak ha perak, ha ma n'oc'h ket dall, e respontot :

Abalamour ma vez torret lezenn ar sul, laeret digant Doue an dervez savet evitan, dismeganset ha kailharet an deiz santel m'eo ar sul.

Pa vezot en em lakaet da servija ervat an Aotrou Doue. neuze, met neuze hepken, e c'hellot goulenn digantan Perak ha Perak?

Piou eo ar Mestr? Mestr an danvez, an amzer hag an dud?

C'boui pe an Aotrou Doue?

MABIG.

Ne dalv ket ar boan ober kamambre!

Korf an den a zo eur venngleuz vihan a gaver enni :

Houarn : danvez eun tach bihan ;

Sukr : danvez daou damm ;

Lard : danvez sez tamm soavon ;

Ludu-eskern : danvez eur voestad siraj ;

Magnesium : peadra da denna eur poltred ;

Fosfor : danvez penn 2.200 alumetezenn ;

Da lavarout eo : daou ugent luriad marc'hadourez !

Gwechall, gant bleo ar merc'hed, e veze gellet ouspenn az-gwriat al lereier seiz...

Hirio, bleo ar merc'hed a zo re verr pe re rostet : ne dalvezont netra ebet mui !...

Plac'hig koant ! da gorf ne dalv nemet daou ugent lur...

Da ene avat a zo koustet gwad Mab Doue...

Eus pehini eo d'it kemerout ar brasa soursi ?...

(Kannadig St-Pabu.)

LEUN TI A RELIJION EO VA ZI-ME...

Ya sur, eun ti a religion eo ti Mona Perran.

Ha, sur oun, klevet hoc'h eus dija Mona o seni he chloc'h. Rak ne c'hortoz ket ma vese sonet gant ar re all.

— Eun ti a religion eo va zi-me, a lavar Mona dibaouez. Ha ma sav c'hoant ganti ranellat ken alies an diskant-se, eo, hep mar ebet, abalamour ma oar re vat n'eus mui, en he zi, nemet eur skeud a religion, ha, war an dud a zo ennan, nemet eur gwiskadig a religion.

Er sal nevez savet e penn an ti, n'eus na kroaz na skeudenn santel. War ar siminal avat, e wele skeudenn eun tamm strakell-danserez hanter-wisket.

Gant ar vugale, ne vez na krusifi na metalenn, nemet ouz o bruched pe ouz o zog e kaver chas, kicher, laboussé pe olifanted... Evit al loened-se, moarvat, ez eus devotion vras e ti Perran !

Ne vez Morse klevet en ti « na pater na noster », na diouz ar mintin na diouz an noz, na, kennebeut sklaer eo, araok ha goude ar pred.

Da wener ha d'an dei-zou vijil, hep nec'h ebet, ha dreist-holl pa vezou tud diavaez, e vez lakaet ar c'hig war an daol.

Ar vugale a zegas ganto d'an ti kement levr ha kement kazetenn a blij d'ezo, ha d'an tad e teu bemdez, ne lavaran ket eur ge-laouenn fall, met unan ha n'eo na tost d'ez i beza.

Ha ti Mona Perran a zo koulskoude eun ti a religion.

***
N'emeur ket a-grenn enep ar veleien, e ti Mona, met n'emeur ket kennebeut a-du ganto.

Ha dirak ar vugale ne vez ket damantet rei taoliou teod d'ezo... O veza re vat ouz ar veleien, e taper flipa dou... aesoc'h chom er goudor !

D'an oferenn e teuer, koulz lavarout pep sul... met pegen hir e vez kavet ! Ha kaer e vez digouezout re ziwezat ha chom er porched da varvailhat, e vez kavet hirroc'h-hirra.

Na Mona nag he fried ne vezont ket gwelet er gousperou eur wech ar bloaz. Nemet pa vezont hanvet da zougen an traou...

Da sul, gouzout a rit, ne vez ket kement-se a amzer.

D'ar foariou, d'ar goueliou dizoue, d'an dansou avat, e vez kavet amzer da vont ha gant ar re genta !

Ha koulskoude va zi-me, eme Mona, a zo eun ti a relijion !

Er skoliou laïk eo bet hag eman bugale Mona. Gwir eo n'eus ket a skol gristen er barrez. N'eo ket peadra a vanke d'ar gerent da gas o bugale d'ar skol gristen d'al lec'h all. Met n'o deus biskoaz sonjet e talvese eur gwenneg bennak ene o bugale ! Implij gwelloc'h a vez gellet ober eus an danvez !

Tud a relijion eus ar seurt-se, anat d'eoc'h, a ra o Fask.

Peurvia e vez graet d'an deiz ma vez klozet amzer-Fask. Gant al laeron pour, evel ma lavarer em bro-me. Hag ez aer da gofes, buan-buan... hep klask tamm ar pec'hejou, hep tamm keuz ebet d'ezo hag hep an distera c'hoant d'en em barea diouto...

Ha neuze, e ti Mona, ne raer ket kemend-all a bec'hejou. Daoust ha n'eo ket eun ti a relijion ?

Pa zimezas ar mab hena, e voe eurejet en iliz, na petra 'ta.

Hag eun eured kenta klas, mar plij ! Pa vez relijion !!

Met e ti Mona Perran, tri miz araok an eured, ne veze klevet ano nemet diwar-benn an dud da bedi, an dilhad da brena, e-pelec'h ober ar friko... pegement lakaat dre benn... Ar Sakramant a ro nerz ha grasou d'ar priejou evit o deveriou da zont, ne voe ket klevet e ano eur wech.

Da gofes ez eas ar mab derc'hent an eured, met n'en doe ket amzer da chom da gomunia... labour a oa da ober er ger !

***

Pa gouezas klavy an tad koz, e roas eun amezogez ali da Vona da c'hervel eur beleg.

— Amzer 'zo, eme Vona... Ma teu fallaenn warnan, e vo galvet... Evit c'hoaz n'eo ket re fall.

Ha pa voe galvet ar beleg, e oa maro an tad koz !

— O, Aotrou Person, a lavare Mona en eur zifronkal, na pebez maro kaer en deus bet... evel eur sant eo maro !

En eun ti a relijion, evel ti Mona Perran, n'heller mervel nemet evel eur sant...

PETROMIK.

AN ILIZ HAG AN DESKADUREZ

Aliez e vez klevet tud o lavaret eman an Iliz o klask mirout ouz ar bobl da gaout deskadurez : « Ar veleien emezo, a garfe gwelout an dud hep deskadurez evit gallout o lakaat aesoc'h da gredi o sorc'hennou moredus ». Pe c'hoaz, da heul an Ao, Jean Zay, ministre an deskadurez e Bro C'hall : « Arabat d'imp lezel ar vugale er skoliou kristen, dindan mistri ha n'o deus a vestr nemet an ano ». Seurt diotachou a c'hell beza kredet gant tud berr a spered pe kollet ganto o skiant vat. Met ar re o deus c'hoaz eun tammig skiant, ar re a anavez eun nebeut hepken an istor, a oar mat n'in nemet gevier spontus.

An Iliz enep an deskadurez ? — Met adalek ar penn kenta e welomp anezzi o kemer poan gant an dud ezommek hag o sevel skoliou evito : « Ha n'oc'h eus ket a vez, kristienien hudur, a lavare d'ezo an impalaer Julian, o sevel evelse skoliou evit ar bobl, ha memes evit bugale ar sklavourien ».

Setu ar virionez : an Iliz a zo bet da genta o rei kelennadurez d'ar bobl, ha kement-se he deus graet gant he nerz hec'h unan, hep skoazell den all ebet. Ar skoliou laïk, digoret breman 'zo kant-hanter-kant vloaz bennak, ne oa c'hoaz ano ebet anezo, ha diaj milierou ha milierou a skoliou kristen a oa digor d'an holl, paour ha pinvidik.

Pa oa laeret e skoliou diganti, an Iliz a savas re-all.

He mistri n'o deus a vestr nemet an ano ?... — N'eus nemet teur led ouz al lore a gutuilh o skolidi, memes en « eksaminou » laïk, evit gwelout pegen bras eo ar gaou-se.

Evit gwir, ar vistri skol kristen a zo dalc'hmat mistri dispar, ha setu perak o deus o enebourien avi ha kasoni outo.

Met, daoust d'ar brezel graet d'ezo, ar skoliou kristen a zalc'ho da rei deskadurez d'ar bobl keit ha ma chomo an Iliz en he sav, da lavarout eo : betek fin ar bed.

An Aotrou Joseph Landure

beleg yaouank maro er brezel

(Kendalc'h)

6. Da veleg...

Evel m'hon eus gwelet, yaouank e oa c'hoaz Joseph, pa savas en e galon c'hoant beza beleg. Hag ez-yaouank iveau e poanias d'en em santelaat.

Kement-se koulskoude ne vire ket outan da veza, en e zoare beva, henvel ouz paotred e oad. Eveldo edo iveau troet kenan da c'hoari. Yac'hust evit ar c'horf, ha yac'hust evit an ene, eo evit ar bugel c'hoari.

Ken barrek hag eun all e oa Joseph da bignat er gwez, d'ar mare ma tov ar piked. Eur wech zoken, e chomas ar paotr a-istrabilh ouz eur wezenn war bouez e c'har, paket ma'z oa e droad e gwask ar skouer. Hag e voe graet eno eur fritadenn hep tan nag aman !

En em bliout kalz a rae Joseph o tidui e nesa dre e farserez hag o skoazella e dud dre e labouriou.

« Mat e oa, eme e vamm, da lakaat an dud da c'boarzin, pa veze savet c'boariou evel di servez ar c'hi pe ar c'bilbog. Abalamour da-se e oa bet dibabet abred da c'boari pezioù c'boari p'edo er skol e Lanniliç. »

E patronaj Kerniliz e tiroutenne iveau tal e genvroiz.

Ar sent a zo tud laouen ; unan eus ar re laouena a zo bet eo Sant Fransez Asiz. Ne felle ket d'ezan gwelout tud trist en-dro d'ezan.

« N'eus nemet eun dra, emezan, bag a c'bellfe ober d'an den beza trist : ar pec'bed ! »

Hag e touge an dud da veza el levenez dre sikour anezo da drec'hi ar pec'bed. E skolaj Sant-Fransez, e Lesneven, e teskas ar paotr yaouank drec'hel en e galon eienenn ar gwir levenez, peoc'h an Aotrou Doue, hag a zeiz da zeiz e teue da veza, gwelloc'h-gwella, eun hader levenez.

« Pa deue d'ar ger, eme e vamm, an ti, e Kergouesnou, a dergerne alies gant e ganaouennou koant, ba, dreist-boll, gant han-tikou dudius d'ar Wer'hez. Goude koan, en-dro d'an tan, er goanv, d'ar sul dreist-boll, Joseph a stage gant ar ganaouenn, ba, pep bini d'e dro, e vreudeur bag e c'hoarezed a ranke kana eur son bennak deshet ganto er skol, ba da echui e veze kanet ar Magnificat, boll assamblez, pe D'hor mamm Santez Anna. »

O sevel nao grouadur e kav eur vamm kalz a boaniou war he hent. Joseph a ouie frealzi e vamm :

« Ne blije ket d'ezan, emezi, gwelout an dud trist, Pa wele e vamm glac'haret, ec'b en em lakae da gana. Hag e rae neuze an neuze da veza anhouanac'baet eur poz bennak eus e son pe e gantig, bag e c'boulerne digant e vamm : « Penaq eo ar poz-se, mamm ? » E vamm a lavare d'ezan ar geriou henta. Met ne oa ket ovalc'b : « Kanit 'ta anezan penn-da-benn, mamm. » Hag e vamm en em lakae da gana, bag a zisonje be foan-spered... ha Joseph neuze a bare al levenez war e dal. »

Joseph a ouie re vat ar sakrifiz a rae e gerent o lezel anezan da vont da veleg. En eur familh niverus, ar c'hosa eus ar vugale a c'hell skanvaat karg pouanner an tad hag ar vamm. Joseph a oa ar c'hosa a nao. Kompreñ a rae e zever, ha pa veze er ger, e oa e blijadur sikour e dud.

* * *

E kalon Joseph, kenver ha kenver gant e garantez evit e dud, e kaver e garantez evit Breiz, ha da genta evit e yez, ar brezoneg. N'en devoa ket c'hoaz dek vloaz, pa deuas, eun dervez, aotroned d'e welout da Gerozven. Ar re-man a gomzas galleg outan. Endroioù warlerc'h, pa wele anezo o tont, e tec'he da guzat. — « Perak ta ez ez da guzat evelse ? » a c'houlenned digantan. — « Perak ? eme Joseph. Daoust ha n'int ket goest ar re-se da gomz e brezoneg ? » Hag e garantez evit ar brezoneg ne reas nemet kreski. Sevel a ray ennan zoken ar c'hoant da veza skrivagner brezonek...

Karout a rae iveau Breiz dre m'eo bro ar sent. D'e naontek bloaz, e skrivo e brezoneg : « Breiz-Izel, bro ar sent ! Setu an an kaer a zo bet roet d'hor bro a-hed ar c'hantvejou, an an a gen-dalc'hher da rei d'ez i hirio c'hoaz, daoust ma ne vale mui ken eun ar Vretoned war roudou o c'hentadou, eun anod dispar n'eo bet roet da vro all ebet er bed kristen. Breiz-Izel, bro ar sent, ya, ken ne anavezer ket ar sent o deus bevet enni hag o deus « graet he douar ». Sent Breiz a c'heller da gonta a gantchou. Bro ebet n'he deus kement hag hon hini.

« ...Hor sent koz a zo e gwirionez tadou hor bro. D'ezo e tleomp ar pez a zo a wella en hon eneou. »

Diwezatoc'h e lavaro, o komz d'e vignoned, danvez beleien eveldan : « Breiz-Izel, bro ar sent » n'eo ket ar gwirionez penn-dabenn, rak n'eo mui nemet « bro ar sent koz ». Lavarit d'in pet kant vloaz 'zo n'eus lakaet Breton ebet war renk ar sent. Hon dever-ni eo beza sent hag ober sent... Seulvui ma vezimp santel hon-unan, seulvui e vez a esoc'h d'eomp deski ar santelez d'ar re all. En em santelaomp eta bemdez muioc'h-mui evit ma c'hello Jezuz en em bliout muioc'h mui bep mintin en hor c'halon... »

War roudou ar sent, e klaske Joseph kerzout evit kempenn e galon d'Hor Salver a-benn deiz kaer ar velegiez.

(Da genderc'hel.)

EN UHEL

O chom emaoun war ar mene,
Dudi a laka em ene ;
War e lein, gwelloc'h me a bed,
Rak tostoc'h d'in eo Mestr ar bed.

E-mesk va denved ha va saout,
Mintin e teu an heol d'am c'haout ;
D'in ha d'ezo, war hon brug paour,
E daol a-strev e vannou aour.

A-us va fenn, en de, pa ruz,
Am bez mousc'hoarz e lagad ruz ;
Ha pell ouzin, d'an noz, pa dec'h,
Warc'hoaz her c'havin koulz ha dec'h.

Va noz iveau he deus he c'hloar :
War an dremwell e red al loar,
Ha stered, ne hell kounta den,
A sao an eil goude eben.

O sellout ouz bleun an oabl doun,
E sonjan pegen dister oun.
E sonjan pegen bras ha krenv
Eo 'neb o deus plantet en nerv.

Steriou aman ' deus o c'havell,
Lusket noz-de, gant an avel ;
C'houek eo o mouez hag o dremm koant,
Dour d'in e roont diouz va c'hoant.

Gwechou ' zo, barrou foll a vlej
Ha berniou erc'h d'o heul a stlej ;
Met, azezet war eur men rouz,
Me, gant va son, a drec'h o zrouz.

Eur mene all ez eus, unan,
A glask va sell, pa zihunan,
Eman warnan Doue o ren,
Kel'het gant e Elez a gren.

Douget war diouaskell va feiz,
Tre du-se me bigno, eun deiz,
Tre du-se, diwar ar mene,
War-eun e nijo va ene.

J. L'HELGOUACH (O.M.I.), 1954.

Sorc'hennou Yann Digredenn

JEZUZ - KRIST

Ha furaet eo ar paourkaez Yann ? N'ouzoun ket. Meur a wech koulskoude em eus hejet ha dihejet anezan, dislavaret e c'hevier, sanket e fri en e welien ha kenderc'hel a rin c'hoaz ma vez ret. Roomp d'ezan evelkent eun tammig ehan, marteze e trouc'ho war e imor.

Da c'hortoz, mar karit, lennerien ger, deomp hon unan d'ar skol ha studiomp Hor Mestr, Hor Salver beniget, pleustromp war genteliou e vuhez.

— Jezuz-Krist, hag hen a zo bet anezan e gwirionez ?

Ya, ken sur omp ez eus bet eun den, e ano Jezuz, ha ma 'z eus bet tud hag a zo bet o ano Kezar, Loeiz XIV ha Napoleon.

Gouzout a reomp eo bet ganet Jezuz pa oa Kezar impalaer ar Romaned. An holl a oar eo bet boulc'het an doare a zo breman da niveri an amzer abaoe ginivelez Jezuz-Krist. Pa lavaromp eo bet dirollet ar brezel diweza, war hor bro, er bloavez 1939, e fell d'eomp lavarout ez oa d'ar mare-se 1939 bloaz abaoe ginivelez Jezuz. Evel-se, bep tro ma verkomp deiz eun darvoud bennak, e reomp eun akt a feiz e ginivelez Hor Salver, ba peogwir eo bet ganet, moarvat ez eus bet anezan.

Gouzout a reomp eo ganet Jezuz e Betleem, eur gerig a Jude, en deus bevet tregont bloaz e Nazareth, hag eo bet eur micherour a renk izel. Gouzout a reomp en deus, goude beza labouret sioul ha didrouz e-pad e yaouankiz, en em ziskouezet d'an dud, komzet ha prezeget d'ezo ken brao ma rede an dud war e lerc'h a vagadou.

Anaout a reomp e vuhez, e vadelez, e santelez, e vurzudou. Dibabet en doa eur strollad ebestel, diskibien, prezeg a rae e gelennadurez dirak an holl, hag e genvroiz o deus hen staget ouz eur groaz, etre daou laer.

Gouzout a reomp iveau avat n'eo ket bet chomet da vreina en e vez ; savet eo anezan, leun a vuhez, d'an trede deiz ; en em ziskouezet en deus d'e ziskibien hag eun

devez eo bet gwelet gant eur bobl tud o sevel d'an Nenv
dre e c'halloud e-unan.

Sur omp a gement-se, an istor a ro testeni eo bet
Jezuz-Krist war an douar tri bloaz ha tregont. Nac'h ar
wirionez-se a vefe nac'h e par an heol da greisteiz.

— Jezuz-Krist hag Hen a zo Doue ?

« Me oar petra eo eun den, ba me lavar didroidell,
Jezuz a zo muioc'b eget den. »

Piou en deus lavaret ar c'homzou-se? NAPOLEON bras.

« Mar d'eo bubez ba maro Sokrat bubez ba maro eun
den, bubez ba maro Jezuz a zo bubez ba maro eun
Doue », a lavare J.-J. ROUSSEAU.

Jezuz e-unan en deus diskleriet fraes, ha meur a wech,
e oa Doue. Pet ha pet kwech en deus lavaret e oa Mab
Doue, par d'E Dad, ha digaset gant e Dad ! Ha komzou
Jezuz n'oant ket komzou goullo.

Gwelloc'h en deus graet c'hoaz : diskouezet en deus
dre e oberou e oa Doue, dre e zurzoudou, dreist-holl, dre
sevel eus a varo da veo. Ha c'hoant ho peus da gaout
testeniou all eus doulez Hor Salver Jezuz-Krist?

Gwelit pegen kaer eo e gelennadurez, pegen buan eo
en em skignet ar relijion en deus prezeget ha pegen doun
eo aet he gwriziou e kalon an dud ; niverit ar verzerien a
zo maro dre garantez evit Jezuz-Krist ; klevit an dud des-
keta, ar sperejou kaera a zo er bed oc'h ober e veuleudi
hag o soubla o fenn dirazan ; pouezit mar gellit ar frouez
a umilite, a santelez, a garantez, a binijenn a zo bet
diwanet, e-doug naontek kant bloaz, e kalonou an dud
diniver a zo en em staget ourtan, ha lavarit goude-se ha ne
ranke ket Jezuz beza Doue ?

MELEGAN.

Gouel Maria-Hanter-Eost

Degas a ra da sonj ar gouel-se d'eomp eus
an deiz

- m'eo maro ar Werc'hez-Vari ;
- m'eo bet douget he c'hort d'ar baradoz ;
- m'eo bet kurunet er baradoz.

Da ouel Maria-Hanter-Eost, evit ober pli-
jadur d'ho mamm a zo er báradoz, it da gofes
ha da gomunia.

— 15st BLOAVEZ HERE 1941 № 21 —

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
24 lur.

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 339
Pedenn ar Breizad prizoniet.....	p. 342
Pa gouezas klanv Marivonig.....	p. 343
Lennit hag adlennit.....	p. 346
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 347
E liorz Lisioux.....	p. 349
E lochennig eur misioner koz.....	p. 350
An Ao. Joseph Landré.....	p. 353

— 339 —

Kenteliou an Aviel

PASION HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Jezuz dirak Annaz ha Kaifaz

Jezuz, eur wech tapet ha chadennet, a zo kaset, da genta, da di Annaz, tad kaer Kaifaz, hag a oa Beleg-Bras er bloaz-se. Met Annaz ne fellas ket d'ezan en em emell eus ar prosezez; ha setu, d'ar pardaez, ma voe kaset Jezuz da balez Kaifas, a oa bodet ennann beleien, skribed ha pennou bras ar bobl.

Ar Beleg-Bras a ra goulenou outan diwar-benn e ziskibien hag e gelennadurez. Hor Salver a respont d'ezan : « Komzet em eus splenn dirak an holl ; bepred em eus prezeget, er sinagog hag en templ, dirak eur bobl a Juzevien, ha n'en eus lavaret netra e-kuz. Perak eta e rit c'houi goulenou ouzin-me ? Goulennit kentoch digant ar re o deus klevet ar pez am eus lavaret : gouzout mat a reont an traou am eus prezeget. » O klevet Jezuz o komz evel-se, eur mevel a roas d'ezan eur javedad en eur lavarout : « Evelse e responteze d'ar Beleg-Bras ? » Ha Jezuz da lavarout d'ezan gant douster : « M'am eus komzet fall, diskouez d'in penaon ; m'en eus komzet mat, perak e skoez ganen ? ».

Diouz ar respont en doa bet digant Hor Salver, Kaifaz a wele n'oa ket lec'h d'e gondaoni, dreist-holl d'e gondaoni d'ar maro, hep klevout testou : ha ret e oa kaout eur pennad amzer evit o c'haout hag o boda. Ouspenn, al lezenn yuzeo a zifenne kondaoni eun den d'ar maro e-pad an noz. Ret e oa eta gortoz ar mintin. Da c'hadel, e oa lakaet Jezuz etre daouarn mevelien ar palez. Ar re-man a dremen an noz o c'hoapât anezan, o tufat ouz e zremm, o vouchat e zaoulagad, hag o skei gantan en eur lavarout :

« Krist, lavar d'eomp, piou en deus skoet ganez ? »

Setu ar pez a zo falvezet gant Jezuz gouzanz, a-berz an dud, e grouadurien ; ha ni n'hellomp ket gouzanz an distera diresped, an distera goaperez a-berz hon nesa, tud eveldomp.

Jezuz nac'het gant Per

Koulskoude. Per, goude beza, evel ar re all, dilezet e Vestr ha gwelet anezan etre daouarn e enebourien, a oa deut-eun tammig hardizegez d'ezan en-dro. Heuliet en doa Jezuz, a-bell, betek palez Kaifaz. Evel ma oa yen an amzer, ar vevelien en doa graet tan e-kreiz ar porz, ha Per a oa aet da domma en o c'hichen : c'hoant en doa da c'houzout penaos e troje an traou.

Ha setu ma lavar eur vatez d'ezan, en eur sellout outan e-kreiz e zaoulagad :

« Ha n'out ket, te ives, eus diskibien an den-se ? Sur a-walc'h te a oa gant Jezuz a Nazared. »

Met Per a nac'has dirak an holl : « Nann, n'oun ket eus e ziskibien. » Deut aon d'ezan, Per a ya er-maez eus ar porz. Ar

c'hillog a ganas eur wech. Evel ma oa o tremen dre an nor, eur vatez all a lavaras d'ar re a oa eno :

« Heman a oa ives gant Jezuz a Nazared. »

Ha Per da nac'h adarre, en eur doui :

« N'anavezan ket an den-se ! »

War-dro eun eur goude, e oa distro Per da dal an tan ; ha dont eur mevel da lavarout d'ezan :

« Sur e oa heman gant Jezuz peogwir eo eveldan eus ar Galile. » — « Ya, eme eur mevel all, da welet em eus gentan el liorz. »

Ha kement den a oa er porz a dosta hag a lavar d'ezan :

« Sklaer eō kement-se diouz da zoare da gomz. »

An taol-man, ar c'haez abostol a gred ez eo kollet ; hag hen da doui :

« N'anavezan ket an den-se ; n'ouzon ket petra lavarit. »

Ar c'hillog a ganas evit an eil gwel. D'ar memes mare, Hor Salver a oa o tont eus al lez-varn hag a daolas eur sell war e abostol...

Kerkent e teuas sonj da Ber eus komz Jezuz :

« A-raok m'en devo ar c'hillog kanet diouz wech, te am nac'ho teir gwech. »

Hag hen er-maez eus ar palez, e galon rannet, daelou en e zaoulagad.

Kablus bras e oa Per. Diskleriet en doa dirak an holl, hag en eur doui, ne anaveze ket Jezuz, Jezuz hag en doa e zibabet evit abostol hag e lakaet e penn an Iliz, Jezuz hag en doa bevet gantan e-pad tri bloaz... Met Per en deus bet keuz, gouelet en deus e bec'hed beteg ar maro.

Skouer Sant Per a zesk d'ar pec'her penaos, ne vern pegen bras pec'heju en deus graet, e vo, hen ives, pardonet gant Doue m'en deus, evel Per, gwir geuz d'e veza ofanset.

Jezuz kondaonet d'ar maro

Deut e oa ar mintin. Kerkent ha goulou deiz en em vod, e ti Kaïfaz, Kuzul bras ar Juzevien, ha Jezuz a zo galvet adarre dirazo. Dont a ra daou zen da zougen testeni en e enep, met n'int nemet testou faos hag en em droc'h an eil egile gant o c'homzou.

O welout kement-se, ar Beleg-Bras a sav diwar e gador hag a lavar da Jezuz :

« Petra hoc'h eus da respont ? »

Jezuz ne laver ger ebet. « En anoy Doue, eme Kaïfaz, laverit d'omp ha bez ez oc'h ar Christ, Mab Doue ? » Ha Jezuz da respont :

« Hel lavaret hoc'h eus... Eun dervez, c'houi a welo Mab an den azezet en tu dehou da Zoue hag o tisken eus an Nenu war eur goabrenn. »

Ar wirionez eo a lavare, ha ret e oa d'ezan he diskleria a vouez uhel dirak an holl.

Met e-lec'h anzav ar wirionez, Kaïfaz a ra van da veza klevet eur blasphem. Regi a ra e zilliad en eur hopal gant kounnar :

« Blasfemet en deus, Ezom ebet a destou !... E glevet hoc'h eus kouls ha me... Petra sonjitet c'houi ? »

An holl, en eur vouez, a respont :

« D'ar maro ! »

Evelse Jezuz, Mab Doue, ar Mesiaz edo pobl Israel war c'hed anezan, a zo kondaonet d'ar maro gant e genvroiz, ken dall ma oa o spered, ken aheurtet ma oa o c'halon er fallagriez !

Maro Judaz

Judaz, o welout Jezuz kondaonet d'ar maro, a savas keuz ganter d'e dorfed. Mont a ra da gaout ar Farizianed evit restaol d'ezo an tregont pez arc'hant en doa bet diganto.

« Pec'het em eus, emezan, o veza gwerzet d'eoc'h gwad an den just. — Petra ra an dra-se d'ompni ? an dra-se a sell ouzoch. »

Judaz neuze a stlap an arc'hant en Templ hag a ya er-maez d'en em grouga ; e gorf a faoutas dre an hanter hag e vouzellou a gouezas d'an douar.

E oa an trubard o c'hortoz Jezuz d'ober eur burzud bennak evel m'en doa graet kement, evit en em denna a-dre daouarn e enebourien. Met pa welas n'en doa graet hini ebet hag e oa o vont da veza lakaet d'ar maro, e klevas Judaz febechou e goustians hag e kouezas en dizesper.

Mar karje beza aet betek Jezuz da c'houlenn pardon digantan, hen ives a veze bet pardonet, evel sant Per, ken madelezus ha leun a druez ma oa kalon Hor Salver.

Gwelloc'h eo bet gantan chom en e bec'hed, mont d'en em grouga, hag, evelse, en em deurel e tan an ifern.

E gwirionez, sur omp eman Judaz en ifern : rak Jezuz e-unan en deus lavaret :

« Mat e veze bet d'ezan ne vije bet biskoaz ganet. »

Skouer Judaz a zesk d'omp e tle pep den krena evit e silvigez, peogwir ez eo en em gollet da viken eun abostol. Judaz en doa eur gwall dech : re e kare an arc'hant. Lezet en doa ar gwall dech-se da greski en e galon, e-lec'h stourm en e eneb, ar pez en deus graet d'ezan gwerza e Vestr evit tregont pez arc'hant. Poaniomp bepred da ziarbenn hon techou fall, gant aon n'hon dougent, ni ives, d'ar pec'hed marvel ha d'an ifern.

Miz Here eo Miz ar Rozera

Ra savo, a-hed ar miz-man, eur bedenn birvidik eus kalonou an holl, evit ma plijo gant hor Mamm eus ar Beradoz, kaout truez ouz he bugale a zo en anken, et boan hag en dristidigez.

PEDENN AR BREIZAD PRIZOMIET

Ton : ALLAZ ! ne choufe den kompreñ :

DISKAN

Kemerit, Jezuz, ni ho ped,
Ar boan a sko warnomp bepred,
Da c'hounit peoc'h, frankiz d'ar bed.

Dirazoc'h, Jezuz benniget,
Ni a zo aman daoulinet,
Hor c'halon brevet gant glac'hар,
Eveldoc'h-c'houi war eur c'halvar.

Truez ouzomp, o Doue mat,
Rak ni zo truezus hor stad ;
Er prizon, pell diouz hon tud ker,
Bras eo hor c'hoant da vont d'ar gēr.

Hor sonjou d'eomp, en noz, en deiz,
A njî betek hon tudou keiz ;
Peur e c'hellimp-ni, adarre,
Gwelout pried ha bugale ?

Kennerzit d'eomp hor c'halonou,
Ma c'hellimp gouzany hor poaniou,
Gant karantez ha gant feiz krenv,
Da c'hounit kurunenn an Nenv.

Gwerc'hez, o Mamm garantezus,
Ouzimp, bezit madelezus ;
Da bep hini, roit frankiz ;
D'ar wazed ha d'ar Yaouankiz.

Torrit buan hon hualou,
Ma welimp c'hoaz hon douarou,
Ma c'hellimp holl, heulia gant feiz,
Giziou koz ha kristen hor Breiz.

Ha c'houi, sent koz a Vreiz-Izel,
Klevit pedenn ho tud fidel ;
Adsavit Breiz eur wechig c'hoaz,
Ma vezou ken kaer ha biskoaz.

LAOUENANIG BREIZ.

Pa gouezas klanv Marivonig...

Eur plac'h yaouank faro e oa Marivonik.
Dre ar vro a-bez e oa brudet dre he gened.
Ha, siouaz, dre he fenn skanv...
Pinvidik-mor e oa, hag evit dispign arc'hant n'he devoa ezomm
da vont d'ar skol gant den ebet.

Met, tremen a ra pep tra... « nerz,
madou, yec'bed, yaouankiz ha gened... »

Marivonig a gouezas klanv.
Hag e chomas an holl, er vro, souezet
maro o klevout et c'helou.

— Klanv, Marivonig ! Eur plac'hig
ken drant-all ! N'eo ket possabl. a lavare
Seza Fributun.

— Pa lavaran dit, Seza. Gwelet em
eus ar medesin o tont eus an ti. Marivonig,
evit eur gwel, he devoa evel-se liou
krenv, met paourkaz Seza, choui n'ouzoc'h ket ar c'hiz, al liou-se
a oa liou prenet.

— Biskoaz kement all ! eme Seza o lakaat eur meuded butun
en he frenell. Gwelloc'h eo ganen avat lakaat butun em fri eget
lakaat liou war va diouchod... Gwall-glanv eo neuze Marivonig ?

— Ha se glevan... ha neuze, ar medesin a zo bet.
Hag, e gwirionez, er medisin a ao deuet. Eur medisin koz, leun
a furnez hag a skiant-prena. Eur mignon d'ar familh, hag a rae
war-dro pep klanvour koulz hag ar vamm war-dro he bugel. Eur
medesin hag a lavaras ar gwirionez da Varivonig ha d'he zud.
krenn ha krak.

— Chanj buhez a ranko ar plac'h yaouank, pe ez ay d'ar bez...
Echu breman gant an danserez, ar redadegou noz hag ar frikote-
rez... echu... echu !! Chanj buhez... Ha kemerout aketus al louzou
a gemennan.

Hag ez eas er-maez ar medisin koz...
Trenk ha c'houero e oa al louzou gourc'hennet gant ar me-
desin koz...

— Hennez eo kollet e Benn gantan, a lavaras Marivonig,
a-vec'h ma oa aet er-maez eus an ti. Ha den ne zislavaras ar plac'h
yaouank...

Ne voe ket kredet koulskoude kas ar medesin da sutal brulu...
Re a zoujans a oa c'hoaz evitan. Re vat e oa bet ouz ar familh
a-holl-viskoaz... Dont a reas c'hoaz et a da welout ar glanvourez.

Ha, bep tro e roe an hevelep louzou : chanj buhez hag ehana da zispenn he yec'hed et c'hoariellerez.

Marivonig a ouie re vat ne oa ket yac'h, met ne grede ket koulskoude e oa ken klanv ha ma lavare ar medesin... Ha, dreist-holl, ne blije ket d'ez al louzou c'houero-se ! Hi hag a oa bet gwechall he buhez ken plijadurus, en em lakaat bremen da veva er binijenn evel eul leanez klostret ?

— Pa lavaran d'eoc'h, eme Marivonig, kollet eo e benn gant ar straner koz-se ! Pe, ma n'eo ket, sur en deus c'hoant va gwerza d'an Ankou...

Ha den ne grede dislavarout ar plac'h yaouank. Ar c'hontrol eo, kaout a reas mignonezed hag amezeien dhec'h alia da gas diwar he zro ar « straner koz » se.

— Ma selaouez anezan, eme unan, e vezi kaset qantan d'ar bez. Ar pez a ra diouer t'ez, eo ar vuhez a renes a-raok. C'hoarzin, kana, dansal, en em zidui, daoust ha n'eman ket aze yec'hed ar galon ? Deus adarre ganeomp...

— Ya, ya, mont a rin...

Met siouaz, Marivonig n'helle mui mont da-heul ar yaouankizou-se... Lavigat a rae c'hoaz eus tammig, met santout a rae e oa aet diganti ar pep gwella eus he nerz.

Ar gaoz a zeus neuze er vro e teufe dizale da Vrest daou vedesin bras, unan eus Bro-Saoz heg eun all eus an Amerik. War a gonted, e oant ken ampart war o micher ma n'helle klenved ebet harpa outo.

Hag an T.S.F., bemdez, a lavare e teufent dizale.

Ne lavarent ket, ar vedesined brudet-se, peseurt louzou a rofent d'o c'hanvourien... Met n'eus forz... Aesoc'h e kav an dud lonka promesaou livet brao eget lonka louzou trenk ha c'houero...

Hag e taoulamme kalon Marivonig, pa gleve ano eus an daou vedesin.

Met, da c'hortoz, ne deue d'ez tamn yec'hed ebet. Tamm ha tamn e teuze he nerz en he gwaziad, rak kaset he devoa pell diouti kuzulioù ha louzou ar « straner koz ».

Ne gave ket koulskoude re hir an amzer... rak holl glucenned an vro a zeu d'he gwelout bemdez hag e luskellent anezigant marvaliou flour, promesaou kaer ha soniou a c'his nevez... hag e touent d'ez start edo tost-tost da zont medesin bras Bro-Saoz ha medesin bras an Amerik.

Marivonig evelato ne gave ket e teuent buan... Buan avat e wele he nerz o vont diganti...

Hag, eur dervez, hep gouzout d'ez koulz lavarout, e tennas e huandenn ziweza hag e varvas.

Hag e varvas ar plac'hig koant a-raok ma teuas daveti medesined bras Bro-Saoz hag an Amerik.

— Marivonig a zo maro ! a l'avar an dud an eil d'egile. Na pegen buan eo aet !

— Ma karfe, a lavare iver an dud (rak en dud a zo hedro evel kilhog an tour), ma karfe beza selaouet ar medesin ! Diouz ma laverer, ne sente tamm ebet outan ha ne gemere louzou ebet... Penaos neuze e vije bet pareet ?

Ma karfe, ma karfe ! Re ziwezat eo breman

ANAOUT A RAN eur glanvourez ha n'eo ket hec'h ane Marivonig.

ANAOUT A RAN eur glanvourez ha n'eo ket eur plac'h yaouank, met eur vro...

ANAOUT A RAN eur medesin koz hag a c'houenn diganti, evit parea, chanj buhez... eul louzou trenk a-dra-sur...

ANAOUT A RAN tud hag a gemer ar medesin-se evit eur « straner koz » c'hoant d'ezan gwerza ar vro d'an Ankou.

ANAOUT A RAN tud berrboellet (ha tud fallakr) hag a chom diseblant dirak kuzulioù ar medesin hag a c'hortoz medesined bras da zont eus Bro-Saoz pe eus an Amerik...

Hag aon am eus na c'hoarvezfe gant ar glanvourez-se, hor bro, tro Marivonig : mervel !

Nemet chanj a rafec'h, pennou-skav !

Ha chanj buan !

Ha chanj krenn ha krak !

PETROMIK.

Furnez ar poblou...

« Ar barrikennou goullo eo a ra ar muia trouz. »
(Krenn-lavar eus Bro-Euskadi.)

« Falla ibilh a zo er c'harr a wigour da genta. »
(Krenn-lavar eus hor bro Breiz.)

« An neb a zrouk-prezeg da nesa dirazout a zrouk-prezeg iverc'hanout dirak da nesa. »
(Krenn-lavar Persia.)

« Aesoc'h eo parea taoliou kontell eget parea taoliou teod. » (Krenn-lavar Bro-India.)

Ma'z out pinvidik, ro eus da vadou ; ma'z out paour, ro eus da galon.

LENNIT HAG ADLENNIT...

Komzou tennet eus diskleriadur Kardinaled hag Arc'heskibien ar Frans dalc'het.

« ...Poan gollet e vije labourat da adsevel ar vro ma n'en em harper ket war an Aotrou Doue. »

Ha goude beza pouezet war an never hon eus da bedi, da c'houzany hor poaniou gant paissant ha d'o c'hinnig da Zoue, evit silvidigez ar vro, a-unan gant sakrifiz Hor Salver Jezuz-Krist, e c'houlennt :

1° Ma vo dalc'het dinamm ha digaillhar tenzor ar feiz kristen ;

2° Ma kendalc'ho da ober berz ar skoliou kristen : ma vo roet d'an holl, gant ar gouarnamant, tu da c'hellout kas o bugale d'ar skol a bli d'ezo ;

3° Ma vo roet ar gelennaduz kristen zoken e skoliou ar gouarnamant ;

« Ma savfe eur vouez bennak da c'houlenn ma veze diskaret emgleioiou ar yaouankizou kristen, e veze hon never enebi gant hon holl nerz ouz ar pez a veze eun torfed eneb ar vro... »

« ...Douja a reomp d'an hini a zo e penn ar gouarnamant, ha goulennt start a reomp ma en em unano an holl en-dro d'ezan... »

« Pedi a reomp hon tud fidel da labourat, a-unan gantan, war an teir dachenn m'eo krog da labourat warno : ar Familih, al labour, ar vro... »

« Al labour bras, evit pep-unan, eo dreist-holl santeleligez e ene. Diwar al labour-se graet gant pep-unan e savo eur vro gac'h ha krenv... »

« N'eus forz penaos e troio an traou diwar an darvoudou a welomp hirio... hor bro a adkemero he renk en eun Europa deuet ar peoc'h enni... »

« Hor bro a vezd adartt doujet gant ar broiou all, met hepken gant ma ousez hirio derc'hel beo e kalon he bugale : ar c'hoant da lakaat an urz vat da ren, gant ma ousezo senti ha labourat, douja d'ar re a zo ouz he gouarn, ren eur vuhez kaletoch, lakaat mad an holl a-raok mad pep-unan, karout ar familh hag he douja... »

Hor Salver Jezuz-Krist

Breman 'z eus naontek kant hag eur bloaz bennak ouspenn, e veve er Galile eun den burzudus anvet Jezuz.

Ganet e oa bet en eur c'hraou, bevet en doa ha labouret evel an dud all e-pad 30 bloaz. E-pad tri bloaz en doa prezeget d'e genvroiz, hag e oa eun dudi e selaou, rak den biskoaz ne gomzas ken flour. Souezus e oa an traou a rae. Eun devez e voe lakaet d'ar maro, staget ouz eur groaz. D'an trede deiz avat e savas leun a vuhez eus e vez. Penaoz en deus gellet ober kement a draou souezus ? Dre ma oa war eun dro Doue ha den.

* * *

E VEFE BET JEZUZ DEN, N'EO KET DIAES HEN DISKOUEZ.

Eur c'horf en doa eveldomp : anaout a reomp e dud : Josef ha Mari ; al lec'h ma veve : Nazaret ; e pelec'h e varvas : Jerusalem. Skrivet eo an holl draou-se en Istor.

* * *

N'EO KET DIAESOCH DISKOUEZ E OA JEZUZ DOUE.

Dibaot eo beza brudet a-raok beza bet ganet.
Piou anaveze Sezar ha Napoleon a-raok o ginivelez ?
Den ebet.

A-raok dont war an douar, Jezuz a zo bet brudet. E-pad meur a vil bloaz, a-raok e zonedigez, eo bet diouganet, kemennet, embannet gant pep seurt tud : gant ar Brofed, ar Varzed, an dud desketa ha speredeka, gant an divinoutien zoken.

Digorit an Testament koz hag e klevot kaera kanaouenn a esperans a zo bet kanet biskoaz. An holl boblou a c'hortoze an Den-Doue. Klevit ar Profed Mikeaz o lavarout : « Te, Betleem, n'ou ket an distera eus kériou Juda, rak ac'hanout e teuio ar Mestr a vleino pobl Israel ». Hag e gwirionez Jezuz a zo bet ganet e Bethleem.

« Dont a ray ar Mesiaz eus lignez David », eme ar Profed Natan. Hag e gwirionez Jezuz a ziskenne eus lignez ar Roue bras : ken gwir, ma kane an dud d'ezan : « Meuleudi da Vab David ! Hosanna filio David ! » — Ezaias, ar profed meur, a gemenn e vo ganet ar Mesiaz gant eur Werc'hez ; ha Jezuz a zo mah d'ar Werc'hez Vari.

Ar Profed Daniel a lavar e teuio ar Mesiaz pa vo tremenet

dek sizun ha tri-ugent a vioaveziou, ha gant Jezuz eo peurechuet ar sinzunveziou-se bloaz evit bloaz.

Levr an Niverou a embann e paro eur steredenn lugernus, en oabl, da zonedigez ar Mesiaz; hag an Avieler Sant Vaze a gont d'emp beaj tri Roue deuet eus ar Sav-heol da Vethleem da adori ar Mabig Jezuz, henchet gant eur steredenn.

An daou brofed Ezaias ha Malakias a gemeinn e teuio eun den a-raok ar Mesiaz da zegas kelou anezan; Sant Yann Vadezour en deus digoret hent d'e genderv.

Oze a lavar e vez ret d'ar Mesiaz tec'hout ha mont da veva en Ejipt; lenn a reomp en Aviel penaoz eo bet deuet an dra-se da wir.

Ar Mesiaz, eme Ezaias, a bareo an dud dall, an dud mac'hagnet, an dud lor, parea a ray an holl glenvejou; digorit an Aviel hag e lennot meur a vurzud war bep pajenn.

Zakarias a wel Jezuz o vont da Jeruzalem war gein eun azen; ha setu petra c'hoarvezas d'ar sul bleuniou. Ar Basion dreist-holl a zo bet displateget fraes, diaraok, gant ar Brofeted. David a lavar e vez gwerzet ar Mesiaz gant an hini a vo o preja gantan. Zakarias a ro ar priz ma vo gwerzet: 30 pez arc'hant.

David a embann e vo touillet e dreid hag e zaouarn hag e chellor niveri e eskern; e vez rannet e zilhad ha tennet plouz herr war e sae, e vez roet gwinegr d'ezan da eva, e vez goapaet gant an holl hag e varvo goude poaniou skrijus; ne chomo ket, avat, da vreina en eur bez.

***

Anaouf a reomp Pasion Jezuz hag e rankomp anzav eo en em gavet an traou-se holl a-boent-da-boent. Anzav a rankomp iveau kement-mân: An hini a zo bet diskleriet kement all a draou diwar e Benn, meur a vil bloaz a-raok ma teuas war an douar, hag en deus degaset da wir an holl draou-se, hennez a zo muioc'h eget eun den, hennez a zo Doue; rak den ebet, ne vern pegen galloudus e vefe, n'en deus ar galloud da zibab lec'h e chinvilez. Ne deu ket neb a gar eus ouenn Abraham, eus tribu Juda, eus lignez David.

Peseurt den en defe gellet dont war an douar d'ar mare merket gant ar Brofed? Pe seurt den a c'hellfe ober ar pez a zo bet lavret e rafe mil bloaz a-raok: mervel d'ar gwener ha sevel e vez d'ar sul? Den ebet. Hag an hini en deus graet kement-se, e ranker lavarout eo Doue.

MELEGAN.

E LIORZ LISIEUX

Diviz etre Tereza hag ar rozenn

TEREZA

Petra zo kaoz, o rozenn wenn,
Eo ken brao perlezet da benn?
Eo da vantellig, war da skoaz,
Hirio kaeroc'h eget biskoaz?

AR ROZENN

Petra zo kaoz, o Tereza,
Euz a nao c'hoar an diweza,
E lugern hirio da ene,
Evel, d'an hanv, heol ar mene?

TEREZA

«Rozenn», warnan, gwechall ken
[truilh],
Grasou an nerf d'ar red a ruilh;
An nor d'ezo morse ne stank
Hadiskenn areont stankoc'h-stank.

AR ROZENN

«Tereza», Doue, na mat eo!
Mister va gened breman kleo:
Gliz ar mintin ha gliz an noz
E tastuman e pleg va broz.

TEREZA HAG AR ROZENN

O! bennigomp eta hon diou
An Tad eman warnomp e liou,
Hag, en hon doare, te ha me,
Plijomp d'e lagad, noz ha de.

J. L. (O.M.I.)

E LOCHENNIG EUR MISIONER KOZ

Ar rajah

E penn pep rann-vro, en Indez, e kaver eur Rajah. Eun doare roue bilian eo eur Rajah. Ha, peurvuia, e vez eun den yud ha digalon beuzet en e zanvez hag en e blijaduriou, e-pad ma vez e sujidi, gwasket gantan, o vervel gant an naon.

Laouen e vezat ouz ar misioner, daoust ma kav gwelloc'h e welout a-bell eget a-dost. Mil boan en devez ar misioner o kaout digantan eun tammig douar (ha pa ne vefe nemet eun duriadenn-c'hoz) evit sevel eur skol pe eur chapelig.

An Tad Charlez

Bep tro ma raed ano dirazan eus eur misioner c'hoant d'ezan dont da brezeg war e zouarou, ar Rajah a rae skouarn-vouzar.

Setu perak an Tad Charlez ne deas ket war e dro.

Eur Breton kalet eo an Tad Charlez. Pemp bloaz ha daouugent a zo, eman o redek an Indez. An Aotrou Doue hepken a oar niver an eneoù kaset gantan d'ar baradoz. N'eo ket eur misioner koz eveltan eo a chomo da grena dirak eur Rajah.

Gouzout a ra e kollo e amzer hag e boan o vont da c'houenn digantant aotre da sevel ti war e zouarou. Penaos en em gemerout neuze ?

Penaos ? O, n'eo ket diaes.

Eun dervez, an Tad a zegouëzas e keriadennig Ambapara. Eno e welas eun tammig frankizean diouz e zoare. Raktal e savas warni e di-lien, e disheol eur pikol gwezenn.

Daou pe dri dervez goude ez eas da welout ar Rajah, hag, e-kreiz marvaïhat gantan, e lavaras d'ezan, hep rak na perak, en doa savet e di e-kichen Ambapara.

Ar roue ne lavaras grik.

— Mat an traou, eme an Tad Charlez outan e-unan, chom sioul a zo asanti. Kenavo ha yec'hed mat.

O, n'eo ket a galon vat eo e lez ar roue ar misioner war e zouarou. Met ne gred ket e ziloja. Kredi a ra eo gwelet mat ar misioner gant kannaded gouarnamant Bro-Saoz, ha dirak ar reman e kren ar Rajah en e chupenn. Ha setu penaos en deus an Tad Charlez savet, e-kichen Ambapara, eul lochennig, eur chapelig hag eur skol.

D'eomp d'e welout

Eno oun aet da welout va c'henvroad koz, eun dervez, da serr-noz. Ar gwez, bihan ha teo, a oa henvel ouz al lochennig savet en o zouez... hag an ded a oa dija aet da gousket.

Er c'horn-bro-man, n'eus hent ebet. N'hoc'h eus eta da ober nemet mont war-euen dirazoc'h, heulia ar gwenojennou, pa gavot, treuzi ar frankizennou hag al letonennou.

Pa hoc'h eus graet evel-se pemp pe c'houec'h leo, war ho marc'h-houarn, e vezot kontant da ziskuiza.

— Tad, eme a-greiz-pep-kreiz va bleiner, gwelit du-hont dirazoc'h, eur wezenn vras... eno eman an Tad Charlez.

Treina a rankis c'hoaz va marc'h-houarn dre eur blennenn nevez arret, lammat dreist eur stankenn, gwintal dreist eur c'bleuz, a-raok degouezout gant kloziou misioner nevez an Tad Charlez.

Goulou a oa c'hoaz e lochennig ar misioner. Dre an nor digorbras e welen anezan pleget war eun tamm taol.

— Noz vat d'eoc'h, Tad Charlez.

— Sell 'ta, na piou, emezan en eur starda ac'hanoù war e galon, klevet em boa lavarout e oac'h er vro, met n'edon ket ouz ho kortoz en abardaez-man.

Hag e pare eur mousc'hoarz kaer war zremm ar misioner koz, eun dreemm kuranennet gant eur baro gwenn-kann.

— Gortozit eun tammig, emezan d'in, n'em eus ket achu va dervez.

Hag e tigoras eun direnn leun a voneiz rous.

— Chê, na c'houi zo pinvidik, Tad !

— Siouaz ! ne chomin ket pell pinvidik !

Hag e teuas e benn da veza tenval...

An naonegez...

Dirak an nor, eun toullad gwazed a c'hortoze o fae...

Eun naonegez spontus a zo kouezet war ar vro, rak tri bloaz a zo n'eus ket bet a c'hiao, koulz lavarout.

Ar Rajah, n'eo ket avat dre garantie evit e sujidi, met gant aon na deufent d'en em sevel outan, en deus roet aotre d'an holl da lakaat e goajou a-skrap ha da gemerout enno kement a blijo d'ezo.

Hag an Tad Charlez a bren kement tamm koad a zeuer da ginnig d'ezan.

Eur bern bras a weler dija e-kichen e lochenn.

Deuet eo da chom war ar c'hornig-douar-man, koulz lavarout dre laërt. Met kement-se ne vir ket outan da sonjal en amzer da, zont ha da glask dont a-benn eus ar mennad koz : sevel eur gouent nevez evit leanezed eus ar vro.

Hag an naonegez bremen a zegas d'ezan danvez al leandi.

Ar paour-kaez tud

— Setu aman d'it-te, Raman ; setu aman d'it-te, Lakohmi... Hag ar gwazed, an eil goude egile, a astenn o daouarn treut evit reseou eur gwennegig bennak.

Gant ar gwenneien-se e klaskint derch'el c'hoaz eun tammig

buhez en o c'horfou duet gant an naon. Met, siouaz, n'eo ket war gresk ez a moneiz an Tad, ha, warc'hoaz marteze, e vezogoullo e ziretenn.

An Tad a ro da bep-hini e lod, ha da bep-hini iveau, war ar marc'had, eur gomz vat, eur gomz c'houek hag a ya betek ar galon evit he zomma hag he digeri d'an Aviel.

An Tad, hag en deus redet kement gwechall dre ar janklenn (la jungle) n'en deus mui ezomm breman da guitaat e lochenn.

Ar bleiz, a lavarer, a zeu er-maez eus ar c'hood, pa sav naon d'ezan.

Ar baganed iveau, ken diaes gwechall tostaat outo, a red breman war-lerc'h ar misioner koz.

O anaout a ra holl, pep-hini dre e ano, Anaout a ra zoken ar bastored a ya hag a zeu dre ar vro, hep ti na loj.

O anaout mat a ra hag o c'harout a ra gwelloc'h c'hoaz.

Ar misioner n'eo ket eus an dud-se hag a daol, gant dismegans, o aluzen d'ar paour ouz e chenou. He lakaat a ra d'ezo en o dorn, gant eur mousch'oraz hag eur gomz leun a garantez.

Ar beorien n'eus nemet truilhou warno, ar re-se eo gwella mignoned an Tad Charlez.

Pemp bloaz ha daou-ugent a zo eman o veva ganto. Komz a ra o yez. Beva 'ra evel unan anezo.

Embannet eo an Aviel...

Chomet oun sioul da sellout ouz an Tad hag ouz ar beorien, lous ha truilhek, a welen eur mousch'oraz c'hoaz a levez o tarza war o muzellou raktal ma klevant an Tad o c'hervel anezo dre o ano. P'en devoe echu rei da bep-unan e lodig moneiz, an Tad a lavaras d'ezo kaout fizians en Aotrou Doue, an Tad a zo en Nenv, ha kredi en e Vab, Jezuz, Salver ar bed.

E gwirionez, e lochennig an Tad Charlez, ar misioner koz breizad, e kendalc'h da chom gwir komzou ar Skritur Sakr « prezeget hag embannet eo an Aviel d'ar beorien ».

TAD MARIE-URBAIN,

Misioner kapusin.

War an daolenn a enor...

Ya, war an daolenn a enor, hag er renk kenta, e rankomp lakaat parrezig Lamber...

Bep miz e kasomp da Lamber 47 niverenn Ar Vuhez Kristen.

E Lamber, e kement ti a zo, e vez lennet Ar Vuhez Kristen.

Gant Lamber eo aet ar maout !!

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

(Kendalc'h)

7. — Ar c'hoareg...

Joseph en devoa mall bras da vont d'ar c'hoardi. Komz a rae alies eus an deiz kaer ma c'hellfe dougenn ar soudanenn...

E Miz here 1933, e tigouez e kloerdi bras an Eskopti. Breman an den yaouank a boanio, c'houekoc'h eget biskoaz, da zastum gouiziegez, furnez ha santelez. Ne oa ket c'hoaz echu gantan e vloavez kenta er c'hoardi, pa skrivez :

« Hon dever-ni eo beza sent hag ober sent. Ni a zalc'h plas Jezuz-Krist war ar douar ; bez' hon devezo ar memes galloud, henvel e vezimp outan. Ar beleg a die hentcha ar gristenien war hent ar Baradoz, eme sant Ambroaz ; hag hen eo a ro Doue d'ar bed. Seulut ma vezimp santel hon-unan, seul aesc'h e vo d'emp deski ar santelez d'ar re all. En em sanctelaomp eta bemdez muioch-mui. »

Ar mennoziou-se, hag a zisplege da gloareged eus e vignoned, a sl'lerijenno buhez Joseph penn-da-benn.

Pa rankas, e Miz here 1934, mont da soudard, ne ankouna-c'haas ket mennoziou ken santel. Pleustri a reas a-zevri da ober vad d'ar soudarded. Eur c'hamalad soudard d'ezan, eur c'hoareg iveau, a anzav :

« Joseph a oe eur c'hamalad mat evit an holl, ha gwelet mat e oa gant an holl. Kalz vat a rae dre e skouerioù santel, dre e vuhez leun a garantez... »

Ar vicher soudard ne blije ket d'ezan, ha gant levez e welas o tont an 12 a viz gwengolo 1935, an deiz ma c'hellas dont d'ar gêr evit kenderc'hel gant e studi.

Eun nebeudig amzer goude an distro er c'hoardi e skrivo d'e dud :

« Goude beza bet pell diouz ar c'hoardi e-pad bloaz, e tieit kaout mall da anaout va mennoz : en em bliout a ran aman evel diagent. »

En em bliout a ra o teski, ha, dreist-holl, o poania da bignat et santelez. E spered a nij alies war-du an deiz eurus ma vezogoullo. En eul lizer kaset d'an 13 a viz here 1937 d'e vamm goz, e pennouer ar c'homzou-man :

« N'eus mui nemet daou vloaz 'barz ma vezin beleg, hag e santan muioch'h eget biskoaz an ezom-am eus eus grasou an Aotrou Doue : gouennit outan ma vezin eur c'hoareg mat hag hep dale eur beleg santel. »

Tost eo ar mare ma vez graet abostoler, ha, d'ar 15 a viz Mae 1938, e skriv d'e gerent :

« Resevet em eus hirio va breviel... Tridet he deus va c'halon p'em eus degemeret al leor pedennou kaer-se a dlein lavarout pa vezin abostoler, bemdez e-pad va buhez. An deiz bras-se a dosta, ha, kredit mat, e sonjan ennan. O c'houzout ez oun skoazellet gant ho pedennou, e labouran hag e pedan gant ar bras Rzians. Pedit, evit na vankin Morse da sikour ar re all da vezet sanctel, da rei skouer vat en-dro d'in. »

Ar gloareged o deus darempredet hag anavezet Joseph a zo a-unan evit meuli e vadelez. Unan anezo a lavar d'emp :

« Kredi a ran e teuy ar re o deus anavezet Joseph da lavarout en eur vouez : e Joseph e skede ar humilité en eun doare dispar, e garantez a oa eur skouer evit an holl : bez' e oa ken tener a galon ma 'z oa atao prest d'ober vad ha plijadur. » « E vadelez, eme un all, a l'intre ken brao ma c'hounze raktel pep kalon. Meur a wech ouen bet sebez o welout pegen izel a galon oa. »

Madelezus evel ma oa, Joseph en em blije, e-pad an ehan-skol, oc'h ober vad. Setu perak goude e vloavez kenta kloerdi ez eas da ziwall paotred patronaj Sant Loeiz. Met er bloaveziou all ec'h en em gargas eus patronaj Lannilis. Eno e klaskas, euz e holl galon, ober vad d'ar baotred fiziet ennan.

« Dreist-holl, emezan, dougomp enezo da gaout eur fizians vrás ennomp, dre ziskouez d'ezo ne glaskomp nemed o mad. »

Darn eus ar vugale-se a zeue a-wechou da lavarout d'ezan o glac'hag o foaniou. Selaou a rae atao gant habaskded, hag e klaske o frealzi gant eur ger mat bennak... En em soursial a rae ive, gant kalon eur vamm, eus ar re a zigouez ganto beza eun tammig gloazet.

Pa zisplege eun istor bennak, ar vugale en em vode buan endro d'ezan. Eur mignon, eun dervez, a roas meuleudi d'ezan ha trumm neuze e respontas d'ezan :

« O, emezan, ne ran nemet ar pez a c'hellan. Nag a vad a zo da ober d'ar vugale-se ! »

D'an holl e felle d'ezan ober vad. Er bloavez 1936, e kouezas klanv e dad. Eus ar c'hoerdi, d'ar 5 a viz Mae, e skriv d'ezan :

« Va zad ker, pénaos ez a ho kar ? Ha kement a boan hoc'h eus atao ? Ma vefemp sent, e trugarekafemp Doue da zegas d'emp ar c'hlened... Evel m'eo ar yec'hed eun dra roet d'emp gant Doue, ar c'hlened ives. Ma c'hellit lenn, e rafec'h mat kemerout al leor ken gourc'hennet : « Ar pevar aviel en unan. »

Evit en em lakaat e tu da zegemerout gwelloc'h grasou ar velegiez, Joseph a yeas da bardona da Lourd. Daou zervez goude ar pirc'hiriñaj-se e voulc'he Joseph e vloavez diweza er c'hoerdi, bloavez ar velegiez.

(Da genderc'hel.)

Re ziwezat eo...

RE ZIWEZAT dont DA FIN AR MIZ da c'houlenn diganeomp an niverenn bet embannet E PENN KENTA AR MIZ.

RE ZIWEZAT eo, evit ar re a reseo Ar Vuhel Kristen dre bakadou, dont da c'houlenn diganeomp chanj an niver a resevont, pa vez dija embannet ar gelaouenn.

Ar gouennou graet ouzomp, lakomp, goude ar 15 a viz Genver, ne dalvezint némét evit niverenn miz Meurz. D'ar 15 a viz Genver, eo dija renket pep tra evit niverenn miz C'hovevrer. Re ziwezat eo eta dont da c'houlenn diganeomp tra pe dra evit an niverenn-se.

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

— Tu disais, mamm, que la yar zu était à klocher ?...

— Vouissur qu'elle est à klocher... dans le chudourn koz que je l'ai mis...

— Et bien, mamm, moi je te dis qu'elle kloche pas... je l'ai trouvée dans le boutok, bern ha bern avec la yar tous entrain de dofer...

— Alors tire tous les œufs du chudourn koz...

GWIRBATER.

E-lec'h komz galleg, komzit 'ta brezoneg ha brezoneg yac'h !

D'ar 4 a viz Here

D'ar 4 a viz Here e tigouez gouel Sant Fransez a Asiz, paeron an « Emgleo Katolik ».

Grit 'ta d'ezan eur bedennig evit gouenn digantan :

— ober ac'hano'h tud paour a galon ha distag diouz madou ar bed :

— rei d'eo'h eun tammig eus an doujans en devoa evit an Iliz, ar Pab, an eskibien hag ar veleien :

— lakaat d'eo'h en ho kalon eun elfennig eus ar garantez a oa en e hini evit e Zouc hag e nesa.

«ME A ZESK AR BREZONEK» A ZO

«Eul levr nevez flamm,
War e genta lamm.»

Meur a wech, a-benn-bremen, o deus eskibien Breiz-Izel savet o mouez da ordren ma vo desket ar brezoneg er skolioù kristen.

Stouaz l'avat, an diouer a levriou en deus lakaet an darn vrasha eus ar skolioù da c'hortoz.

Met setu, erfin, erru eus ar wask, a-raok miz Here, al levr, keit all a zo, gortozet gant an holl.

EUL LEVR-DESKI-LENN-BREZONEK

Deski a raio war ar marc'had eun tamm *yézadur* (grammaire) hag an *doare-skriva*.

Ouspenn, kavet e vez ennan **ALC'HOUZEZ AR BREZONEG EBUN**, a zo eur strollad geriou, gant o zalvoudegez c'hallek, dibabet ha renket gant an aotrou **Roparz HEBMON**, rener *Gwalarn*.

Ar pez a blijo dreist-holl, eo an *eil lodenn eus al levr*, a zo anezzi *eur bern skidou plijus kenan*: barzonegou, rimadellou, kanaouennou, buheziou, danevellou, kontadennou fentus... Bez ez eo, en eur ger, *eun dournad bleuniou dispar* kutuilhet e labouriou eun darn vrasha eus hor gwella skriva-gnerien, koz ba yaouank, ha kement-se holl, en eul levr gwisket flamm, moulet brao ba skeudennet kaer.

EVIT PIOU EO SAVET AL LEVR-SE ?

Da genta, evit **AR SKOLIOU**. Da c'hortoz kaout eul levr all uheloc'h, e servicho d'an holl glasou, ha pep-hini a gavo ennan e lod, hervez e skiant hag e zeskadurez. Servichout a c'hell ives, avat, *er-mañ eus ar skol*, da gement hini a venn deski ar brezoneg da unan all, dreist-holl d'ar gerent a c'hoanta deski lenn ha skriva brezoneg d'o bugale a vez e skolioù divrezonek.

A'chanta, Breizig ! setu aze eur pez labour ha ne dle den ebet ober ar figus dirazan. Hastit buan her goulenn digant : *An Aotrou V. Séité, Ecole Sainte-Barbe, Roscoff*.

— 15e BLOAVEZ

DU 1941

N° 22 —

AR VUHEZ.

XL

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

Kenteliou an Aviel

PASION HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Jezuz dirak Pilad

KOUMANANTCHOU

Ar Vuvez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (chouezek real)

Ar Vuvez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'emp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diwesa*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houe chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumantchou, dispartiit, mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skravit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuvez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolen ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 359
Miz Du.....	p. 362
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	p. 363
Responit 'ta mar plij.....	p. 366
Divezi da genta.....	p. 367
Penaoz e voe digoefet Janedig.....	p. 370
An Ao. Joseph Landuré.....	p. 373
Gloria in excelsis.....	p. 376

Kuzul bras ar Juzevien en doa kondaonet Jezuz d'ar maro. Met, evel n'oant mui mistri en o bro dre ma oant dindan beli ar Romaned, n'hellent ket, anezo o-unan, lakaat den d'ar maro, heb asant an hini a zalc'he lec'h Impalaer Rom e bro Jude. Setu perak e kason, mintin mat, Jezuz dirazan.

D'ar mare-se, e oa Pilad e Jeruzalem evit ar gouelioù. O kle-vout ar safar a rae ar Juzevien en-dro da Jezuz, ez a war benn-hent d'ezo betek dor e balez, e lec'h ma oa al Lez-Varn.

— « *Petra a demallit-c'houi d'an den-man ?* » a c'houlenn Pilad diganto.

— « *Ma ne veze ket bet eun torfetour, emezo, n'hor biye ket e lakaet etre ho taouarn.* »

— « *Met, a lavar neuze Pilad, barnit anezan hoc'h-unan hervez ho lezenn.* »

— « *N'hon eus gwir ebet, emezo, da lakaat den d'ar maro.* »

Hag int neuze da damall, gwasa ma hellont. Hor Salver dirak ar Gouarnour :

« *Kavet hon eus anezan, emezo, o lakaat freuz en hor bro, o virotout ouz an dud da baea kargou da Sezar hag o lavarout ez eo hen ar Christ-Roue.* »

Pilad a ra neuze da Jezuz dont el Lez-Varn hag a c'houlenn digantan :

« *C'houi a zo eta Roue ar Juzevien ?* »

Jezuz a respont, hen iveau, dre eur gouenn :

« *Pe ac'hanoz hoc'h-unan, pe ar-berz ar re-all e c'houlennit-c'houi an dra-se ?* »

Pilad a respont :

« *Daoust ha me zo Juzeo ? Ho kenvroiz, ho peleien o deus ho tigaset dirazon : petra hoc'h eus graet ?* »

— « *Va rouantelez-me, a lavar neuze Jezuz, n'eo ket eus ar bed-man. Ma vije bet va rouantelez eus ar bed-man, me am befe bet tud d'am difenn ha da virout na gouesfen etre daouarn ar Juzevien ; met va rouantelez n'eo ket eus ar bed-man.* »

Skaer e oa da Bilad n'en doa ket da gaout aon ouz eur roue evel hennez. Koulskoude e c'houlenn digantan :

— « *Roue oc'h eta ?* »

Jezuz a respont :

— « *Hel lavaret hoc'h eus : Roue oun. Ganet ha deut oun war an douar evit rei testeni d'ar wirlonez : an neb a zo a-du gant ar wirlonez a selaou va mouez.* »

« *Petra eo ar wirionez ?* » eme Bilad.
Hag, hep gortoz respont ebet, e tistro da gaout ar Juzevien.

Jezuz kaset da Herodez

« Evidoun-me, emezan d'ezo, ne gavan netra da damall d'an den-se. »

Ha pennou bras ar bobl da damall pep seurt traou da Jezuz ; met Hor Salver ne lavare ger.

« Ne glevit-c'hous ket, eme Bilad d'ezan, an holl draou a damallont d'eoc'h ? N'hoc'h eus-c'hous netra da respont ? »

Met Jezuz ne respontas ger ; hag e oa souzezt bras ar Gouarnour.

Ar Juzevien a gendalc'he da youch'hal :

« Lakaat a ra trouz e-touez ar bobl gant er prezegennou a ra dre ar Jude a-bez ha dre ar Galile. »

O klevout ano eus ar Galile, Pilad a c'houlenn digant ar Juzevien hag e oa Jezuz eus ar vro-se. Pa glevas e oa ginidik ac'hano, e kasas anezan da Herodez, lakaet gant ar Romaned da roue war ar Galile, hag, eeur hag eeu, e Jeruzalem d'ar mare-se. Evel-se, e sonje d'ezan en em zizoher eus e nec'hant ha, war eun dro, ober plijadur da Herodez.

Ar roue Herodez en doa klevet komz eus Jezuz, ar profed bras a rae burzudou, ha c'hoant en doa d'e anaout, rak n'en doa ket e welet c'hoaz : fizians en doa e rafe eur burzud bennak dirazan, Kalz goulenou a reas outan, met Jezuz ne brizas respont seurt d'an den hag en doa graet dibenna sant Yann Vadezour.

Prinsed ar veleien hag ar skribed o doa heuliet Jezuz eus ti Pilad betek palez Herodez hag eno ne ehanent d'e damall. O welout e chome Jezuz hep lavarout ger, Herodez hag holl dud e lez a zisprizas anezan hag a gasas anezan en-dro daved Pilad, goude beza gwisket d'ezan eur sae wenn evel pa vije bet eun diskiant. Hag an deiz-se, a lavar d'eomp an Aviel, Herodez ha Pilad a zeus da veza mignonned, rak enebourien e oant a-raok.

Jezuz ha Barabaz

Displijadur en doa bet Pilad o welout Hor Salver o tont en-dro dirazan, ha setu hen kalz nec'heto'h o klasz gouzout petra d'ober outan, dre ma ouie mat e oa dibec'h kaer eus ar pez a oa tamallet d'ezan gant ar Juzevien.

Gervel a reas Prinsed ar veleien hag ar vistri all, ha lavarout a reas d'ezo :

« *Digaset hoc'h eus d'in an den-men war zigarez ma laka trouz e-touez an dad. Graet em eus goulenou outan dirazoc'h ha n'em eus ket e gavet kablus eus ar pez a damallit d'ezan ; nag Herodez kennebeut. Me e gastizo eta ha da-c'houd e lezin da vont.* »

Dont a reas neuze eur sonj d'ezan. Ar c'his a oa gant ar Gouarnour, da c'houeliou Pask, da rei frankiz d'eur prisoniad a veze goulenet gant ar bobl. Bez' e oa neuze er prizon eun torfetour, hanvet Barabaz, tapet ha chadennet abalamour m'en doa lazet

eun den e-kreiz eun tamm freuz e ker... Setu eta ar bobl bodet en-dro d'al Lez-Varn evit goulenn gant ar Gouarnour frankiz eur prizoniad.

« *Da behini, eme Bilad, e fell d'eoc'h e rofen e liberte ? Da Varabaz, pe da Jezuz hanvet ar Christ ?* »

Prinsed ar veleien o doa aliet an holl da c'houlenn Barabaz kentoc'h eget Jezuz, hag an holl a youc'has a-unan :

« *N'eo ket heman, met Barabaz ! Ya, lamit hennez a zitak hon daoulagad ha roit d'eomp Barabaz !* »

Evel ma felle d'ezan atao savetei Jezuz, ar Gouarnour a gendalc'h da c'houlenn :

« *Petra 'rin-me eta eus Jezuz ? Holl e respontont a vouez uhel : « Ouz ar groaz ! Ra vo staget ouz ar Groaz ! » — « Met, peseurt droug en deus graet ? Ne gavan ennan netra da veritout ar maro ?* »

Hag int da youch'hal krenvoc'h c'hoaz :

« *Ra vo staget ouz ar groaz !* »

Jezuz skourjezet ha kurunennet...

Pilad a grede c'hoaz en defe diframmet Jezuz diouz ar maro o lakat skourjeza anezan evit e ziskouze da c'houde d'ar Juzevien e gorf gouliet, da glask teneraat o c'halonou. Ar soudarded a grog eta e Jezuz, a denn e zilhad digantan, a stag anezan ouz eur peul ha neuze e tistagont war e gorf noaz, eus o holl nerz, taoliou skourjez, ken ne oa mui ar c'horf santel-se nemet eur gouli.

Ne oa ket c'hoaz a-walc'h an dra-se evito. Goude beza skourjezet anezan, e tigajont anezan ganto da borz al Lez-Varn evit e lakaat etre daouarn soudarded all. Ar re-man a daol war ziskoaz Hor Salver eur vantell ruz, evel evit eur roue, a laka war e benn eur gurunenn spern hag en e zorn eur gorzenn. Ha setu int da blega o glin dirazan, evit ober goab ha da saludi anezan en eur lavarout :

« *Salud d'it, roue ar Juzevien !* »

Dont a reont an eil warlec'h egile da granchat outan, da skei gant ar gorzenn war e benn ha da rei d'ezan javedadou.

Evelse, hervez doktored an Iliz, ez eo falvezet gant Jezuz paea da justiz e Dad evit pec'hejou an dud : evit pec'hejou an ene, evel an orgouillh, evit pec'hejou ar c'horf evel al luktur. Paet en deus evit ar re-man en eur ginnig e gorf d'ar soudarded evit beza dispenet a daolioù skourjez ; paet en deus evit ar re-se en eur lezel ar memes soudarded d'e gurunenni a spern, d'e zispriz ha d'e c'hoapaat. Goulenomp pardon digantan evit an holl pec'hejou hon eus gellet ober en hor buhez ha dre garantez evitan diwallomp da bec hi en amzer da zont.

Ar re a zo o c'horf o vreina en douar met o ene o veva e Doue, n'int ket, e gwirionez, tud varo. An dud varo, ar re varo da virviken, eo an dud daonet, ar re n'o deus ket, war an douar-man, troet kein d'o fec'hejou, met troet kein avat d'ar pardon a ginnig d'ezo Hor Salver.

MIZ DU

Deiziou kenta miz Du
A zispleg a bep tu
Mantell ganvus ar maro.
Falc'h dir an Ankou dall,
Falc'her kriz ar bed all,
A son klemmus ha garo.

E kalon an den paour,
War e vuhez dizaour,
E skuih anken ha glac'har,
Ma tro e sellou gleb
Warzu Salver ar bed
Tachet war groaz ar C'halvar.

War eskell an Avel,
Dreist ar gwez diskabell,
Ingal, ingal, ar c'hloc'h bras,
Evel deliou melen
O ruilh diouz ar wezenn,
A strink kaon e daoliou glaz.

Ar barrez en he fez
Dedennet gant ar bez
A ya dillo d'an Iliz ;
Eno e vo pedet
Evit an Tremenet
Penn-da-benn ar sakrifiz.

Ha goude an oferenn.
E vo tud a vil-vern
Dre ar vered daoulinet.
War vleuniou ar beziou
E redo an daelou ;
Daelou ha dour benniget.

Daoulinet war ar vein
Pleget gantan e gein
Pep hini a lavaro :
« Aman, en douar yen,
« En eul linser hepken
« Me gousko gant ar maro. »

LAOUENANIG BREIZ.

Sorc'hennou Yann Digredenn

E pelec'h ta eman e benn gantan ?

Gant piou 'ta ?

Met gant an Aotrou Doue, a respont d'eoc'h an divergont m'eo Yann Digredenn.

Kement all a dud a ra hitio examin a goustians an Aotrou Doue, e vije bet souezus ma vefe bet chomet sioul Yann Digredenn.

— Ya, eme Yann, e pelec'h ta eman e benn gantan pa lez an traou da vont evel ma 'z eont hitio ?

Goustadik, goustadik, Yann, ha, mar plij ganeoc'h, selaouit, a-raok tamall Doue, an teir gentel verr a roan d'eoc'h aman.

1° DOUE EN DEUS SAVET LEZENNOU.

Hag al lezennou-se, Yann, a ya gant o hent, eeun hag eeun, hep fazia morse.

a) Lezennou evit an traou di-vuhez.

Al lezennou-man a zo anavezet mat gant kement den en deus daou wenngad skiant-prena dindan e dog.

An holl a oar e krog an tan er c'holo sec'h. Ma taolit eur c'heftan' er bern-kolo setu an tan-gwall... ha piou tamall ? Doue pe an den dievez en deus graet an taol ?

Lezenn an tan eo devi, ha de-ver an dud d'herc'hel an tan en e blas hag en e renk.

Kement gwalleur, kement reuz, kement darvoud a gouez war ar bed — treniou o tout diwar o hent, kirri dre dan oc'h en em stoka, bagou o vont d'ar strad — a zigouez n'eo ket avat dre faot an Aotrou Doue, met dre ma vez torret gant an dud — dre fallagriez, dre zievezted pe dre vraban-serez — al lezennou savet gantan.

b) Lezennou evit an dud !

Doue en deus savet lezennou evit spered ha kalon an dud,

lezennou hag a c'houenn digant an holl beza fur, madelezus, pur, eveziek hag all...

Ma ya an den eneb al lezennou-se, ha ma chach ar boan warnan ha war ar re all, dre e fallagriez, e grisder, e vezventi, e hudurnez, e leziregez... piou tamall. Yann, an Aotrou Doue pe an den a dorr lezennou an Aotrou Doue ??

Klaskit mat, Yann, ha ma n'oc'h ket dall evel ar c'hoz, e welot re vat, e kement lec'h ma z'eus poan, anken, daelou ha freuz, eo, a bell pe a dost, dre m'eo aet an dud enep lezennou Doue.

2° DOUE EN DEUS KROUET AN DEN LIBR.

Al loened, Yann, n'int ket libr. Ret eo d'ezo senti ouz al lezennou savet evito gant o c'hrour.

Ar c'hilhog, kaer en devo c'houeza en e gornailhenn, ne zeuio biskoaz a benn da sutal evel ar voualc'h, hag ar big ne ouezo biskoaz sevel he neiz evel ar vran...

Ar pleg-natur, an ijin natur a zo el loened o laka da ober hirio, o lakay da ober warc'hoaz ha da virviken ar pez o deus bet graet a-holl-viskoaz.

Ar groudurien-se n'int ket libr, Yann.

Ni avat a zo libr.

Beza libr evelato n'eo ket kaout ar gwir da ober ingal an droug evel ar mad, met beza libr a zo kaout ar galloud da zibab etre an droug hag ar mad.

Lod eus an dud, Yann, a labour gant o spered evit dastum gwirionezou, lod all evit dibuna sorc'hennou.

Lod a labour gant o c'halon evit karout an Aotrou Doue hag o nesa, lod-all n'o deus nemet kasoni an eil evit egile.

Spered an den a c'hell ijnout pep seurt traou mat ha siouaz iveauz pep seurt traou fall.

Gwelit kentoc'h. Yann :

Gant an dir, e c'hell an den ober hentou-houarn, treustou houarn, binviou labour, kontelli, nadoziou... met, siouaz iveauz, kanoliou, tarzerezou, bombezennou ha mindrailherezou...

Gant ar poult e c'hell an den faouta reier ken bras ha tiez, ober hentou dindanzouar, toulla punziou, met, siouaz iveauz, lakaat ar peziou-kanol da granchat ar maro.

Skaer eo eta an traou. Libr eo an den da ober implij eus madou an douar hervez bolontez ha gourc'hennou Doue, pe hervez e volontez hag e faltazi d'ezan e-unan.

3° HA DOUE A LEZ AN DUD DA OBER EUS O LIBERTE AN IMPLIJ A FELL D'EZ

War bark ar sant ha war bark ar pec'her e kouez ingal bannou an heol ha barrou ar glao.

Ne ra ket an Aotrou Doue, peurvia da vihana, miraklou evit mad e vignoned, na kennebeut evit kastiza e enebourien.

Peurvia da vihana, a lavaran.

Sonjiti ta eun tammig, Yann !

Ma ne save eost melen nemet e park ar c'christen mat, ma ne kouesfe morse klenved ebet war di an dud vat, ha ma rankfe an dud fall o gouzanv holl an eil goude egile...

Met buan ha buan e teufe ar falla lamponed da veza kristenien vat... n'eo ket avat anezo o-unan, dre garantez evit an Aotrou Doue, met en despet d'ezo, dre garantez evit ar yec'hed, hag evit madou an douar.

Peseurt relijion e vefe ar relijion-se ??

Ha piou neuze a c'hellef c'hoaz lavarout eman e liberte gant an den ?

Hag ouspenn-se, Yann, ma vefe an traou evel-se, Doue a rankfe beza noz-deiz o freuza al lezennou savet gantan... hirio evit kastiza heman, warc'hoaz evit rekompansi egile...

An Aotrou Doue, Yann, n'eo ket eun archer eo, karget da soursial ouz eur vandenn vugaligou, ha da virout outo ober sotoniou.

Skiant hon eus ha libr omp.

D'emp eta da ober gant hol liberte hervez ar skiant roet d'emp, hervez hor c'houstians sklerijennet gant lezennou Doue.

HA SELAOUIT C'HOAZ AN DRA-MAN.

Dirak ar gwalleuriou, an darvoudou, ar reuziou hag ar c'hanguou a gouez war an dud, er bed-man, ho pefe gwir da glemm, Yann...

ma vefe kollet pep tra, pa goller eul loan mat,
ma vefe kollet pep tra, pa goller tad, mamm ha bugale,

ma vefe kollet pep tra, pa goller ti ha tiegez,

ma vefe kollet pep tra, pa goller buhez ar c'horf...

Met, war an douar-man, n'eus netra gollet.

Doue a zo e sonj war bep hini ac'hantomp... Hep ehan e labour da gempenn evidomp eun eurusted er bed-all. Ha gant poaniou ar bed-man e kempenn tamm ha tamm an eurusted-se.

Rak, pal buhez an den, Yann, n'eo ket poania da veva betek dek vloaz ha pevar-ugent.

Pal buhez an den avat eo labourat da blegra da Zoue, evit gounid ar vuhez peurbadus.

Da Vernadetta, ar Werc'hez Vari a lavare :

« Ne brometan ket d'it e vezi eurus er bed-man, met er bed-all. »

D'emp holl e lavar Doue kement-all.

DRADEM.

RESPONTIT 'TA, MAR PLIJ... ■■■

C'houi hag a lavar ez och kristenien ha kristenien vat,
 C'houi hag a gred eta, hervez komz ar Skritur Sakr, « n'eus silvidigez ebet, nag evit an dud nag evit ar broiou, nemet dre groaz Hor Salver Jezuz-Krist »,
 C'houi hag hoc'h eus klevet lavarout alies, hag a lavar alies hoc'h-unan, eo kouezet ar vro ken izel dre m'he devoa kaset Doue diouz he buhez...
 Met petra rit evit sikour adsevel ho pro ?
Klemm ha blejal ?... Met al leue bihan, nevez dizonet, a c'hell ober kement-all...
Selaou marvailhou gouullo ?... Met an azen a c'hell ober kement-all.
Konta marvailhou gouullo ? Met ar peroked a c'hell ober kement-all.
Gortoz ma vez degaset d'eoc'h ar silvidigez gant unan all bennak ?... Met an holl lakepoded a c'hell ober kement-all.

* * *

Met petra rit 'ta neuze evit sikour ho pro da adsevel ?
 Daoust ha c'houekoc'h eo ho pedenn pemdeziek ?
 Daoust ha kofes ha kommunia a rit aliesoc'h ?
 Daoust ha mont a rit d'ar pedennou graet evit ar peoc'h, bep sul, d'ar gousperou ?
 Daoust hag e kasit tud ho ti d'ar pedennou-se ?
 Petra ra, da sul, ho paotred yaouank ? hag ho merc'hed yaouank ? E-lec'h mont d'ar gousperou da bedi evit ar brizonidi, lavar d'in 'ta, petra reont ?
 Daoust hag eur wellaan bennak a zo deuet en ho puhez ?
 Ha ma n'hoc'h eus degaset gwellaenn ebet en ho puhez, perak beza souezet ma ne deu gwellaen ebet er vro ?
 Eur vro a ya war wellaat, pa ya ives war wellaat an dud a zo enni. Hag an dud a ya war wellaat, pa stag pep den da labourat d'en em wellaat.
 Petra c'hortozit evit kregi gant al labour-se ?
 Responpit 'ta, mar plij !

DRADEM.

■■■ DIVEZVI DA GENTA ! ■■■

Eun tonton koz am eus bet, n'oa ket troët kalz da goll amzer gant kazetennoù : ar "C'hourié" bep sul, hag echu.
 Eun amezog en doa, a oa eun « dreber-paper », ma 'z oa unan. Bemdez e vije lennet piz ar journal. Entent a rae gouzout kement a dremene dre ar bed. Ma vije bet c'houennet ken piz e barkeier !
 Hag an contr koz da lavaret d'ezan : « Gouzout a rez kelachou ar vro hag ar bed : gwelloc'h out, ma ne c'heus ket eost mat ebet en da zouarou ? »

* * *

En dervez hirio ez eus kalz tud a ve mat d'ezo mont d'ar skol gant va zonton koz.
 En ti, er park, er marc'hajou, n'eus ken kount : Petra zo a nevez er Rusi, en Alamagn, e Bro-Zaoz, en Amerik ? Petra lavar hirio ar c'hetzennou ? Petra a skign ar radio ? Darn a zo o fizians er gostezenn-man ; lod all a garfe e chomfe an treac'h gant ar gostezenn-all. Hag emaer adarre evel ki ha kas : dizunvaniez ha kasoni etre an dud kement ha biskoaz !...

Bezomp 'ta da genta ganeomp hon-unan !

Ar brezel a zo bemdez oc'h en em astenn ; an dro d'ar bed a c'heille ober ; a-wel eman da badout c'hoaz pell hag hir...
 Daoust ha n'hon defe ken da ober nemet gortoz ar bobl estren a chomo gantan ar gounid diweza da zegas d'eomp, war eur pladig aour, an eürusted hon eus kollet ? Labour gortoz hon defe !
 Ar viktor a zo eur c'had a welan c'hoaz o redek. Ha fiziout war an estren ? Daoust hag ar poblou all n'o deus ket trawalc'h da ober ganto o-unan ? Ha daoust ha n'emaint ket ganto o-unan ?

* * *

Lakomp koulskoude pep tra evit ar gwella. Lakomp eman ar poblou all oc'h en em zistruja evidomp-ni.
 Lakomp zoken e vo sinet ar peoc'h a-benn tri miz :
 Hor prizonerien a zo deuet holl d'ar gear ; hon aour a zo res-taolet d'eomp :
 Hor bro a zo chomet en e fez, he c'holoniou stag outi :
 Savet eo ar « Frans ken uhel ha biskoaz ». Ken uhel hag er bloavez 19, antronoz ar brezel bras !
 Hag e teufe da wir an hunvre-se, pegeit e padfe hon eürusted ?
 Ne badfe ket pell !

Er bloavez 19 edomp e renk kenta ar broiou. An enor, an danvez, an eürusted a oa ganeomp. Er bloavez 40 e oamp diskäret ! En 20 bloaz oa aet hor stal da stalic, oa kouezet hon enor er vouilhenn.

En taol-man e vije berroc'h c'hoaz hon abadenn : ne chomfemp ket 10 vloaz en hor sav ; ne chomfemp ket 5 bloaz ! nemet chanjamant a zeufe en dud.

— « Ha perak 'ta ? » a c'houennit.

— Selaouit : Krogit e kazell eun den mezo ; keit ha m'hen dalc'hoc'h e chomo war e dreid : diskrogit anezan, e ruihio gant e gofad. C'hoant hoc'h eus e chomfe war e bloum ? Laoskit-hen da zivezvi da genta.

Ar Franz iveau a zo bet mezvet, gant ar gevier a zo bet silet er sperejou, hag o deus breinet kement a galonou. Ar Fransizien a zo bet digristenet eur c'halz anezo. Disonjet ganto o ene hag ar bed all, n'o deus sonjet ken nemet en o c'horf hag er bed-man. Doue n'oa netra d'ober ken gantan. E c'hourc'hennou a oa breset.

Baradoz ebet ken da c'hounid, an dud a entente kaout ar baradoz war an douar. Pep hini gantan e-unan, pep hini gant e zac'h ! Bouëd hag arc'hant hep labourat ! Nebeut a boan gant bugale : « paotr ha merc'h, netra warlerc'h ».

Nag a bed zoken n'o doa ezomm na paotr na merc'h !

Hag ez oc'h souezet hon defe bet lamm ?

« N'hor boa ket a armou », a lavare Petain. Ma vije armou evit kroazia an divrec'h !

« N'hor boa ket a soudarded ». Abenn kaout soudarded e ranker sevel bugale, ha gouzout o sevel.

« N'hor boa ket a vignoned ». E c'hortozemp skoazell ha karantez ar broiou all, ha n'oamp ket gouest d'en em c'houzavken etrezomp !

Pa lavar an d'eo'h, mezvet e oamp ! Eun taolig skoaz hag edomp kaset da ruihia. C'houec'h sizun brezel !...

Hag e vefemp savet war hon treid warc'hoaz, daoust ha chom a rafemp en hor sav ?

Daoust ha divezvet omp ?

Daoust ha chanjamant a zo en dud ? Daoust ha gwellaenn a zo deuet enno ?

Aze eo eman an dalc'h koulskoude. Etre an daou vrezel hor boa kemeret an hent fall, an hent a gas war-eeun d'ar reuz ha d'an disenor. Gouede ar brezel-man, ma kendalc'homp gant ar memez-hent, ni a gouezo er memez toull, ha diouall a c'hellomp ne gouezemp c'hoaz izelloc'h.

A ! ar poënt a zo d'eomp, tud diskiant ma 'z omp, d'en em ganna etrezomp, evit an estren. Per pe Baol !

Gwelloc'h eo d'eomp sellout ouz hor seuliou hag e welimp toull hol loërou ; ober hon eksamin a goustians, distrei ouz Doue, selaou mouez an Iliz, beva evel kristenien a oar n'eman ket ar baradoz en tu-man d'ar bez ; ha beza unanet endro d'hor « mestr », p'hon eus unan breman.

Paour-kaez Petain, n'en deus ken youl nemet hor sevel diwar hon teil hag hor breinadurez, hag ez eus berniou tud, tud vad war o meno, n'o deus nemet abeg da glask ennan.

Petra reont, ar gristenien-se, eus liziri hon eskipien ?

Goulaoui a raïo adarre deiz ar peoch. Plijet gant Doue e ve neuze an dud holl a-unan hag o dije komprenet ar gentel a zo roët d'ezo.

Ar Frans a vevo, n'eus forz penaos e troio ar brezel, ma vez din da veva, ma vez yec'hed awalc'h enni. Hag ar Frans a vo din da veva ma tistro ouz Doue. Anez da-se...

Divezvi da genta !

S. S.

DIRAK AR BEZ

Er bed-man ar maro — er bed-all ar Vuhez.
Er bed-man ar wirionez kuzet — er bed-all ar Wirionez splann.
Er bed-man ar skeud — er bed-all ar Wirionez.
Er bed-man ar brezel — er bed-all ar Peoc'h.
Er bed-man ar freuz — er bed-all an Urz.
Er bed-man an denvalijenn — er bed-all ar Sklerijenn.
Er bed-man an harlu — er bed-all ar gwir vro.
Er bed-man ar skuisder — er bed-all an diskui.
Er bed-man ar beaj — er bed-all ar porz.
Er bed-man an dristidigez — er bed-all al levenez.
Er bed-man an daelou — er bed-all ar frealzidigez.
Er bed-man ar gwaleuriou — er bed-all an eürusted.
Er bed-man ar boan — er bed-all an digoll.
Er bed-man an emgann — er bed-all ar viktor.
Er bed-man an amzer — er bed-all an eternite.
Er bed-man ar feiz — er bed-all ar weladur splann.
Er bed-man an disparti — er bed-all an unvaniez... e Doue.

PENAOS E VOE DIGOEFET HA DIDOKET JANEDIG PILGOZIG

En amzer ar strisaduriou e vevomp. Her gouzout a rit.
En amzer ar « restrictionou » evel ma lavar an dud a gav
bepred gwelloc'h distaga galleg trefoet kentoc'h eget komz bres-
zoneg yac'h, entenet gant an holl.

Strisaduriou a zo war bep tra.
War ar boued ha war an dilhad.
Ha war eur bern traou all a veze
kavet gwechall a vil-vern, ha ne
vezont kavet hirio nemet gant
mil boan...

Eur vizer eo kaout eun dra
bennak, a glemme, en deiz-all,
Janedig Pilgozig... Ne gavan mui
zoken eun tamm ampez da lakaat
em c'houef.

E tok e vez e ret d'eoc'h
mont, Janedig !

E tok eo sur, eme Janedig,
feuket war he meno o klevout
kement-all... Met pell-zo e oa
klany gant ar c'hoant d'en em la-
kaat e tok.

Pell-zo iveau eman gant Janedig

he c'hoef war gern e fenn...

Hag eus an eil sulyez d'eben ar paourkaez koef ne ra nemet
rikla... Ha, sklaer eo, eun dervez bennak e nijo kuit.

« Emaoun o vont, emaoun o vont, emaoun aet... » a c'help
kana ar c'hoefig brao...

Kaer 'zo, eme Janedig, n'heller ket dougen eur c'hoef ha
n'eo ket ampezel. Koulz eo lakaat eun tamm truilhou war ar penn !

Dare e vez e d'in mont e tok.

Aesoc'h ha dibanooc'h eo beza e tok... Eun taol krib d'ar bleo...
an tok war ar penn, ha mat pell 'zo !

Hag ar c'hoef daonet-man a zo ret keit ac'halen da warc'hoaz
evit e lakaat da chom war ar penn...

Ha ne gaver ket ampez... eno eo eman an abadenn. An ampez a
zo aet iveau gant n'ouzoun ket piou, da ober yod gwiniz moarvat.
E tok e vez e ret d'in mont na petra 'ta !

Mont e tok da nao bloaz ha tregont !
Rag Janedig a zo eur plac'h yaouank-koz.
Met sonjal a ra e vez e kavet kalz yaouankoc'h pa vez « di-
goefet ha toket ».

Ha setu Janedig da Lokournan da brena eun tok. Da brena
eun tok nevez-flamm.

Penaos e vez e an tok a breno ? Ne oar ket c'hoaz.

Dre ma ya gant hec'h hent ne wel nemet tokou dirak he daou-
lagad, evel pa vije oc'h hunvreal.

A bep seurt ez eus eus an tokou-se.

Tokou da lakaat war an daoulagad, hag e ranker ganto sevel
ar penn sounn evit gwelout skaer, a-hent-all ez afed da dourtal
kleuz ha moger...

Tokou hag a oa warno plunv a bep liou... laboused en o fez
zoken... Tokou da zougen war gern ar penn... Tokou da zougen
war ar skouarn dehou... Tokou da zougen war ar skouarn kleiz.

Chê nag a dokou !!

Ha setu Janedig e ti ar varc'hadourez tokou, e ti ar « modiste »
evel ma lavare Janedig.

Er stal e oa tokou ha tokou... da zigoefa holl verched ar
c'hantou.

War an tokou, n'eus ket a strisaduriou.

Ma vefen bet eun aotrou bras bennak er vro, em befe laket
ivez strisaduriou war an tokou.

Eun tok da bep hini. Hag eun tok bep tri bloaz hepken.

Va zad koz Doue e bardono, d'e zek vloaz ha tri-ugent, a
zouge c'hoaz, gant lorc'h, e dok eured. Perak 'ta ar merc'hed a
rank hirio chanj tok ken alies ha ma vez loar nevez ?...

Eur pennadig brao e chomas Janedig e ti ar varc'hadourez
tokou... Rak he c'hoef a rankas tenna evit esea he zog, dirak eur
pikol melezour...

Hag, anat d'eoc'h, ar « modiste » a gavas ez ae brao-bras
an tok da Janedig... eun tokig du gant eul labousig melen-ruz war
e gribenn.

Ha setu « toket » Janedig Pilgozig.

Gortoz a reas evelato ar sul warlerc'h evit beza digoefet...

Mintin mat e savas er sulyez-se...

Ar wech kenta e oa d'ezi lakaat he zog da vont d'an iliz.

Ne gredas ket mont d'an oferen-bred. Re a dud a vefe bet o
sellout outi.

Al labousig melen-ruz a vefe bet marteze nijet kuit, spontet-holl.

Ha Janedig, gant sellou an dud o para wañni, a vefe marteze deuet da vez a ken melen-ruz hag al labousig a oa war gribenn he-zog. Euroc'h e kavas mont d'an oferenn-vintin, hag e chomas zoken e traon an iliz, en eur c'hornig-tro tenval ha leun a gadoriou torret.

Eno, sur, den n'he gwelfe.

Siouaz ! Janedig he doa disonjet Biel. Biel, ar c'hloc'her koz, karget da zastum arc'hant ar c'hadoriou. Ha daoust ma vez tenval c'hoaz an iliz d'an oferenn-vintin, Biel n'e ket aes rei d'ezan eur voutonenn evit eur pez dek gwenneg, ha diaesoc'h eo c'hoaz mont da guzat outan a-drenv eur pilher bennak.

Da vare ar Gorreou e tegouezas Biel e traon an iliz. Eno e taoulinas gant feiz epad ma stirlinke kloc'hig ar c'horust bihan.

A-veac'h m'en doa savet e benn, petra ' welas ? Aze tost d'ezan, er c'horn-tro, e-touez ar c'hadoriou torret, eun dudi a labousig, unan melen-ruz !!

Ar c'hloc'her koz a sonjas dioustu er blijadur o defe e vugale vihan o kaout en o c'haoued eul labousig ker koant !

Amzer en doa d'e dapout, d'e gas d'ar ger ha da zistrei adarre da zastum arc'hant ar c'hadoriou. E-pad an amzer-se, Janedig ne finve ket. Stouet e oa war he c'hador, he fenn ganti etre he daouarn. Ken chalet e oa bet gant he zog nevez m'he doa disonjet he yalc'h.

Biel, hen, ne zisonje ket e labous.

Goustadik e teuas tost d'ezan, hep gwelout Janedig kuzet er c'horn tenval-se. Sevel a reas e zorn, ha... pan ! setu kraban ar c'hloc'her koz war al labousig ha war tog nevez Janedig. Janedig a voe darbet d'ezzi sempla... Biel, pa welas daou zorn o sevel trum da gregi en e vrec'h da virout outan kas gantan labous ha tog hag all, a gomprenas ar fazien en doa graet... Ne gollas ket e benn evit kement-all... Euz... evez ar c'hadoriou torret ha lagad lemm ar c'hloc'her koz a anavezas an itron he zog-labousig melen-ruz.

Hag a-benn an oferenn-bred an holl er barrez a ouie istor tog nevez Janedig Pilgozig.

Ha Janedig he devoe kement a vez ma kasas he zog da bournem... ha ma kemeras adarre he c'hoef.

Hag an dud zoken a lavar n'eoi mui he c'hoef ganti ken rinklik ha ma oa gwechall...

PETROMIK.

Ouz an onner a gar tourtal,
Pa vezo bioc'h vo ret diwall.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

(Kendalc'h)

8. — Ar velegiez

Goudé beza resevet ursiou sakr an abostolerien hag an avierien, an Aotrou Landure a boagnas c'houekoc'h c'hoaz da santealaat e vuhez.

Lakaat a rae e holl aked da seveni komzou ar Spered Santel : « Maro oc'h hag ho puhez a zo kuzet e Doue gant ar C'christ ».

Met seulvui ec'h en em denne evelse ennan e-unan evit en em unani bepred startoc'h gant ar C'christ, seulvui iveau e vertuziou a daole eur c'houez vat bepred krenvoc'h en-dro d'ezan. Eun deiz Aotrou person Lanniliz her c'hasas gantan da welout mignoned d'ezan. Epad m'edont ouz taol mestrez an ti a yeas er maez eus ar sal. Petra a oa a nevez ? Ar mevel, ginidik eus an Annam, a oa kuzet a-drenv an nor-gwer ha ne ehane da sellout ouz an Ao. Landure. « Perak, eme ar vestrez d'ar mevel, e chomit evelse da sebezi-o sellout ous er c'hloareg ? — Ker brao eo ! » a respondas-hen. Pa glevas kement-se ar c'hloareg a ruzias ken diaes e kavas. N'oa ket evit gouzany meuleudiou. Evitan, muioc'h mui, enoriou ar bed ne doant nemet avel ha moged.

E spered n'edo ket e chal gant traou an douar. Troet oa a-zevri warzu an deiz kaer ma vije c'hoaz henveloc'h ouz ar C'christ dre ar velegiez. Met ha gwelet a c'hellfe an deiz-se e miz Gouere 1939. N'oa ket dienkreuz a-walc'h war ar poent-se. Abaoe meur a viz ne oa anio nemet eus ar brezel. E miz Gwengolo 1938, p'edo o pardona e Lourd, e pedas birvidik ar Werc'hed hag e c'houellenn diganti rei d'ezan gwelet hep dale an deiz dispar ma c'hellfe la-varet e oferenn genta. Pelerined a welas o vont kuit galvet da vont d'an arme. En-dro d'ezan unan bennak a lavaras :

« Poent eo d'ar brezel tarza evit ma vo eeunet o sugellou d'ar re na chanont da glask trabas ouz ar broiou-all ».

O klevet geriou ken diskiant, an abad a lavaras d'e vignon :

« O, aes eo d'ezo komz evelse eus ar brezel. Met ne welont ket eta pebez tra euzus eo ar brezel ! »

E-pad e vloavez diweza er C'hloerdi bras an trouz-brezel a deue, a vare da vare, da deuel strafuill e kalonou ar gloareged. D'ar 27 a viz Meurz e skrive :

« Kerent ker, a-greiz kalon, bennoz d'eoach evit ar gourc'hennou c'houek a zigasit d'in evit va gouel, bennoz evit ar peden-nou bitvidik ho peus bet ar vadelez da ober evidoun. Eus va zu em eus pedet start evidoc'h holl va fatron galloudus, Sant Joseph.

Goulenet em eus digantan beilha warnoc'h evel m'her grae gant kement a evez war ar Mabig Jezuz ha beza tost d'eomp pa deuy hon eur ziweza... Trouz brézel a zo deuet betek ennomp en dei-zou diweza-man ; 14 eus hon c'henvreudeur a zo galvet dindan an drapo hag e sonjen daoust ha va zto na deufe ket da vont da Bariz, dreist-holl pa welen meur a hini eus va oad hag eus va division o vont... Dre c'hras Doue er c'hoerdi emaoun c'hoaz, hag, ar pez a zo gwelloc'h, hervez ar pez a glevomp, an traou o deus doare d'en em gompeza. Daoust ha Doue en deus bet truez, eur wech muioc'h, eus ar bed brein? Parabolenn ar Mab foran, a studiomp er sizun-man, he deus roet d'in eur skeud lugernus eus e drugarez a dad... Evelato, ret eo kaout keuz hag ober pinijenn, gwirionez ankounac'haet gant tud hon amzer deuet da veza paien. Bezomp leun a fizians ha pedomp !»

Tostaat a rae an deiz bras hag an avielet a en em brepares gand eun aked birvidik da ober eun digemer kaer da Jezuz a oa warnez ober anezan e veleg. D'an 18 a viz even 1939 e skrive d'ar beleg hen hentchas, ar c'henta, warzu an aoter :

« Aotrou Person ket, An aotrou Rener en deus va galvet, e ano hon aotrou 'n Eskop, da resezo ar velegiez, d'ar sadorn, deiz kenta a viz Gouere.

« Ar brasa plijadur a rafec'h d'in o tont da astenn ho taouarn war va fenn ha da unani ho pedennou gant re kement hini am c'har.

« Eur c'hras vres meurbet eo e ro Doue d'in o c'hervel ac'houn da veza e veleg. Divinout a ran an dousder a gaver o rei ar sakramanchou hag o kinnig sakrifiz santez an oferenn, met gouzout a ran iver ez eo eur targ hag a ra krena, dreist holl en amzer a vevomp. Koulksoude, harpet gant ar pedennou birvidik a rae a bep tu evidoun, e vennan bale warzu an enor-se a ra d'an ene kaout aon.

« Em spered eo deuet ar c'homzou a voe lavaret da Sant Fransez Asiz : « Fransez, evit beza beleg, e leer kaout eun ene « glan ha disklabez evel ar strinkenn-man ». Gouzout a rit pegen pell emaoun eus ar stad-se hag e c'houllennan eul lodenn vihan eus ho pedennou evit ma teug an Aotrou Doue, a zo, abenn eun nebeut deveziou, o vont d'am gwiska gant e c'halloù, d'am gwiska muioc'h gant e santelz. »

D'ar c'henta a viz gouere an aotrou Joseph Landure a oa beleg evit an eternite.

Ar beleg yaouank a ouie ne dlle ket derc'hel evitan ar grasou presius en doa bet : beleg oa evit ober vad d'ar re all. Kerkent ha ma voe beleget, da c'hdal ma vije hanvet en eur barrez pe skol bennak, an den yaouank a renas patronaj Lannilis. « Evit echui patronaj an ehan-skol, eme eur mignon, ez oamp boazet da rei eur pez c'hoari. Dispar oa an aotrou Landure en e habaskded da zeski o rollou d'ar vugale. »

Edo oc'h ober al labour-ze pa deuas unan bennak da lavaret d'ezan : « embannet eo an niverenn 6 ». Ar vugale a anaveze pe hini oa e niverenn, pa glevjont ar c'helou, a zeus en-dro d'ar beleg yaouank, met hen-man a lavaras d'ezo : « Mat eo ! » hag a gendalc'has gant e labour.

Abarz kimiada diouz e dud evit distrei d'e rejimant e frealzas anezo en eur lavaret :

« Bras eo va joa da veza beleg ; bezit eurus iver p'egowit ho peus an eurvad d'am gwelet beleg. »

Gant ar brasa nerz kalon e kerzas warzu tachenn ar brezel.

Pevar dra kaer-meurbet :

eur familh sentus ar vugale enni;
eur familh unanet an holl enni;
eur familh niverus;
eur familh gristen.

Pevar dra divalo-mez :

eur familh hep sentidigez;
eur familh hep karantez;
eur familh hep kavell;
eur familh hep Doue.

Ar «Gloria in excelsis» e brezoneg

(a c'hell beza kanet war an toniou latin)

- Gloar bepred en nenvou da Zoue.
- Ha d'an holl dud a volontez vat peoc'h e bro an douar.
- D'eo'h meuleudi.
- D'eo'h mil ha mil bennoz.
- Holl ni hoc'h ador.
- Ni a gan hoc'h ano.
- Ha ni zeu d'ho trugarekaat abalamour da vraster ho kloar.
- Aotrou Doue, Roue an nenvou, Doue an Tad holl-c'halloudek.
- Gloar d'eo'h-c'houi iveau, Aotrou Mab unik, o Jezuz-Krist.
- Aotrou ha Doue, Oanig Doue, Mab sentus an Tad.
- Distrujer pec'hejou ar bed, ho pet truez ouzomp.
- Distrujer pec'hejou ar bed, prizit digemer hor pedennou klemmus.
- C'houi azezet en tu dehou d'an Tad, ho pet truez ouzomp.
- Rak c'houi hepken a zo santel.
- C'houi hepken 'zo Roue.
- C'houi hepken 'zo uhel-tre, o Jezuz-Krist !
- Gant ar Spered-Santel e gloar skedus Doue an Tad. — Amen.

SEB.

Librairie de Bretagne

RENNES

Gisèle VERSCHUERE
17, Quai Chateaubriand

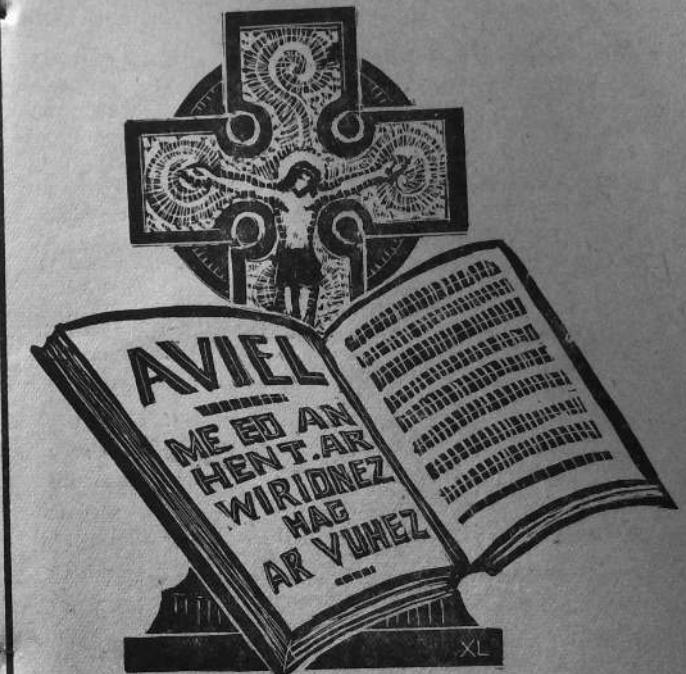
Téléphone n° 44-83
C. C. P. Rennes 41918

Tous les livres bretons
Tous les livres concernant la Bretagne

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix   Le Gérant : L. BOCLÉ.
(Cum permissu superiorum)

— 15e BLOAVEZ   KERZU 1941   N° 23 —

AR VUHEZ.

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h
address *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez
ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkouma-
nantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war
ho lizer.

3° Skravit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 379
Istor vorzudus eur Vreizadez	p. 382
Hor Salver lezuz Krist.....	p. 384
Da Vari.....	p. 386
Kousk, Mabig Jezuz.....	p. 387
An Ao, Joseph Landuré.....	p. 388
Ar bejour (kontadenn).....	p. 390
Taolennou 1939-1940-1941.....	p. 376

— 379 —

Kenteliou an Aviel

PASION HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Pilad a gondaon Jezuz d'ar maro

Jezuz, eur vantell ruz war e ziskoaz, eur gurunenn spern war
e benn, e zremm golet a wad, a zo digaset en-dro da Bilad.
Heman a ya gantan er-maez hag a ziskouez anezan d'ar bobl :

« Setu an den ! », emezan d'ezo.

Ma en doa kredet teneraat evel-se o c'halonou, e oa faziet
adarre. Kerkent ha ma welont anezan, e youc'hont a-bouez penn :

— « Ouz ar groaz ! stagit anezan ouz ar groaz ? »

— « Kemerit anezan, c'houi, a lavar Pilad, ha stagit anezan ouz
ar groaz, rak me ne gavar ennan netra hag a verit ar maro. »

— « Ni hon eus eul lezenn, a respont ar Juvezien, hag hervez
al lezenn-se, e tle beza laket d'ar maro, rak ma en deus lavaret
ez eo mab da Zoue. »

O klevout ar c'homzou-se, Pilad a zo souezet ha nec'het
muioc'h-mui. Mont a ra gant Jezuz el lez-varn, ha goulenn a ra
digant :

« A belec'h ez oc'h-c'houi ? »

Hor Salver ne respont ket d'ezan.

« Ne respontit ket d'in ? eme ar gouarnour ne ouezit-c'houi,
ket e c'hellan ho staga ouz ar groaz pe ho lezel da vont kuit ? »

Jezuz a respont :

« N'ho pefe galloud ebet warnon, ma ne veze ket bet roet
d'eo'h eus a uheloc'h. Rak-se an neb en deus va laket etre ho
taouarn a zo kablusoc'h egodoc'h. »

Pilad a glaske atao an tu d'e lezel da vont kuit. Ar Juvezien
her gwele mat. Krial a reont d'ezan :

« Mar e lezit da vont kuit, n'oc'h ket mignon da Sezar, rak an
neb a glask beza roue en em sav enep Sezar ! »

O klevout an dra-se, ar gouarnour a gren muioc'h-mui : rak
c'hoant en deus, a-raok pep tra, da zerc'hel e garg. Neuze ez a
er-maez hag ec'h azez war e gador-varn. A-raok kondaon Jezuz,
e fell d'ezan, c'hoaz eur wech, ober goab ouz ar Juvezien :

« Setu ho roue ! », emezan.

« Lammit anezan, emezo, a zirak hon daoulagad, stagit anezan
ouz ar groaz ! »

« Penaos ! me ' rafe staga ho roue ouz ar groaz ? »

« N'hon deus ken roue nemet Sezar », emezo.

O welout ne c'houeze netra hag e kreske muioc'h-mui ar
safar, Pilad a ra digas dour d'ezan da walch'i e zaouarn dirak ar
bobl, en eur lavarout :

« Me zo didamall eus gwad an den just-man ; an dra-se a sell ouzoc'h. »

Hag ar bobl a-bez da respont :

« Ra gouezo e wad warnomp ha war hor bugale ! »

Ar c'homzou spontus-se a zo bet klevet gant justiz an Aotrou Doue, rak, abaoe, ar bobl juzeo a-bez en deus douget, hag a zoug atao, ar samm hag ar merk eus he zorfed e-kenver Mab Doue, splann eo dirak ar bed holl ez eo eur bobl vilit.

Pilad ives a oa kablus bras ; daoust d'ezan da welout skaer e oa Jezuz dibec'h kaer eus kement a damalle d'ezan ar Juzevien, hen koulskoude e gondaone d'ar maro gant aon da zisplijout da Sezar ha da goll e garg. Hen e lakas eta etre daouarn ar Juzevien evit beza staget ouz ar groaz.

War hent ar C'halvar

Ar soudarded a grog eta en Hor Salver, a lamm diwar e gein ar vantell ruz o doa taolet warnan, a wisk d'ezan e zilhad hag a gas anezan ganto da veza krusifiet. Jezuz, ar groaz war e ziskoaz, en em laka eta en hent war-du menez Kalvar pe Golgota.

Dre deir gwech, war a greder, e kouezas dindan bec'h e groaz, ker gwan ma oa goude beza bet skourjezet. Rak-se, gant aon n'en defe ket gellet mont betek ar penn, ar soudarded o doa palforset eun den, anvet Simon a Siren, da sikour Jezuz da zougen e groaz.

En eun takad bennak eus an hent, e kavas e vamm santel, deut d'e welout o tremen. Piou a c'hello lavarout rann-galon ar vamm hag hini ar Mab oc'h en em gaout ?

Pelloc'hik, eur vaouez santel a zeus er-maez eus he zi hag o welout dremp Hor Salver golet a chouezenn hag a wad a sec'h has anezan gant eul lienn. Skeudenn Jezuz a chomas merket war al lienn-se.

Eur bern tud a zeue warlerc'h hag, en o zouez, kalz a wragez a quele hag a hirvoude gant an druez o doa outan. Hor Salver a zistro outo hag a lavar d'ezo :

« Merc'hed Jeruzalem, na ouelit ket warnon-me : gouelit ken-toc'h warnoc'h hoc'h unan ha war ho pugale ! Setu o vont dervezioù ma vo laveret : Eurus ar gworagez n'o deus ket a vulage ! Lavarout a rint neuze d'ar meneziou : Kouezit warnomp ! ha d'an torgennou : Kuzit ac'hanomp ! Rak ma-vez graet evel-se d'ar c'hoad glas, petra vo graet eus ar c'hoad sec'h ? »

Dre ar c'homzou-se e tiougane Jezuz ar pez a dlee digouezout, wardro daou-ugent vloaz diwezatoc'h, gant Ker Jeruzalem, abalamour d'an torfed graet enni. Ar c'hoad glas eo Jezuz dinamm ha santel ; ar c'hoad sec'h eo ar bec'herien. Ma oa skoet ken rust an hini a bae evit pec'hejou ha n'en doa ket graet, petra vo ar bed-man pe ar bed-all evit ar bec'herien a chom aheurtet en o fallentez ?

Jezuz ouz ar groaz

Digouezout a reer war venez Kalvar wardro kreisdeiz. Kerkent e kinniger da Jezuz eun evaj graet gant gwin ha mirh kemmesket. An evaj-se a veze kinniger atao d'ar re a oa o vont d'ar maro evit rei d'ezo eur morgousk da zistana o foanliou. Met Jezuz hag

a felle d'ezan diwaska poan, goude beza hen tanvaet, ne fellas ket d'ezan hen eva.

Ar vourrevien a ziwisk Hor Salver, a ra d'ezan en em astenn war ar groaz, hag a stag warni gant mellou tachou e zaouarn hag e dreid. A bep tu d'ezan, e stagont ives an daou laer ouz o c'hraozou. Evel-se e teu da wir ar pez a oa merket er Skritur Sakr, diwar-benn ar Mesiaz :

« Laket eo bet e-touez an dorfetourien. »

Pilad en doa graet lakaat, dre skrid, a-us penn Jezuz, ar geniou-man :

« JEZUZ A NAZARED ROUE AR JUZEVIEN. »

Prinsed ar veleien a lavaras d'ezan :

« Na skrivit ket : Roue ar Juzevien. »

Ha Pilad da respont d'ezo :

« Ar pez am eus skrivet, am eus skrivet. »

Ar soudarded, goude beza staget Jezuz ouz ar groaz, a gemer e zilhad hag a ra peder lodenn anezo, unan evit pep soudard. Met diwar-benn e sae hag a oa, en eur pez, hep gri ebet, e lavar-jont kenetrezo :

« N'he regomp ket, met tennomp ar plouz evit gouzout da biou e vo. »

Evel-se e teuas da wir komzou ar profed :

« Rannet o deus va dilhad ha tennet plouz berr war va sae. »

Ha neuze ar soudarded a azezas gant pep hini e lodenn.

Ar groaz a oa savet en he sav, sounn. Evel-se e oa Hor Salver entre an Nenv hag an douar, gwir hanterour etre e Dad hag an dud. A-raok e welout o verval, taolomp warnan eur sell a garantez. Lavaret en doa da Nikodem :

« Ret eo da Vab an den beza savet a-us an douar evit ma hello an dud a gred ennen, kaout ar vuhez peurbadus. »

Ha diwezatoc'h d'ar re a oa ouz e selaou en Templ, pemp devez a-raok e basion :

« Pa vezin savet a-us an douar me a chacho an holl davedon. »

Lavaromp eta d'ezan : Salver Jezuz, chachit hor c'halonou da vedoc'h evit m'ho karimp muioc'h-mui ha ma c'hounezimp, o kredi ennoc'h hag a karout ac'hanoc'h, eürusted ar baradoz.

YA, GWIR EO...

Ya, gwir eo :

hep brezoneg, n'eus Breiz ebet.

Met, gwir eo ives :

hep feiz, n'eus Breiz ebet.

ISTOR VURZUDUS EUR VREIZADEZ YAOUANK

Bez' e oa eur wech, eur verc'hig vat, karet gant an holl, abalamour ma karie iveau an holl.

O chom edo e Kermato, war zouar parrez Gwisseni, e ti he zad *Reun Roudaut* hag e mamm *Janned Lossac*.

An daou gristen mat-man a laboure o douarou en eur sevel o sez krouadur.

Ar verc'hig a oa hec'h ano Mari-Rene. Badezet e voe e iliz Gwisseni d'ar 4 a viz meurs 1847.

Da Wisseni ez eas d'ar skol hag e Gwisseni eo e reas he Fask kenta, d'an oad a unnek vloaz.

Er bloavez 1859 Rene Roudaut, e bried hag e vugale a zeus da chom da Enez-Cadec, da barrez Plougerne, ha Mari-Rene a zeus d'ar skol gant al leanezed e Plougerne iveau.

Leun a furnez e oa ar plac'hig-se.

Er ger e laboure kalonek. Ha pa veze gwelet war an hentchou ne veze gwelet nemet war hent ar skol pe war hent an iliz.

Alies e teue da gomunia. Bemdez koulz laverout. Ha d'ar mare-se e oa rouez an dud a veze bemdez o komunia.

Mari-Rene a zeue bemdez, zoken pa veze amzer fall... Hag e Plougerne e chouez krenv an avel. Sebezet e chome an dud dirak santelez ar plac'hig yaouank...

Ha petra 'voe klevet eun dervez? Mouez Arc'heskob Aljer, an Aotrou Lavigerie, o c'houenn plac'hed yaouank a Vreiz-Izel da vont gantan d'an Afrik da leanezed ha da visionerez.

« Ne brometan d'eoc'h, a lavare an arc'heskob kalonek, nemet

paourentezez, poaniou ha trubuilhou... rak dindan galloud an diaoul eman c'hoaz an Afrik...»

Mari-Rene Roudaut a respondas da vouez an Arc'heskob, ha d'he heul ez eas eur genitif d'ezi. Mari Roudaut hec'h an, ginidik a Blouerne.

Hag e lavarjont o diou kenavo d'o zud, d'o zi, ha d'o Breiz.

Du-hont e Bro-Afrika ne oa ket eur c'hoari beva...

Douar ar vro c'houez-se a oa da zifraosta ha da labourat evit yellout beva...

Hag eun urz nevez evit leanezed a oa da sevel e-kreiz an dienez-se.

Ne voe ket savet hep poan.

Goude dek vloaz labour, ne chome war an dachenn, nemet an diou Vreizadez kalonek.

An eil goude eben, ar re all a oa aet kuit : re galet e kavent ar vuhez-se.

E-pad bloaz e chomas sarret an novisid.

Er bloavez 1880 e tigoras adarre e zoriou, ha S' Marie Salome (Mari-Rene Roudaut) a voe karget d'e ren.

N'he devoa d'an ampoent nemet tri bloaz ha tregon.

Dek vloaz diwezatoc'h e weled en novisiad pemp war'n ugent plac'h yaouank.

D'he femp bloaz ha tregon e teuas S' Mari Salome da veva Superjerez-Vras ar Vreuzier.

Diwar neuze ar Vreuzier ne reas nemet kreski ha kreski hep ehan...

Pa varvas o zad karet, an Aotrou Lavigerie, al leanezed a oa ouspenn eur c'chant anezo...

Abaoue e kendalc'hont da greski.

Savet o deus, renet atao gant eur goueriadez a Blouerne, skoliou, ospitaliou evit ar re glanv hag ar re goz, skoliou da zesk micheriou.

Ouspenn 70.000 a verc'hed yaouank o deus skoliet hag ouspenn 2 vilion a glanvourien hag a dud koz o deus tremen dre o ospitaliou.

Ouspenn 3.000 morian bihan war o zremenvan a vez badezet pep bloaz gant « Leanezed misionerez Bro-Afrika ».

Na krenv eo karantez an Aotrou Doue en eur galon a zo digor bras d'ezi!

MABIG.

Diouz pep troad n'eo mat pep botez,
Na diouz pep gwaz mat pep maouez.

HOR SALVER JEZUZ-KRIST

**Jezuz a rank beza Doue,
rak n'eus nemet eun Doue a c'hell beza komzet
evel en deus graet**

EUN DEN A ZISKOUZEZ EO BEO, DA GENTA, DRE E GOMZOU.

Ar gomz eo sin anat ar sonj, bez 'z eo sklerijenn hor spered hag hon ene. C'hoant hoc'h eus da anaout eun den ? Selaouit petra lavar. Abred pe ziwezat, hag alies hep gouzout d'ezan, e welot e spered hag e ene en e gomzou.

Komzou eun den pe komzou eun Doue eo komzou Jezuz ?

Gwelomp en ano piou e komz, da biou e komz, petra lavar ?

Peurliesa ne gomz ket eun den en e ano d'ezan e-unan : Komz a ra en ano ar gwir, al lealded, ar enor. Komz a ra en ano eun all hag a zo uheloc'h egetan. Ne lavar ket : Bezit leal, bezit onest, bezit karantezus rak me eo an onestiz, al lealded, ar garantez. Den n'eo evit komz evel-se... farsus e vefe. Eur mestr, eur roue, eur jeneral ne ro ket e urziou eus e Benn e-unan, met a-berz al lezenn, a-berz ar vro, a-berz Doue. Jezuz, Hen, en deus komzet en eano e-unan. Lavarout a ra d'an dud ; bezit leal, santel, rak « me eo an hent, ar wirionez, ar vuhez ». Komzou eus ar seurt-se n'eo ket komzou eun den int, met komzou eun Doue.

Pa gomz eun den, e gomzou ne dizont nemet eur famih, eur strollad tud, eur boobl ; ha n'eo ket an holl.

Komz a ra evit tud e amzer ha tud al lec'h-man-lec'h. N'eus nemet komzou Doue hag a vefe evit an dud holl, e pep lec'h hag e pep amzer. Hogen, Jezuz en deus komzet d'an holl dud, a pep lec'h, a pep amzer, rak Hen a oa den ha Doue.

* * *

HA PETRA EN DEUS LAVARET ?

Traou ha n'oar den ebet o anaout. Meur a wech en deus komzet d'e ebrestel eus an amzer da zont. Dizoloet en deus d'ezo ar pep brasa eus ar pez a c'hoarvezfe gantan : e basion, e varo war ar groaz, e rezurekzion, donedigez ar Spered santel, kement a selle ouz an Iliz, Jeruzalem' dismantret, an templ diskaret... hag al laveriou-se a zo deuet holl da wir.

N'eus nemet Doue hag a anavesfe an amzer da zont.

PETRA LAVAR JEZUZ DIWAR E BENN E-UNAN ?

Lavarout a ra eo hen ar Mesiaz.

Pa lavar d'ezan maouez Samari : « Gouzout a ran e teuio ar Mesiaz hag e tesko d'eomp pep tra » — Jezuz a respont : « Me, an hini a gomz ouzoc'h, me eo ar Mesiaz ».

Lezel a ra an dud d'E c'helver ar Mesiaz. Eun den dall a youch outan : « Jezuz, mab David, ho pet truez ouzin ». Meur a dro ar boobl her galv : « Jezuz mab ar Doue beo » hag Hor Salver o lez da lavarout an dra-se d'ezan. Ma ne vefe ket bet gwir, biken n'en defe o lezeta da rei d'ezan an ano-se.

A-wel d'an holl e lavarao fras eo Mab Doue. Pa voe kaset dirak ar sanedrin, lez-varn ar Juzevien, ar Beleg bras, en e sav, leun a gounnar, a c'houlenn outan : « En ano Doue, gourc'henn a ran d'it lavarout d'eomp ha bez' ez out ar C'christ mab Doue ! » Jezuz a respont, hep aon, da Gaïfaz : « Hel lavaret ac'h eus, ya, me eo mab Doue ».

Sklaer eo ar c'homzou-se, evel an heol o para en e gaera.

* * *

Ar Brofeted o deus embannet e oa Jezuz mab Doue.

Hen e-unan hel lavar iveau.

Ma ne vefe ket gwir, Jezuz en defe laeret eano hag e c'halloù digant Doue. Daoust ha Jezuz a vefe bet eur gaouiad hag eul laer ?

Nann, Jezuz eo ar Wironez, da lavarout eo Doue. Hen dis-

kouez splann a ra e gomzou.

MELEGAN.

Ha peoc'h d'an dud

a volontez vat !

Daoust ha stank a-walc'h int, war an douar, an dud a volontez vat, evit tenna war ar bed peoc'h an Aotrou Doue ?

Daoust ha bolontez vat o deus ar re a gendalc'h :

da chom hep pedi,
da veva dalc'hmat er pec'ched,
da derri lezennou ar briedelez,
da ober eus ar sul derivez an diaoul,
da o'hounid arc'hant diwar dienez ar paour,
da vaga kasoni e-kenver o nesa,
da ober labour ifern gant o zeod fall... ?

Daoust ha bolontez vat o deus, an dud-se ? Peaos 'la neuze e teuio peoc'h ar baradoz war an douar ?

■ KOUSK ! MABIG JEZUZ ■

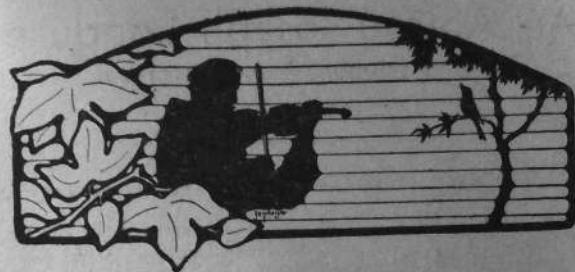
War blouz ar c'hraouig trueuz,
Kousk ! kousk ! kousk ! Mabig Jezuz !
Aelez en noz du
A njij a bep tu,
A c'hournij, a gan
D'ar bugelig glan.

Ouz alan domm an daou loen rous,
Kousk ! kousk ! kousk en noz didrouz !
Ar fulennou erc'h,
War o eskell gwerc'h,
A c'hournij, a njij,
Ha Jezuz a skrij.

Er c'havell yen, dirak da Vamm,
Kousk ! kousk ! kousk ! bugelig flamm.
Da Salver an den,
Dre an avel yen,
An aelez a gan,
Skedus evel tan.

A zindan sell Doue, da Dad.
Kousk ! kousk ! kousk ! o Roue mat !
An avel a c'houez,
E blenchou ar gwez,
Ha Salver an dud
Ganet eo divrud.

LAOUENANIG BREIZ.

DA VARI

1

Mil ha mil mouez, noz deiz, da gan,
Mamm va Salver ha gwerc'hez c'hlan;
Hag hi, warnoun he lagad doun:
« Eur servijerez hepken oun. »

2

Leun out a enor hag a c'hras,
Doue ennout ' deus graet traou bras;
Hag hi, warnoun he lagad aour,
« Sellet en deus euz e blac'h paour. »

3

Er baradoz, o prinsez wenn,
Holl da salud, stouet o fenn ;
Hag hi, warnoun he lagad flamm,
« Bennig Doue e gloar e vamm. »

J. L'HELGOUAC'H,
O. M. I.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

(Kendalc'h)

9. War dachenn an emgann

D'an 31 a viz Eost 1939 an aotrou Landure a loc'he eus Pariz
gant ar « 24^e R.I. ». D'an deiz ma oa diskleriet ar brezel edo di-
gouezet el Loren.

Eno e chomas beteg an 12 a viz Mae 1940.

Da redek en devezo dre an tri departamant, ar « Meuse », ar
« Meurthe-et-Moselle » hag ar « Moselle ».

E-pad an amzer-se, Joseph a vezou ken mat ha ken madelezus
ma c'hounezo koulou ar soudarded hag an ofiserien. Koulskoude
ene ar beleg yaouank a vezou meur a wech broudet gant ar boan.
Eun deiz, ec'h anzavas d'eur mignon deuet d'e welet da Breklange,
e kichen Boulay : « Ya, mareou zo em eus tanvaet al levenez da
zougenn va c'hoaz gant ar C'hrist ha d'E heul, met, hirio, ne
danavaa mui netra, va ene a zo seach' korn ». Hag e vignon da
skriva warlerc'h ar c'homzouze : « Hag e gwirionez, e groaz a
a pouunner ».

Met, pa anavezer mat Joseph, n'eus ket da veza souezet e ve
e ziouskoaz ken glazet gant samm e groaz : E c'hoant da welout
Doue karet a oa ker bras ! Hag en-dro d'ezan e tarempred tud
ken laosk en o feiz ha ken digristen ! « Paout-kaez soudarded
emezan. O ene a zo strobinelet e rouejou an drouk-spered. Eus an
30 kamalad a loj en hevelep lap ganen, pet a zo deuet d'an ofe-
renn hirio ? 2 pe 3. Pegen glac'harus eo kement-se ! A ! ret e veje
kaout aman ebrestel gwirion ha nann tud dister eveldoun !... Pebez
koz benveg en deus Doue dibabet evit beza e vinistr ! »

E umilite eo a rae d'ezan klemm en doare-se. En em ziskouez
a ra bepred diskibl fidel d'hor Salver-Jezuz ha poania a ra dalc'h-
mat da dostaat an eneou. Pa gav unan bennak d'e skoazella el
labour santel-se, pegen eurus e vez !

« Bez' ez ouz « aluzenner » eur c'helc'h-studi. Renet eo
gant eur mignon eus an dibab, eun alvokad eus Roazoun : an den-
man a zo eur c'hristen dispar. Daoust d'ezan da veza gouiziek
war ar relijion, e fell d'ezan am c'haout gantan en holl vodedagou.
Eul levenez eo kaout eur breur soudard bennak entanet gant ar
youl da ober vad... D'ar mare-man em eus da soursial ouz eun
den divadez : eur soudard yaouank hag a fell d'ezan beza kristen.
E gaporal a zesk d'ezan e bedennou. Eur sarjant a ra d'ezan skol-
gategiz ; ha va unan, e ran d'ezan ar c'hempenn diweza. Fizians
am eus da c'hellout e vadezi disul... » Eun nebeut deveziou goude,

en eul lizer all, e lavar d'e gerent pegen c'houek e oa bet d'e galon
a veleg rei ar vadiziant d'an den yaouank-se.

Ne c'hellomp ket renka aman kement vad en deus grêt. Eul
levrig, savet gant an Aotrou Merlaud, eur beleg eus e vatailhon,
a zispleg en deus Joseph tremen et vuhez, e-pad ar brezel, en eur
ober ar vad. Kalonek oa da denna an eneou war-zu ar wirionez ;
ken kalonek all e oa evit servija e vro.

D'an deiz kenta a viz Meurz, e rankas e vatailhon pignat en
tu all d'al linenn Maginot evit kemeret ar gward dirak tachenn
douar an enebourien. Ar post 6 a oa fiziet er c'haporal Landure.
Eun toull enk ha priek, glebiet gant ar glao yen-skorn ; pemp
soudard hag eur c'hasedad bennak a dennou a c'helle mont ennan.

Setu d'ar 14 a viz Meurz an enebourien o tostaat. Hep mar,
diouz o doareou, o mennad e oa tapa ar Fransizien dre ober an
dro d'ezo.

« — Soudard Raffin, eme an ofiser, it d'ar post tosta da ger-
c'hat eur fuzil-mindrailher all. Rak eur gwall abadenn a zo da
gaout.

« — Letanant, d'in me eo da vont, a respontas ar beleg. »
Kant metr a oa da ober dre eun dachenn dizolo. Ar c'haporal
Landure a reas sin ar groaz, a redas, hag, eur pemadig goude edo
distro.

An emgann a groze : breman, en e bost, e rank stourm
pemp ouz ugent. An tennou a strak ouz ar c'hae bihan savet a-us
d'o fenn hag a gouez a dammou. Hor soudarded a en em zifenn
ken kalonek ha ken mat ma rank an enebourien tec'hout pell diouz
ar « poste 6 ».

Nerz-kalon an Aotrou Landure a voe anavezet evel m'hen
embann eun urz eus e rejimant : « Chef d'un petit poste attaquée,
a fait preuve de beaucoup de calme et de courage en assurant la
défense de ce poste. » Ha d'ar 15 a viz ebrel e voe dibabet evit
beza sarjant en abeg d'e nerz-kalon en emgann, ha, d'an 18, e
goronal a spilhenne war e vruched kroaz ar brezel.

Met an enoriou ne c'houezent tam'm fouge e kalon ar beleg hag
e lavare : « Ma c'hellan evezle ober muioc'h a vad, gwell a ze ! »

(Da genderc'hel.)

NA ZISONJIT KET...

Nann, na zisonjit ket ar brizonerien. Da genver
goueliou Nedelec, bezit sonj anezo dirak kraouig ar
Mabig-Jezuz. Grit evito eur bedenn virvidik ; kin-
nignt evito ho labouriou, ho poaniou, hoc'h ankeniou.

N'hellit ket rei d'ezo pinvidikoc'h kalanna.
Itron Varia a Druez, degasit d'ar gêr hor prizonerien !

AR BEAJOUR

KONTADENN

Noz Nedelec a oa.
 En eul lochenn, dianket e-kreiz ar c'hoad-bras, daou zen koz,
 gwreg hag ozac'h, a oa azezet war an oaled.
 Terval e oa o fenn. Paour e oant. Ken paour ma n'o doa ket
 zoken, en o zi, eur goulou war elum.
 Dasskleurenn an tan o verval a daole evelato, el lochenn, eur
 banne sklerijenn.
 Hag e c'hrasmolas an den koz :
 — Ya, lavarout a cheller ez omp paour ha reuzeudik ! Bre-
 maik, pa zeuint euz an iliz, ar re-all a zebro friko... met ni !!
 Hec'h ilinou ganti war he daoulin hag he fenn kuzet en he
 daouarn, hep final, ar vaouez koz a respontas :
 — Eun tamm kig-moc'h a zo c'hoaz war ar ganastell... debr
 ma 'ch eus naon.
 An den koz a hejas e ziskoaz...
 — Ha warc'hoaz petra vezd da zebri ? Treut e vezd Nedelec
 ganeomp moarvat !
 Ar wreg ne respontas grig, met sevel a reas he fenn...
 — Petra 'zo ? eme an ozac'h.
 — Eur c'hi oc'h harzal... ne glevez ket ?...
 Eur c'hi, e gwirionez, a harze...
 — Unan bennak o vont gant an hent, eme an den koz.
 — Piou 'ta a vefe war an hent, d'an eur-man. An diaoul hep-
 ken a c'hell beza er-maez gant an amzer a ra...
 — An diaoul ! eme an den koz... Hag e chomas sioul.
 — Tud a zo er c'hoad, eme ar wreg, sur oun.
 — Eur bleiz o klask e goan marteze... bremaik e teuy da frona
 dindan an nor...
 — N'eo ket eur bleiz eo. Tud eo a glevan o vale. Selaou !...
 Dre an noz sioul, pell-pell en draonienn, e sone ar c'hlleier.
 Dont a rae o c'hanaouenn laouen, gant notennou sklinitin ha
 distaget mat, betek al lochenn baour. Hag e skuilhent levezenez dre
 ma 'z aent...
 — Tud a zo dirak an nor, eme adarre ar wreg.
 N'he doa ket echu he c'homz ma voe klevet unan bennak o
 skei... hag o skei adarre...
 Hag eur vouez a hopas :

— Digorit 'ta, mar plij !
 — Piou a zo aze, eme an den koz, ha petra a glaskit ?
 — Eur beajour dianket diwar e hent... Digorit hep aon...
 — Ni n'hon eus na boued na loj da rei d'eoc'h. N'omp nemet
 keuneutaerien paour...
 — Digorit atao.
 — Hag, en eur grena, ar vaouez koz a zigoras dor al lochenn...
 Gant eur barravel e teus an erc'h dreist an treujou... hag ar bea-
 jour iveau.
 — Gwelout a rit, n'hon eus ket zoken tan a-walc'h evit ho
 tomma.
 — N'eus forz... goudoroc'h eget an hent bras e vezd atao
 ho ti...
 — Teurel a reas e vantell war ar c'houfr hag e puchas war an
 oaled evit tomma e zaouarn.
 — Mat hoc'h eus grael, emezan, digeri an nor d'in. M'ho pefe
 lezet ac'hanoun war an hent ho pefe bet keuz bras... Ha ma
 evfemp eur banne asamblez ?
 — En ti-man n'eus banne ebet... nag eur banne gwin, nag eur
 banne chistr, a respontas dichek an ozac'h.
 — Mat, ker em befe paeet eur banne gwin tomm.
 — O paea ! eme ar c'heuneutaer koz, gant eur c'hoarz yûd.
 — Ya, sur, em befe paeet. Me n'oun ket eur reder-bro nag eur
 chlasker bara. Arc'hant am eus ha ne c'houllennan netra evit
 netra... Sellit !... Hag e lakaas da stirlinka eur sac'had peziou-
 aour stag ouz e c'hourvez.
 — N'hon eus netra, eme an ozac'h deuet e vouez da veza tener.
 — Nann, netra, netra ! a huanadas ar wreg.
 — Gwaz a ze ! eme ar beajour. Da vihana e kavin eur vriad
 kolo da c'hourvez.
 — Ni a roio d'eoc'h hor gwele.
 — Nann, nann, ne fell ket d'in. Eur vriad kolo hepken, hag e
 paein evel eur gwele-plunv... Dihunit ac'hanoun abred warc'hoaz
 vintin... Bremen e karfen mont da gousket... a-bell e teuan ha bre-
 vet eo va c'horf ouzin...
 Ar wreg neuze a henchas ar beajour betek ar bernig plouz a
 oa e traon an ti, a-dreny eur speurenn.
 — Nozvez vat, eme ar beajour.
 — Nozvez vat, a respontas an daou goz.
 Hag o daou ec'h azezjont adarre war an oaled.
 Klevout a rejont ar beajour o tenna e voutou... an trouz a reas
 ar yalc'had aour o koueza war leur an ti o lakaas da dridal...
 Sioul e choment an eil dirak egile...

Ne sone mui ar c'bleier... an tan a oa prest da verval... An daou goz a selle an eil ouz egile.

Ar wreg a blegas he fenn...

Ar gwaz, hen, a grogas er vouc'hal a veze dalc'hmat e korn an oaled, evit faouta ar c'heuneud.

Sellout a reas adarre an daou goz an eil ouz egile... hep eur gomz...

Hep eur ger o doa en em gomprenet... An henvlelep sonj torfedus a oa deuet en o spered hag en o c'halon...

Ar wreg koulskoude, berr warni, a c'houennas :

— Met dre be hent eo deuet an den-se aman ?

— Den n'en deus e welet... ha, sur, n'eo ket tremenet dre ar geriadenn, rak anez e vefe bet chomet da glask lojeiz du-hont, kentoc'h eget dont da dremen an noz aman.

— Kaout a ra d'it eo kousket mat ? eme c'hoaz ar wreg. Doare eun den krenv a zo warnan... Ha ma teufe da zihuna ?...

An ozac'h a stardas troad ar vouc'hal en e zorn hag e savas en e-sav. Ar wreg a savas iveau.

A-drenv ar speurenn, ar beajour, kousket-mik, ne finve ket...

Diouz dasskleurenn an tan e c'helled gwelout e benn hag e yalc'had aour...

Eur rann-vuntutenn bennak e chomas nec'het ar c'heuneutaer koz dirak ar beajour kousket...

A-daol-krenn e savas e vouc'hal gant e zaou zorn hag e fautas e benn d'ar beajour.

Ne voe klevet nemet ar c'hoodour oc'h ober « han », evel pa veze o faouta dero...

Dirak ar maro e chomas strafuilhet an daou goz... eur pennadig...

Buan e voe goulonderet ar godellou ha kaset er-maez ar c'horf-maro.

E korn al liorz e voe graet eun toull... Skornet e oa an douar hag e voe ret kemeroul ar vouc'hal d'e faouta...

Pa voe bras a-walc'h an toull e voe ruilhet e-barz ar beajour ha taolet warnan douar hag erc'h...

War o gil, berr warno, e tistroas an daou goz d'an ti... Ar yalc'had aour a oa war an daol... Ne gredjont ket enaoui ar gouloù hag e kontent, diouz tro an torn, ar pezioù arc'hant hag aour.

A-wechou e kave d'ezo klevout unan bennak o tont, hag e choment difinv, sioul, evel pa veft sounnet... Ha goud'eur pennadig ehan e stagant adarre gant o labour...

Pa sonjas d'ezo edo an deiz o sevel, ez ejont d'al liorz da we-

lout ha renket mat e oa pep tra... Goloet ha goloet mat e oa o zorfed gant an erc'h teo...

Neuze e sarrjont an nor hag ez ajont d'o gwele. Buan e krogas ar c'housket enno...

Deiz e oa pell 'zo pa zihunjont.

Laouen, an heol a lintre war an erc'h... ken laouen ma lakaas an daou geuneutaer da zisonjal o zorfed...

Met ar yalc'h war an daol a zegasas sonj d'ezo... Hag eur vouez o hopal er-maez o lakaas da skrija...

— Ata, kousket oc'h c'hoaz ?

Ar wreg a sellas dre doull an alc'houez...

— Ar marc'hadour bara eo, emezi.

Hag e tigoras an nor...

Ha neuze, eme ar marc'hadour, laouen, friko a zo bet da askoan emechans ?

— Friko ? Met petra lavarit ? eme ar wreg en eur grena.

— Sur avat, ez eus bet friko ganeoc'h. Pinvidik oc'h breman. N'hoc'h eus mui ezomm da labourat... ar mab en deus gounezet a-walc'h. Met, kaer 'zo, an dra-se moarvat en deus graet eun taol d'eoc'h... Keit all 'zo ne oa ket bet er ger ! Sur oun zoken n'hoc'h eus ket anavezet anezan dioustu... E dek vloaz e teu chanjamant en den !... Lavaret en doa d'in dec'h ne lavarfe ket d'eoc'h, a-raok ar mintin, piou e oa, ma anavezfec'h ket anezan dioustu... Met petra 'zo o c'hoari ganeoc'h ?...

Dre ma komze ar baraer, an daou goz a oa kouezet war o daoulin, ha, war o c'hrabanou, en eur yudal, e turient an erc'h hag an douar...

Kriz e oa bet an torfed, kriz e oa iveau ar c'hastiz...

DRADEM.

HOPALA ! HOPALA !

Taolit evez mat ! Ecbu eo bo koumanant, er miz-man, evit kalz ac'hanoc'h... Buan, buan, degasit hoc'b adkoumanant...

Er bloaz a zeu, « AR VUHEZ KRISTEN » a vo kaeroc'h ha plijadurusoc'h eget biskoaz !!

TAOLENN AR BLOAVEZIOU 1939-1940-1941

KENTELIOU AN AVIEL

Sakramant an Aoter.....	3
Jezuz e liorz an Olived.....	23
Ar paour-kaez Lazar hag ar pinvidik fall.....	63
Parabolenn ar merour fall.....	83
Douster Jezuz e-kenver eur vaouez avoultrerez.....	103
Nerz ar bedenn. Ar wezenn flez milliget.....	123
Parabolenn ar winienn.....	143
Doue ha Sezar. Ar gourc'henn brasa.....	166
Ar varn diweza da fin ar bed.....	180
Jezuz a ro ar gweled d'eun den ganet dall.....	199
Ar pastor mat.....	219
Jezuz a zibab daouzek diskibl ha tri-ugent.....	239
Jezuz a gomz d'e ziskibien ha d'ar bobl.....	259
Ar samaritan mat.....	279
Jezuz e Betani.....	299
Jezuz a zesk d'e ziskibien pedi.....	319
Pasion Hor Salver Jezuz-Krist.....	339, 359,
	379

EVIT ANAOUT GWELLOCH VA RELIJION

Gwella skoazell ar bedenn.....	9
Jezuz-Krist hag e religion.... 15, 29, 57, 76, 96, 117, 137	157
Eur stad sanctel eo stad ar briedelez.....	12
Evel ma labourer an douar.....	37
Setu an hader o vont da hada.....	45
Gouel Mari-Veurs.....	55
Pask-Peoc'h.....	67
Gouel ar Galon Sakr.....	105
Diwar-benn an dentasion.....	88
Dirak ar maro.....	163
Deveriou ar c'hristen.... 193, 233, 264	191
Me ho kar, o va Doue.....	284
Ar Gomunion.....	209
Lennit hag adlennit.....	305
	346

GWERZIOU HA KANTIGOU

Chomit er ger (Brogarour).....	26
War evez (L'Helgouarc'h).....	39
Huanadou ar pec'h (Seb.).....	59

Potius mori (Brogarour).....	69
Pa sonjer an nebeuta (Brogarour).....	99
Ar fal'herien (Laouenanig Breiz).....	129
Abardaez-hanv (Laouenanig Breiz).....	159
Sant Yann Keran (Laouenanig Breiz).....	159
Ar feunteun (Laouenanig Breiz).....	176
Pedenn d'ar Werc'hez (Seb).....	195
Magnificat (Seb).....	215
Al levr fall.....	216
Spes nostra Salve (Brogarour).....	187
Mouez an Aoter (Laouenanig Breiz).....	295
Nij, va ene (Laouenanig Breiz).....	274
En uhel (L'Helgouarc'h).....	311
Mitz Du (Laouenanig Breiz).....	334
E liorz Lisieux (L'Helgouarc'h).....	362
Mabig Jezuz (Laouenanig Breiz).....	349
Da Vari (L'Helgouac'h)	387
	386

EVIT DIFENN VA RELIJION

Ar boan	13
Dirak ar vuhez ?.....	52
Ne gredan ket e vije burzudou.....	66
Sklerijenn d'an dud dall.....	91
Ya, bez' ez eus burzudou.....	149
Doue hag ar brezel.....	152
1900 bloaz a zo.....	169
Diwar-benn ar c'hofes.....	241
Jezuz-Krist	303
E pelec'h ta eman e benn gantan ?.....	333, 347
An Iliz hag an deskadurez.....	384
Perak, perak ha perak.....	321
	327

HOR SKOUERIOW KAER

Giziou kristen.....	18
Eur potr yaouank.....	73
Bretoned kalonek.....	85
Yaouankiz kristen ar maeziou.....	112
Santez Anna ha Nikolazig.....	115, 135
Eur santez : mamm.....	170
An Ao. Joseph Landuré 205, 231, 252, 271, 282, 309, 322	165
	353, 373,
Sœur Jeanne Aimée.....	387
Istor surzudus eur Vreizadez	293
	382

ISTORIOU FARZUS... HA KONTADENNOU

E gwenn e oa deiz he eured.....	7
Kas ar c'havel d'ar c'hrignol.....	7
Boutaouer ler Sant Josef.....	47
Ribotadenn Yann Paotrargear.....	70
Mouzet da zeiz ar friko.....	93
Seza n'he deus ket bet he fask.....	108
Eur c'havell goullo.....	125
Pa vez ar sul gant Lisette.....	131
Ha galleg saout.....	154
Seza Kouignplat hag he zorch skudellou.....	211
Ar Werc'hez hag al laboused.....	226
Skol katekiz e ti Seza Kouignplat.....	243
N'o doa mab nemetan.....	287
Pask an daou grener.....	312
Eun ti a relijon eo va zi-me.....	329
Pa gouezas klanv Marivonig.....	343
Penaos e voe digoefet Janedig Pilgozig.....	370
Ar beajour	390

GANT HOR MISIONERIEN

Eun iliz nevez am eus savet.....	10
Ar gofeson war loan.....	27
Penaos oun deuet da veza tenner dent.....	32
Kimiad ar misioner.....	50
Eur gwall abadenn.....	110
Raiapen	183
Podi	229
Da zevi eur c'horf maro.....	250
E lochennig eur misioner koz.....	306
	350

A BEP SEURT

Kristenien d'an oferenn.....	87
Brezel	172
Ouz piou senti.....	222
Gwir dec'h, gwir hirio.....	248
Perak 'ta eo fall ar bed ?.....	261
Penaos e pakas an Aotrou Mear.....	285
Dirak da eost, kouer.....	322
Paour-kaez koz	324
Responentit 'ta, mar plij.....	366
Divezvi da genta	367